This Project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Ortak Kültür Mirası Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı
Grant Scheme for Common Cultural Heritage: Preservation and dialogue between Türkiye and the EU-II (CCH-II)

KÜLTÜR SINIR TANIMAZ / CULTURE KNOWS NO BORDERS

OBASYA TÜRKİYE EGE BÖLGESİ VE BULGARİSTAN GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİ SERGİSİ KATALOĞU

Altan TÜRE
Abdurrahim KARADEMİR

OBASYA TÜRKİYE AEGEAN REGION AND BULGARIA TRADITIONAL WOMEN'S CLOTHING EXHIBITION CATALOG

T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI CFCU MERKEZİ FİNANS ve İHALE BİRİMİ

OBASYA

OBASYA 4 yayınları

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Ortak Kültür Mirası Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı
Grant Scheme for Common Cultural Heritage: Preservation and dialogue between Türkiye and the EU-II (CCH-II)

OBASYA
TÜRKİYE EGE BÖLGESİ VE BULGARİSTAN GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİ SERGİSİ
KATALOĞU

OBASYA
TÜRKİYE AEGEAN REGION AND BULGARIA TRADITIONAL WOMEN'S CLOTHING EXHIBITION
CATALOG

Altan TÜRE
Abdurrahim KARADEMİR

OBASYA

EŞBAŞVURANLAR

İŞTİRAKÇİLER

Manisa İl
Milli Eğitim Müdürlüğü

Manisa İl
Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Saruhanlı İlçe
Milli Eğitim Müdürlüğü

OBASYA 4 yayınları

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Ortak Kültür Mirası Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı,
Kültür Sınır Tanımaz Projesi
Grant Scheme For Common Cultural Heritage:
Preservation and dialogue between Türkiye and the EU-II (CCH-II)
CULTURE KNOWS NO BORDERS PROJECT

OBASYA TÜRKİYE EGE BÖLGESİ VE BULGARİSTAN GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİ SERGİSİ KATALOĞU

Obasya Türkiye Aegean Region and Bulgaria Traditional Women's Clothing exhibition catalog

Yazarlar / *writers* : **Altan TÜRE - Abdurrahim KARADEMİR**
Proje koordinatörü / *project coordinator:* **Ural SEVENER**
Proje asistanı / *project assistant:* **Ayşe Nur GELENER**
Kitap tasarımı / *book design:* **Erdinç Yayıncılık**
Editör / *editor:* **Asude ONAR**
Redaksiyon/ *redaction:* **Hasan AKDOĞAN**
İngilizce çeviri / *English translation:* **Asude ONAR**
Yayınlayan
S.S. Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi
Güzelyurt Mah. 5780 Sk. No: 13/2 Birlik Sitesi Yunusemre/ MANİSA
İletişim: 0236 233 39 66 / obasyaturizm@gmail.com
www.obasya.com.tr - www.kultursinirtanimaz.com
Yayıncı Sertifika No: 66339
Baskı
Basım Yeri: Printer Ofset Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş. Tel: 0232 489 88 03
865 Sk. No: 23/A Kemeraltı - İZMİR
Baskı Tarihi: 00 0000 2016
ISBN: 978-605-73163-0

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla S.S Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi'nin sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılına Doğru: Ankara-Çankaya'daki Türk ve Yabancı Misyonların 50 Yıllık Diplomatik İlişkileri (1920-1970) T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Avrupa Birliği'nin mali desteği ile hayata geçirilen "Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı" kapsamında hibe desteği almıştır. Programın Sözleşme Makamı, Merkezi Finans ve İhale Birimidir. "Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı", Türk ve AB kuruluşları arasında ortaklaşa uygulanan ortak kültürel miras faaliyetlerinin teşvik edilmesini ve geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu hibe programının genel hedefi, kültür, sanat ve kültürel miras yoluyla sivil toplum diyaloğunun, kültürel miras konusunda uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve Türkiye'de kültürel değerlerin teşvik edilmesidir.

Bilgi için; S.S. Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi,
Proje Ofisi Tel; 0236 233 39 66 E-mail; obasyaturizm@gmail.com

Tanıtım amacıyla, kaynak gösterilmek şartıyla kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayınlanamaz ve dağıtılamaz.
© Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.

İÇİNDEKİLER:

ÖNSÖZ 5

SUNUŞ 16

BÖLÜM - I - GİRİŞ

- Giysi Kültürü Bir Toplumu Tanımada Değerli Bilgiler Sunar 17
- Sanayi Devrimi Giysilerde Gelenekselden Küresel Kültüre Dönüşümün Başlangıcıdır 18
- Geleneksel Giysi Kültürün Korunmasında Koleksiyon ve Müzelerin Önemi 20
- Anadolu Giysi Kültürü 21
- Obasya Kültür Sınır Tanımaz Projesi Ege Bölgesi - Bulgaristan Kadın Kıyafetleri Sergi ve Tanıtım Merkezi 24

BÖLÜM - II - DÜNYA TARİHİNİ ETKİLEYEN GÖÇLER VE ANADOLU'NUN TÜRK YURDU OLMASI

- Türk Kültürel Kimliğinin İzleri 30
- Anadolu Türk Kültür Sentezi ve Giysi Kültüründe Değişimler..... 31
- İç Asya ve Anadolu Türk Giyim-Kuşamı Arasındaki Farklılıklar..... 32
- Anadolu Potasında Şekillenen Geleneksel Kadın Kostümleri 34
- 19.-20. yy Türkiyesi'nde Geleneksel Yaşam Biçimleri ve Giysi Kültürü 38
- Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kent Kadın Giyimi 39
- Anadolu Geleneksel Halk Kadın Giyimleri 43
- Alevi Tahtacı Türkmenlerin Gelenekçi Kadın Giyimi 46
- Anadolu'da Giysi Kültürü Odakları 49

BÖLÜM - III - GELENEKSEL TÜRK KADIN KIYAFETLERİNDE TEMEL SİSTEMLER

- İç Gömlek (Göynek, Koynek, Köncek, Göncek) 53
- Şalvar (Paçalı Don, Gökten, Çatkılı Don, Tomalak)..... 55
- Üç Etek (Üç Peş, Uskufa, Fistan Deyre) 57
- Önlük (Göğüslük - Birzak) 60
- Cepken (Sarka, Çetme, Kısa Kesme Ceket) 60
- İlbade (Dilbade) 61
- Şal Kuşak Peştemal 62
- Çekki (Öncek, Önlük) 63
- Arkalık (Arkalaç, Acem Şalı, Kollu) 64
- Tongaraklı Kolon 64
- Kemer 65

BÖLÜM - IV - BULGARİSTAN KADIN KOSTÜMLERİ

- Coğrafya, Tarihçe ve Giysi Kültürünün Kökenleri 68
- Bulgaristan Geleneksel Kültür Açısından Genel Olarak Yedi Bölge Halinde Değerlendirilir 71
- Bulgaristan Geleneksel Kadın Giyiminde Yöresel Benzerlikler ve Farklılıklar..... 73

- Geleneksel Bulgar Kadın Giyimine Genel Bir Bakış 75
1. İki Önlük Giyimi 75
2. Tek Önlük Giyimi 77
3. Sukman Giyimi 78
4. Saya (Palto) Giyimi 80
- Bulgar Halk Kostümlerinde Bezemeler 82

BÖLÜM - V - MÜZE KATALOĞU

- Afyon Çobanlar İlçesi Kale Köyü - *Afyon Çobanlar District Kale Village* 88
- Afyon Çobanlar İlçesi Kocaöz Köyü - *Afyon Çobanlar District Kocaöz Village* 90
- Aydın, Efeler İlçesi, Yılmazköy (Tahtacı) - *Aydın, Efeler District, Yılmazköy (Tahtacı)* 92
- Aydın Yöresi - *Aydın Region* 94
- Denizli, Çal İlçesi, Akkent Köyü - *Denizli, Çal District, Akkent Village* 96
- Denizli, Nikfer Kasabası, Balkıca Köyü - *Denizli, Nikfer Town, Balkıca Village* 98
- İzmir Bergama Yunt Dağları / *Izmir Bergama Yunt Mountains* 100
- İzmir Karaburun - *Izmir Karaburun* 102
- İzmir Menderes (Pomak) - *İzmir Menderes (Pomak)* 104
- İzmir Merkez - *Izmir Center* 106
- İzmir Urla Bademler Köyü / *Izmir Urla Bademler Village* 108
- Kütahya Domaniç Yaylası (Yörük) - *Kütahya Domaniç Highland (Yoruk)* 110
- Kütahya Merkez - *Kütahya Center* 112
- Manisa Gördes Karakeçili Köyü - *Manisa Gördes Karakeçili Village* 114
- Manisa Soma Darkale Gelin Kıyafeti / *Manisa Soma Darkale Bride Dress* 116
- Manisa Kırkağaç Yöresi Türkmen Kıyafeti / *Manisa Kirkagac Region Turkmen Clothing* 118
- Manisa Yunusemre Yunt Dağı Yöresi / *Manisa Yunusemre Yunt Mountain Region* 120
- Manisa Yunusemre Yunt Dağı Yöresi / *Manisa Yunusemre Yunt Mountain Region* 122
- Muğla Merkez - *Muğla Center* 124
- Muğla, Milas İlçesi, Çomakdağ (Yörük) - *Muğla, Milas District, Çomakdağ (Yoruk)* 126
- Uşak, Banaz İlçesi, Ayrancı Köyü (eski adıyla Comburt Köyü) (Yörük)
Uşak, Banaz District, Ayrancı Village (used to be known as Comburt Village)(Yoruk) 128
- Uşak, Banaz İlçesi, Baltalı Köyü - *Uşak, Banaz District, Baltalı Village* 130

BULGARİSTAN GELENEKSEL KADIN KIYAFETLERİ - BULGARIA TRADITIONAL WOMEN'S CLOTHES

- Bulgaristan Pirin Bölgesi (Tek önlüklü kıyafet) - *Bulgaria Pirin Region (One-apron outfit)* 132
- Bulgaristan Rodop Bölgesi (Pomak) - *Bulgaria Rodop Region (Pomak)* 134
- Kuzey Bulgaristan Vidin Yöresi - *Northern Bulgaria Vidin Region* 136
- Kuzey Bulgaristan Vidin Yöresi - *Northern Bulgaria Vidin Region* 138
- Orta Bulgaristan Zağra Bölgesi (Sukman Elbiseli Gelin) - *Central Bulgaria Zagra Region (Bride in Sukman Dress)* 140
KAYNAKÇA 144

Merhaba

Dağa taşa, uçan kuşa, yaprağa dala, dağlara açılan yola, esen yele, üreten ele, bilgiye birikime, görkemli geçmişe, aydınlık geleceğe, umuda merhaba.

Merhaba diyebilsek gönülden, işbirliği ve dayanışma yapabilsek, Obasya Projesinde yaptığımız gibi el ele versek, güçlerimizi birleştirsek, kalkınma hızlanır, sorunlar daha kolay aşılır, yaşam daha anlamlı, insanlar daha mutlu olur inanın.

Elinizde tuttuğunuz, Ege Bölgesi / Bulgaristan Geleneksel Kadın Kıyafetleri kitabı Kültür Sınır Tanımaz adlı projemiz kapsamında basıldı. Kitap, planlı programlı ve geniş katılımlı bir dayanışmanın ürünüdür, tam bir imece kitabıdır. Kitapta emeği geçen, başta bu projenin danışmanı olan Arkeolog Altan TÜRE'ye, Ege Üniversitesi Devlet Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü emekli öğretim görevlisi Abdurrahim KARADEMİR'e ve Proje Sekreteri Ayşe Nur GELENER'e teşekkür ediyorum. Obasya Projesi için "bizim projemiz" denildiği gibi bu kitap için de "bizim kitabımız" diyebilenlerin sayısı oldukça fazladır. Bu kitap "Obasya Yayınları" adı altında sürdürdüğümüz yayın çalışmalarımızın da dördüncüsüdür.

OBASYA Turizm Geliştirme Kooperatifi adına başvurusu yapılan **"Kültür Sınır Tanımaz"** projesi; **T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı** tarafından Avrupa Birliği'nin mali desteği ile hayata geçirilen **"Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı"** kapsamında hibe desteği almıştır. Programın Sözleşme Makamı, **Merkezi Finans ve İhale Birimi'dir**. Bu projelerin amacı Türk ve AB kuruluşları arasında ortaklaşa uygulanan ortak kültürel miras faaliyetlerinin teşvik edilmesi ve geliştirilmesini amaçlamaktadır. Projemizin Ortakları, Manisa Büyükşehir Belediyesi, Bulgaristan Kırcaali Belediyesi ve yine Bulgaristan Kırcaali kentinde faaliyet gösteren Ömer Lütfi Kültür Derneği'dir.

Obasya'da Kültür Sınır Tanımaz adlı projemiz kapsamında, görkemli bir etkinlik çadırımız, Ege Bölgesi / Bulgaristan Geleneksel Kadın Kıyafetleri müzemiz ve bu müzemizdeki kadın kıyafetleriyle ilgili fotoğrafların ve bilgilerin yer aldığı bir kitabımız oldu. Sadece kazanımlarımız etkinlik çadırı müze ve bir kitap değil elbet, proje hazırlama ve uygulama konusunda deneyim kazandık hepsinden daha önemlisi birlikte iş görme alışkanlığının gelişmesine katkıda bulunduk ve yüzlerce yeni dost kazandık, projemizi daha geniş kesimlere tanıtmış olduk. Bu çalışmalar sırasında yeni projelerinde hayalini kurduk.

Geleneksel Kadın Kıyafetleri Müzemizdeki kıyafetleri temin etmek için, Ege Bölgesi illeri ve ilçeleri kazan biz kepçe olduk dolandık durduk. Gittiğimiz her ilde önce, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü'nü ziyaret ettik. Müzeleri ve kıyafetlerin satıldığı antikacıları gezdik. Ege'de gitmediğimiz il, görüşmediğimiz ilgili, taramadığımız kaynak kalmadı. Geceyi gündüze katarak vargücümüzle çalıştık. Planlı, programlı, umutlu, güzel başlangıçların, coşkuyla yaşanan umutları büyüten güzel sonuçlar getirdiğini bu projemizle de somut biçimde gördük.

Obasya Projesi ile güzel bir başlangıç yaparak, Yunt Dağı'nda kırsal turizmin gelişmesi yolunda önemli adımlar attık. Gittiğimiz yolda, her açtığımız kapının ardından yeni bir kapının aralanmakta, yeni bir ışığın parlamakta olduğunu gördük. Obasya güçlü bir lokomotifti sanki lokomotife yeni vagonlar ekleniyorduk ardı ardına.

Ne yaptıysak elbirliğiyle, dayanışmayla birlikte çalışarak yaptık. Birlikte çalıştık, birlikte başardık demenin keyfini de birlikte yaşıyoruz şimdi.

Görkemli geçmişimizden, mutlu geleceğimize köprüler kurmak için yola çıkmıştık. Köprünün bir ayağında görkemli bir geçmiş, bilgi ve birikim, diğer ayağında umut vardı. Atayurttan Anayurda uzanan projemizin adını Obasya koyduk. Zafer Kalkınma Ajansı ve TKDK projelerimize hibe desteği sağladı.

Proje hazırlama, projeye kaynak bulma ve yaşama geçirme üzerine çalışırken, eylem içinde yeni bilgiler, yeni deneyimler edindik yeni dostlar kazandık. Kazandıklarımızın Yunt Dağı'nın yazgısını değiştirmesine katkı sağlayacağı somut biçimde görülür oldu.

Geriye dönüp baktığımızda, yaşadığımız sorunlardan çok, mutlulukları anımsıyoruz. Çok sayıdaki ortağımız olmasaydı ve çok yönlü katkılar destekler almasaydık, başarıyı bu kadar kolay yakalayamazdık.
Çalışmalarımızda katkılarını ve ilgilerini esirgemeyen, Obasya Projesini hazırlanma aşamasından itibaren destekleyen, proje alanımıza ulaşmamızı kolaylaştıran, Manisa Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Cengiz ERGÜN'e, Büyükşehir Belediyesi'nin meclis üyeleri, genel sekreteri, daire başkanları tüm yöneticileri ve çalışanlarına, Kültür Sınır Tanımaz Projemiz nedeniyle tanıma fırsatı bulduğumuz Bulgaristan Kırcaali Belediyesi Başkanı Sayın Hasan AZİS'e değerli çalışma arkadaşlarına, Ömer Lütfi Kültür Derneği Müdürü Sayın Müzekki AHMED'e, çalışma arkadaşlarına etkinliklerimize renk katan müzik ve dans ekiplerine yürekten teşekkür ediyorum. Eylem içinde gelişip güçlenen dostlukların yeni projelerin ortaya çıkmasına ve uygulanmasına büyük katkıları olacağını düşünüyorum.

Projelerimze destek veren Manisa Ticaret Odası değerli Başkanı Sayın Mehmet YILMAZ'a ve değerli çalıma arkadaşlarına teşekkürü borç biliyorum. İlgili kurum kuruluş SKT'lar ve kişiler arasında dayanışma sağlanması durumunda nelerin başarılabileceğinin en güzel kanıtı Obasya'dır.

Son yıllırda kurulan, özellikle AB kaynaklı desteklerle, yatırımların yerinde ve etkili biçimde planlamasını yapan kullanılmasını sağlayan İPA, İPARD, Merkezi Finans Ve İhale Birimi, TKDK, Kalkınma Ajansları gibi kurum ve kuruluşların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde çalışmaları ülkemizde proje anlayışının gelişmesisine ve kalıkınmaya büyük katkı sağladığını somut biçimde hem de yaşayarak gördük. Bu kurum kuruluş ve girişimler kaynak aktarmanın ötesinde birer eğitim kurumu gibi çalışarak projeciliğin içselleştirilmesine katkı sağlıyorlar. Bu kuruluşların geliştirilerek sürdürülebilirliğinin sağlanması bizim en büyük dileğimizdir. Gerçekleştirdiğimiz proje için, Avrupa Birliği Temsilciliği'ne, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkezi Finans ve İhale Birimi ile T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Proje İzleme Birimi ve Yönetici ve uzmanlarına teşekkür ediyorum. Genç ve yetenekli kadrolar gelişmenin önünü açıyorlar.
Kültür Sınır Tanımaz Projemizin iştirakçileri Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Saruhanlı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitimi Merkezleri Müdür ve yöneticilerine teşekkür ediyorum.

Obasya ile başlattığımız çalışmaları Obasya lokomotifine yeni vagonlar ekleyerek sürdüreceğiz. Yunt Dağı köylerimizin gelişmesine, köylülerimizin gelirlerinin artmasına, yaşam düzeylerinin yükselmesine katkı sağlayacak her çalışmanın içinde olacağız. Yeni projeler hazırlayacağız. Hazırladığımız her proje: Gerçeğe uygun olacak. İlgililerinin tümü için adil ve yararlı olacak. Varolan dostlukların güçlenmesini ve yeni dostlukların kurulmasına, işbirliği ve dayanışma kültürünün gelişmesine katkı sağlayacak. Daha önemlisi her projemiz hem yapılabilir hem de sürdürülebilir olacak. Sürdürülebilirliğinin güvencesi, projenin çok sayıda sahibinin olmasıdır.

Bu önsözün kapsamını biraz aşarak fırsat bulmuşken, Obasya hakkında bilgi de vermek isterim. Her fırsatta Obasya'yı anlatmaya çalışıyorum:

Kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olan Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi 07.12.2011 tarihinde Manisa'da kurulmuştur. Kuruluş amacı, Manisa ili Yunt Dağı bölgesinde doğal, tarihi ve folkforik değerlerin korunması ile kültürel değerlerin tanıtılması ve kültür turizminin gelişmesine katkı sağlamaktır. Kooperatifimiz TKDK ve Zafer Kalkınma Ajansı hibe destekleri ile 2012'de Yuntdağı Bölgesinde Zaman Geçidi Müzesi olarak planlanan OBASYA Kırsal Konaklama Tesisi inşa etmiştir. Bu tesis Ata Yurttan (İç Asya), Anayurda (Anadolu) Türk Halk Kültüründe Mesken konseptini taşımaktadır. İlk iki projenin ardından Zafer Kalkınma Ajansı ile iki proje daha başarılı biçimde uygulanmıştır. Bunlar, Yuntdağı Alt Eylem Planı ve Turizm Destinasyonlarının Belirlenmesi ve Obasya Ekolojik Yaşam Merkezi Projeleridir.

Beşinci Projemiz, yukarıda ayrıntılarıyla anlattığım Kültür Sınır Tanımaz Projemizdir. Ardı ardına beş proje yaptık yaptığımız projelerin beşi de kabul edildi ve beşi de başarıyla uygulandı.

Kültür Sınır Tanımaz Projemizin, Obasya Projemize ve bölgemize büyük katkı sağlayacağını, tanınırlığımızın artacağını düşünüyorum.

Proje kapsamında bir Geleneksel Kadın Kıyafetleri Müzemiz oldu.

Bir bölgenin kültürünü ise en iyi şekilde yansıtan unsur o bölgenin yöresel kıyafetleridir. Anadolu halk giysileri ise genelde kadınlara özeldir. Tesisimizin bu kapsamda ihtiyacı dünya kültür mirasının bir parçası olan Anadolu folklorik kadın kıyafetleri konusunda bir koleksiyon başlangıcının oluşturulması ve bu koleksiyon ile bölgedeki ilk ve tek kalıcı yöresel kadın kıyafetleri tanıtım ve teşhir merkezi oluşturulmasını amaçladık. Anadolu halk giysileri yüzyıllar boyu Anadolu yarımadasında yaşayan halkın kendi özgün kültürünü ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, projemizde unutulmaya yüz tutmuş 18. ve 19. yy. geleneksel Ege Bölgesi kadın kıyafetlerinin tekrar hayat bulması ve Kooperatifimizin kurmuş olduğu Obasya Kırsal Konaklama Tesisi'nde bir tanıtım merkezi haline getirilmesi ve sergilenmesi kültürel mirasımızın genç nesillere aktarılmasına sebep olacaktır. Bu konuda ortak kültürel mirasa sahip olduğumuz Bulgaristan ile başlattığımız kültürlerarası diyalog ile Obasya Tesisi'nde kuruluşunu gerçekleştirdiğimiz Etkinlik Çadırı'nda geniş katılımlı bir etkinlik düzenlenmiştir.

Manisa, Türkiye'de faaliyet gösteren kooperatifimizin başlatıp geliştirdiği ve sürdüreceği işbirliği ve diyalog ile Ege Bölgesinde bulunan 8 ilin 18.-19. yy. geleneksel

kadın kıyafetlerini yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtmak ve yaygınlaştırmak ve bu yolla kültürel mirasımızı yaşatmak; kamu-STK işbirliğini güçlendirmek, ortak kültürel faaliyetler yoluyla AB-TR kültürlerarası sivil toplum diyaloğunu geliştirme konusunda yararlı adımlar attığımızı düşünüyorum.

Projemiz faaliyetleri ile Anadolu'nun zengin folklorik geleneğini en iyi şekilde yansıtan geleneksel kadın kıyafetleri ile bir yandan yerelde unutulmaya yüz tutmuş kültür mirasımızın korunmasına ve tanıtılmasına katkı sağlarken ve kuracağımız işbirliği ile kamu-STK diyaloğunu güçlendirirken; diğer yandan AB muadillerimizle kuracağımız işbirliği sayesinde kültürümüzü uluslararası platformlarda da yaygınlaştırmayı ve AB-TR sivil toplum diyaloğunu güçlendirmenin yanı sıra AB'deki STK'ların da kendi kültürel mirasını tanıtmasına ve yaygınlatırmasına katkı sağlamayı hedefledik ve bu hedef doğrultusunda çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Projemiz ile yörelere ait folklorik kadın kıyafetlerini farklı etkinlikler ile sergileyeceğiz, öte yandan AB muadillerimizle ortak etkinlikler ile kültür mirasımızı bölgesel, ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtacağız ve bölgedeki ilk tematik tanıtım ve teşhir merkezini kuracağız ve oluşturacağımız Etkinlik Çadırı'nda yapacağımız galanın ve etkinliklerin senede 1 defa tekrarlanmasını amaçlamaktayız. Projemiz bitiminde bu etkinlik çadırında ortak kültürel mirasa yönelik etkinlikler, sergiler, yarışmalar vs. düzenlenmesini ve bu etkinliklerin geleneksel hale getirilmesini hedefliyoruz. Bu sayede AB ile kuracağımız diyalog ve işbirliğininin sürdürülebilir hale gelmesine katkı sağlamış olacağız.

Her iyi proje kendi kaynağını yaratıyor, kendi yolunu açıyor ve iyi insanların yolları iyi

projelerle kesişiyor. İşimiz proje yapmak. İşimiz kalkınmaya, dünyada birlikte iş görme anlayışının yaygınlaşmasına dostlukların gelişmesine dünyada barışın güçlenmesine katkıda bulunmaktır.
İşimiz çalışmaktır.

Yeni projelerde, yeni etkinliklerde ve yeni yayınlarda buluşmak dileğiyle saygılar sunuyorum.

Mustafa PALA
Obasya Turizim Geliştirme Kooperatifi Başkanı

FOREWORD

Hello

Hello to the mountain, to the stone, to the flying bird, to the branch to the leaf, to the road leading to the mountains, to the winding mane, to the creative hands, to knowledge, to the glorious past, to the bright future, to hope.

Believe me, if we can say hello, cooperate and cooperate wholeheartedly, join hands as we did in the Obasya Project, join forces; development will accelerate, problems will be overcome more easily, life will be more meaningful, people will be happier.

The book Aegean Region / Bulgarian Traditional Women's Clothing that you hold in your hand was published within the scope of our project called Culture Knows No Borders. The book is the product of a planned, programmed and broad participation cooperation, it is a complete collaborative book. I would like to thank Archaeologist Altan TÜRE, who contributed to the book and was the consultant of this project, Abdurrahim KARADEMİR, retired lecturer and Folklore Specialist of Ege University Turkish Music State Conservatory, and Project Secretary Ayşe Nur GELENER. Just as the Obasya Project is called "our project", the number of people who can call this book "our book" is quite high. This book is the fourth of our publications under the name of "Obasya Publications".

"Culture Knows No Borders" project, applied on behalf of OBASYA Tourism Development Cooperative; It received grant support within the scope of the **"Common Cultural Heritage: Conservation and Dialogue Between Türkiye and the EU-II (CCH-II) Grant Program"** implemented by the **Turkish Ministry of Culture and Tourism** with the financial support of the European Union. The Contracting Authority of the Program is the **Central Finance and Contracts Unit**. The aim of these projects is to encourage and develop joint cultural heritage activities implemented jointly between Turkish and EU institutions. The partners of our project are Manisa Metropolitan Municipality, Bulgarian Municipality of Kardzhali and Ömer Lütfi Cultural Association, which is also active in the city of Kardzhali, Bulgaria.

Within the scope of our project called Culture Knows No Borders in Obasya, we had a magnificent event tent, our Aegean Region / Bulgarian Traditional Women's Clothing museum and a book with photos and information about women's clothing in this museum. Our achievements are not only an event tent, a museum and a book, of course, we gained experience in preparing and implementing projects, most importantly, we contributed to the development of the habit of working together, we gained hundreds of new friends, and we introduced our project to wider audiences. During these studies, we dreamed of new projects.
In order to procure the clothes in our Museum of Traditional Women's Clothing, we scooped up the provinces and districts of the Aegean Region. In every province we went to, we first visited the Provincial Directorate of Culture and Tourism. We visited museums and antique shops where clothes are sold. There is no province in the Aegean that we did not go to, no relevant source that we did not meet, that we did not scan. We worked with all our might by adding the night to the day. With this project, we have seen concretely that planned, programmed, hopeful and good beginnings bring good results that increase the hopes experienced with enthusiasm. By making a good start with the Obasya Project, we have taken important steps towards the development of rural tourism in Yunt Mountain. On the way we went, we saw that after every door we opened, a new door was opening and a new light was shining. Obasya was a powerful locomotive, as if new wagons were being added to the locomotive one after another.

Whatever we did, we did it by working together, with solidarity. We are now enjoying the pleasure of saying that we worked together, we succeeded together.

We set out to build bridges from our glorious past to our happy future. There was a glorious past, knowledge and experience on one foot of the bridge, and hope on the other. We named our project, which stretches from Fatherland to the Motherland, Obasya. Zafer Development Agency and ARDSI provided grant support to our projects.

While working on preparing a project, finding resources for the project and putting it into practice, we gained new knowledge, new experiences and gained new friends in action. It has become tangibly visible that what we have achieved will contribute to the change of Yunt Mountain's destiny.

When we look back, we remember the happiness more than the problems we experienced. If we did not have a large number of partners and we did not receive multi-faceted contributions and supports, we would not have been able to achieve success so easily.

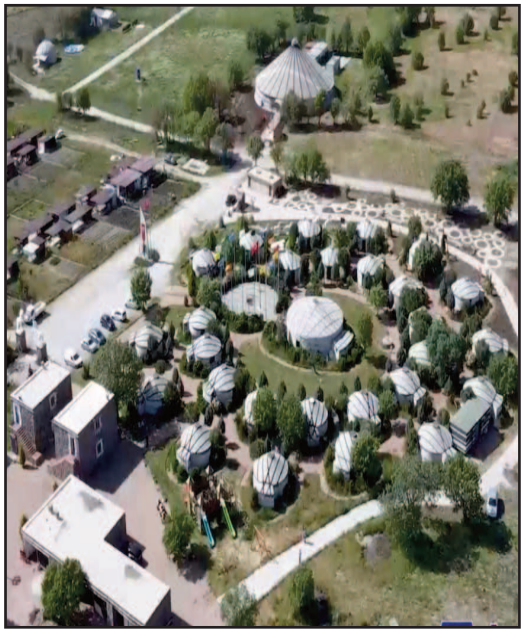

To the Mayor of Manisa Metropolitan Municipality, Mr. Cengiz ERGÜN, who did not spare their contribution and interest in our work, and supported the Obasya Project from its preparation stage and made it easier for us to reach our project area, to the council members

of the Metropolitan Municipality, its general secretary, heads of departments, all its managers and employees, I sincerely thank the Mayor of Bulgaria Kardzhali, Mr. Hasan AZIS, whom we had the opportunity to get to know, his valuable colleagues, Mr. Müzekki AHMED, the Director of the Ömer Lütfi Cultural Association, his colleagues, and the music and dance teams that add color to our events. I think that the friendships that develop and become stronger in action will contribute greatly to the emergence and implementation of new projects.

I would like to thank the esteemed President of Manisa Chamber of Commerce, Mr. Mehmet YILMAZ, who supported our projects, and his valuable colleagues. Obasya is the best proof of what can be achieved in the case of solidarity between the relevant institution, organization, SKTs and individuals.

The undoubted work of institutions and organizations such as IPA, IPARD, Central Finance and Contracts Unit, ARDSI, Development Agencies, which were established in the last years, especially with EU-funded supports, that ensure the proper and effective planning of investments and their use, contribute greatly to the development of the project understanding and development in our country. We have seen that it provides both concretely and through experience. These institutions and initiatives contribute to the internalization of project planning by working as an educational institution beyond transferring resources. It is our greatest wish to ensure the sustainability of these organizations by developing them. I would like to thank the European Union Representation, the Central Finance and Contracts Unit of the Turkish Ministry of Treasury and Finance, the Project Monitoring Unit of the Turkish Ministry of Culture and Tourism, and the Managers and experts for the project we have realized. Young and talented staff pave the way for development.

I would like to thank the participants of our Culture Knows No Borders Project, Manisa Provincial Directorate of National Education, Saruhanlı District Directorate of National Education and the Principles and managers of Public Education Centers.
We will continue the work we started with Obasya by adding new wagons to the Obasya locomotive.

We will be involved in every effort that will contribute to the development of our Yunt Mountain villages, to increase the income of our villagers and to aise their living standards. We will prepare new projects. Every project we prepare: It will be realistic. It will be fair and beneficial to all concerned. It will contribute to the strengthening of existing friendships, the establishment of new friendships, and the development of a culture of cooperation and solidarity. More importantly, each of our projects will be both feasible and sustainable. The assurance of its sustainability is that the project has a large number of owners.

Obasya Tourism Development Cooperative, a non-profit non-governmental organization, was established on 07.12.2011 in Manisa. The purpose of its establishment is to contribute to the promotion of cultural values and the development of cultural tourism, with the protection of natural, historical and folkforic values in the Yunt Mountain region of Manisa province. Our cooperative built the OBASYA Rural Accommodation Facility, which was planned as a Zaman Geçidi (Time Gate) Museum, in the Yuntdagi Region in 2012 with the grants of ARDSI and Zafer Development Agency. This facility carries the concept of Residence in from Fatherland (Inner Asia), to Motherland (Anatolia) Turkish Folk Culture. After the first two projects, two more projects were successfully implemented with Zafer Development Agency. These are the Yuntdagi Sub-Action Plan and Identification of Tourism Destinations and Obasya Ecological Life Center Projects.
Our Fifth Project is our Culture Knows No Borders Project, which I have described in detail above. We did five projects one after the other, all five projects were accepted and all five were successfully implemented.

I think that our Culture Knows No Borders Project will make a great contribution to our Obasya Project and our region, and our recognition will increase.

Within the scope of the project, we had a Traditional Women's Clothing Museum.

The element that best reflects the culture of a region is the local clothes of that region. Anatolian folk costumes are generally reserved for women. In this context, we aimed to create a collection for Anatolian folkloric women's clothing, which is a part of the world cultural heritage, and to create the first and only permanent local women's clothing promotion and display center in the region with this collection. Anatolian folk costumes reveal the unique culture of the people living in the Anatolian peninsula for centuries. Therefore, the revival of the traditional Aegean Region women's clothes of the 18th and 19th centuries, which have sunk into oblivion in our project, and turning them into a promotion center and displaying them in the Obasya Rural Accommodation Facility established by our Cooperative will cause our cultural heritage to be transferred to the younger generations. With the intercultural dialogue we started with Bulgaria, which we have a common cultural heritage on this subject, an event with wide participation was held in the Event Tent , which we established in the Obasya Facility.

With the cooperation and dialogue that our cooperative operating in Manisa, Türkiye has started, developed and will continue, to promote and disseminate the traditional women's clothing of the 18th-19th centuries in 8 provinces in the Aegean Region on local, regional, national and international platforms, and in this way to keep our cultural heritage alive; I think we have taken useful steps to strengthen public-NGO cooperation and to develop EU-TR intercultural civil society dialogue through joint cultural activities. While our project contributes to the preservation and promotion of our cultural heritage, which is about to be forgotten locally, with traditional women's clothing that best reflects the rich folkloric tradition of Anatolia, and strengthens the public-NGO dialogue with the cooperation we will establish; On the other hand, thanks to the cooperation we will establish with our EU counterparts, we aimed to expand our culture in international platforms and strengthen the EU-TR civil society dialogue, as well as contribute to the promotion and dissemination of their cultural heritage by NGOs in the EU, and we continue to work towards this goal.

With our project, we will exhibit the folkloric women's clothing of the regions with different events, on the other hand, we will promote our cultural heritage in regional, national and international platforms with joint activities with our EU counterparts, and we will establish the first thematic promotion and exhibition center in the region, and we will organize the gala and events once a year in the Event Tent we will create. At the end of our project, events, exhibitions, competitions, etc. for the common cultural heritage will be held in this event tent. We aim to organize and make these events traditional. In this way, we will contribute to the sustainability of our dialogue and cooperation with the EU.

Every good project creates its own source, paves its own path, and good people's paths cross with good projects. Our job is to make projects. Our job is to contribute to development, the spread of the understanding of working together in the world, the development of friendships, the strengthening of peace in the world.
Our job is to work.

I hope to meet you in new projects, new events and new publications.

Mustafa PALA
Obasya Tourism Development Cooperative President

19 yy. ‘da Türk kentli kadın giyimi. Osman HAMDİ, De Launay, Viyana-1873 /
19th century Turkish urban women's clothing in Türkiye. Osman HAMDİ, De Launay, Vienna-1873

BÖLÜM I / CAPTURE I

GİRİŞ / INTRODUCTION

GİRİŞ

Moda adetleri oluşturarak alışkanlıklar yaratır. Adetler ise yapıla geldiği gibi, olageldiği gibi kullanma ve davranmalardır. Adetler devamlılık kazanarak, değişmezlik kazanmışsa geleneğe dönüşmüştür.Gelenekler ancak çok güçlü etkenlerle ve uyum süreçlerinde değişimlere uğrayabilirler.
"Rıza Balaman EÜSBF ders notları. İzmir_1980"

Prehistorik çağlardan 20.yy. başlarına kadar giyim ve tamamlayıcısı olan aksesuarlar kültürel kimliğin ve sosyal statünün işaretiydi.
Giyim doğanın bir parçası olan insanın bulunduğu yerin coğrafi şartlarına göre bedeni örtüp, koruma ihtiyacından doğmuştur. Ancak toplumların kültürel gelişim süreçlerinde giyim, kuşam, cinsiyet, kültür, dini yapı, etkileşimler ve tarihi olaylardan etkilenerek farklı tarz ve çizgilerle şekillenip hem toplumsal konumunun kimliğin bir işareti hem de kişinin toplum içindeki sosyal kurumun belirleyicisi olmaya yönelmiş; sonuç olarak Antropolog Terrance Turner'in belirtmiş olduğu gibi "vücudun yüzeyi toplumsallaşma oyununun oynandığı simgesel bir sahneye ve bedensel süslemelerde bunun anlatım ifadesine dönüşmüştür. "

Bulgaristan Sofya çevresi geleneksel kadın kıyafetleri. (1930'lar)

Traditional women's clothing around Sofia, Bulgaria. (1930s)

INTRODUCTION

Fashion creates habits by forming customs. Customs, on the other hand, are using and behaving as usual. As the customs gained continuity and gained immutability, they turned into a tradition.Traditions can only change with very strong factors and adaptation processes.
"Riza Balaman, EUGSSS lecture notes. Izmir, 1980"

From Prehistoric Ages to the Early 20th Century, Clothing and Complementary Accessories was a Sign of Cultural Identity and Social Status. Clothing was born from the need to cover and protect the body according to the geographical conditions of the place where the human being, a part of nature, is. However, in the cultural development processes of societies, it has been influenced by clothing, gender, culture, religious structure, interactions, and historical events, shaped by different styles and lines, and tended to be both a sign of the identity of the social position and the determinant of the social institution in the society; as a result, as the anthropologist Terrance Turner has stated, "the surface of the body has become a symbolic stage on which the game of socialization is played and its expression in bodily ornaments."

İzmir Karaburun Gelin yüzü bezemesi

Izmir Karaburun Bride's Face Decoration

Yazılı tarih öncelerinden başlayarak vücut süsleme geleneğinde, çoğu yerleşip gelenekselleşmiş ve büyük bir bağlılıkla yerine getirilen törelere dayalı toplumsal yapının kuralları yatmaktadır. Cinsel yönden çekici olma, otoriteyi simgeleme, geçiş ritüelleri (ergenlik, evlilik vb...) süslenmede rol oynayan etkenlerdir. (örnek 1971) Yeryüzünün doğal engellerle yalıtılmış ücra köşelerinde 20. yy. ortalarına kadar varlıklarını sürdüren avcı toplayıcı ilkel kabileler ile geleneksel sosyo-kültürel yapılarını koruyabilen göçebe topluluklarda antropologlarca yapılan araştırmalar bu tezi doğrulamaktadır. Yani moda manevi inançlar ve sanatla birlikte Geç Paleolitik Çağı'nda doğmuştur.

Giysi Kültürü Bir Toplumu Tanımada Değerli Bilgiler Sunar.

Uzun tarih süreçlerinde büyük göç hareketleri, yerleşilen yeni vatanlarda bu toprakların eski halklarının kültürel izleri ile komşu kültürlerin etkilerinin birlikte yoğrulduğu güçlü sentezler oluşturdu.

- Afyonkarahisar ili çevresi geleneksel Yörük kadın kıyafeti
- *Traditional Yuruk Women's dress in Afyonkarahisar Province*

- Gelin kostümü, Progorelets Köyü, Lom Bölgesi, 19 yy. ortaları
- *Bridal costume - Village of Progorelets, Lom Area, mid 19th.*

Beginning from prehistoric times, the body ornamentation tradition contains the rules of the social structure based on traditions, most of which have become traditional and are followed with great devotion. Being sexually attractive, symbolizing authority, and rites of passage (adolescence, marriage, etc.) are the factors that play a role in adornment. (Example 1971) Researches conducted by anthropologists in primitive hunter-gatherer tribes and nomadic communities able to preserve their traditional socio-cultural structures, which survived until the middle of the 20th century in the remote corners of the earth isolated by natural barriers, confirm this thesis, meaning that fashion arose in the Late Paleolithic, along with spiritual beliefs and art.

Clothing Culture Offers Valuable Information in Recognizing a Society.

In the long history, great migration movements created strong syntheses in which the cultural traces of the ancient peoples of these lands and the influences of neighboring cultures were kneaded together in the newly settled homelands.

Dinsel inançlardaki değişimlerin sembolizmi ile ticaret yollarının uzak uygarlıklardan taşıdığı yeni malzeme ve fikirler devamlılık kazanarak geleneksel yapıyı yüzyıllar boyunca süren değişimlere uğrattı. Giyim kuşamdaki değişimin diğer bir ana etkeni de farklı farklı yörelerde, farklı şekillerde çeşitlenen modaydı. Yüzyıllar içinde modasal etkilerle biçimlenen ulusal ve yöresel giyim ve aksesuarlar devamlılık ve değişmezlik kazanarak geleneksele dönüştü. Toplumları ve bireylerini çeşitli yönleri ve boyutlarıyla tanımada ele alınması gereken önemli yapılardan birisi onların giysi kültürleridir. Zira bir toplumun giysi kültürü bize o toplumun özgün ekolojik koşullarını, ekonomik yapı ve olanaklarını, çeşitli gelenek ve törelerini, değer yargılarını, estetik ve sanatsal özelliklerini, etik değerlerini tanıma konusunda oldukça değerli bilgiler sunar.

- Cevriye Merzeci'nin nişan günü kıyafeti, Aydın, 1944
- *Cevriye Merzeci's engagement day outfit, Aydin, 1944*

Sanayi Devrimi, Giysilerde Gelenekselden Küresel Kültüre Dönüşümün Başlangıcıdır.

Eski çağlardan 19.yy. sonlarına kadar kumaşlar ipek, yün, keten, pamuk gibi doğal elyafların elde eğrilip ip haline getirilmesinden, dokumalarına kadar tamamen el emeği ürünleriydi.

The symbolism of the changes in religious beliefs and the new materials and ideas carried by the trade routes from distant civilizations gained continuity and changed the traditional structure for centuries. Another main factor in the change in clothing was fashion, which diversified in different ways in different regions. National and local clothing and accessories, which have been shaped by fashion influences over the centuries, have become traditional by gaining continuity and invariance.
One of the important structures that should be considered in recognizing societies and individuals with their various aspects and dimensions is their clothing culture because the clothing culture of society provides us with valuable information about recognizing the unique ecological conditions, economic structure and opportunities, various traditions and customs, value judgments, aesthetic and artistic characteristics, and ethical values of that society.

- Zehra Zihnioğlu Arşivi, 1940'lı yıllar, Uşak
- *Zehra Zihnioğlu Archive, 1940's, Uşak*

The Industrial Revolution is the Beginning of the Transformation from Traditional to Global Culture in Garments.

From ancient times until the end of the 19th century, fabrics were purely handmade products, from spinning natural fibers such as silk, wool, linen, and cotton into a thread and weaving.

Kent çarşılarının dokumacı arastalarında bir ömrü bu zanaatı sürdürüp geliştirmekle tüketen usta ellerin üretti kumaşlar ünlenip değer kazanmıştı. Evlerde bulunan tezgâhlarda kadınlar daha çok hane ihtiyaçlarına yönelik kumaş ve bezler dokur. İpekler, kadifeler, altın veya gümüş simlerle desenlenmiş brokarlar gibi değerli kumaşlar ise kervanlarla uzak doğu ve Ortadoğu ile Anadolu'daki atölye merkezlerinden ithal edilirdi. Folklorik giysilerin bir özelliği de genellikle tek en olan kumaşlardan iç ve dış giysi parçalarının kesiminde fireyi en aza indirecek biçki kalıplarının kullanılmasıydı.

İlk mekanik dokuma tezgâhı İngiliz mucit Edmund Cartwrigh tarafından 1785'te gerçekleştirildi. Ancak 19. yüzyılın üçüncü çeyreğinde yükselen Sanayi Devrimi ile tekstilde de fabrikasyon üretime geçilmesi sonucu hem fiyatlar düştü, hem ürün çeşitliliği arttı. Bu gelişim tüketime yönelik moda akımlarının değişimini hızlandırırken geleneksel giysiler için de dönüm noktası oldu.

19. yüzyıldan 20. yüzyılın ilk çeyreğine uzanan geç Osmanlı Döneminde batılılaşma akımı kıyafetlere de yansıdı. Bu dönemin yeniliklerinden biri konfeksiyon kadın kıyafetleriydi. Bindallı kaftanlar, elbiseler ile ceket-şalvar takımlarından oluşan bu gösterişli giysilerin nakış bezemeleri elde altın ve ya gümüş simlerle işlenip ambalaj içinde satışa sunuluyor bu nedenle de "kutu giysisi" olarak isimlendiriliyordu. Kırsal kesimin yöresel geleneksel kadın kıyafetlerinde de fabrikasyon kumaşlar el dokumalarının yerini almaya başlarken, kıyafetlerin vazgeçilmez aksesuarları olan cicim tekniği ile dokunmuş öncekler kanaviçe desenli bez önlüklere dönüştü.

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla gelişen ulaşım ve iletişim kanalları küresel bir kültürün tek renkliliğini şekillendirirken etnik grupların ve yerel unsurların gelenek görenek ortak belleklerinin giderek kaybolmasına, geleneksel giysilerin ve çizgilerin güncelliğini yitirmesine neden oldu. Oysa bütün toplumların folklorik miraslarında giysi ile ilgili değer yargılarının, inançların, törelerin, üretilen obje ve birikimlerin oluşturduğu karmaşık bir yapı vardır.

The fabrics produced by the masters who spent a lifetime maintaining and developing this craft among the weaver arastas of the city bazaars became famous and gained value. On the looms in the houses, women mostly weave fabrics and clothes for household needs. Valuable fabrics such as silks, velvets, and brocades patterned with gold or silver glitters were imported by caravans from workshop centers in the Far East, the Middle East, and Anatolia. Another feature of folkloric clothing was the use of cutting patterns to minimize wastage when cutting inner and outer garments from single-width fabrics.

The first mechanical loom was invented by English inventor Edmund Cartwright in 1785. However, as a result of the Industrial Revolution, which arose in the third quarter of the 19th century, and the transition to fabrication production in textiles, both prices decreased and product diversity increased. While this development accelerated the change of fashion trends for consumption, it was also a turning point for traditional clothes.

In the late Ottoman period, which extended from the 19th century to the first quarter of the 20th century, the westernization trend was also reflected in the clothes. One of the innovations of this period was women's clothing. Embroidery decorations of these flamboyant garments, consisting of caftans with bindal , dresses, and jacket-shalwar suits, were hand-embroidered with gold or silver glitters and offered for sale in packages, so they were called "box clothes". While fabricated fabrics began to take the place of hand-woven fabrics in the local traditional women's clothes of the rural areas, the loincloths woven with the 'cicim' technique, which are the indispensable accessories of the clothes, turned into cross-stitch patterned cloth aprons.

While the transportation and communication channels that have developed rapidly since the second half of the 20th century have shaped the monochromaticity of global culture, they have caused the ethnic groups and local elements to lose their common memories of tradition and tradition, and the traditional clothes and lines to lose their currency. However, in the folkloric heritage of all societies, there is a complex structure formed by value judgments, beliefs, customs, produced objects, and accumulations about clothing.

Geleneksel Giysi Kültürünün Korunmasında Koleksiyon ve Müzelerin Önemi

Çağdaş toplumlar kültürel değerlerinin temelleri olan gelenekler ve töreleri daha iyi tanımak ve tanıtabilmek amacıyla folklorik giysilerle ilgili geniş kapsamlı çalışmalar yapıp, Etnografya müzelerinde yöresel/geleneksel kostümleri kültür mirası olarak sergilediler, ayrıca bazı ülkeler bu konudaki akademik araştırmalara dayalı folklorik giysi derlemeleriyle oluşturulmuş koleksiyonların ön planda olduğu ulusal müzelerde kurdular. Bulgaristan'daki Sofya Etnografya Müzesi bu konuda güzel bir örnektir. Birçok Avrupa ülkesinde katılımın tarihsel ya da folklorik giysilerle yapıldığı gelenekselleşmiş yerel festivaller ile dini kortejler kültürel mirasın korunup yaşatılmasının yanı sıra önemli turizm potansiyelleridir.

- Sandanski bölgesindeki Pirin köyünden ritüel kızlık kostümü - Sofia Müzesi
- *Ritual maiden costume from Pirin village in Sandanski region - Sofia Museum*

The Importance of Collections and Museums in Preserving Traditional Dress Culture

Contemporary societies have carried out extensive studies on folkloric clothing in order to better recognize and introduce the traditions and customs, which are the foundations of their cultural values, and exhibited local/traditional costumes as cultural heritage in Ethnography museums. In addition, some countries have established national museums where collections of folkloric clothing collections based on academic research on this subject are at the forefront. The Ethnographic Museum of Sofia in Bulgaria is a good example of this. In many European countries, traditional local festivals and religious corteges, where participation is made in historical or folkloric clothes, are important tourism potentials as well as preserving and keeping the cultural heritage alive.

- Ege Bölgesi, elmasiye kumaş üzerine gümüş tellerle dokunmuş ceket ve şalvar takımı, Emel Aksoy Koleksiyonu
- *Aegean Region, jacket and shalwar ensemble woven with silver wire on elmasiye fabric, Emel Aksoy Collection*

Anadolu Türk Giysi Kültürü

Bugün Anadolu ve Trakya'yı içine alan Türkiye Cumhuriyeti'nin giyim tarihi Anadolu Selçuklu Devleti'nden Osmanlı İmparatorluğu'na uzanan yüzlerce yıl içinde gelenek ve göreneklerle bütünleşen etkileşimlerin yarattığı zengin ve özgün bir sentezi sergiliyor. Ancak bu konuda yapılmış araştırmalar çok yetersiz. 15.yüzyıldan 18.yüzyıl sonlarına kadar olan dönemden günümüze ulaşabilen kıyafet sayısı çok az ve bunların çoğu yurtdışı müze ve özel koleksiyonlara dağılmış durumda. Osmanlı nakkaşlarınca hazırlanan kıyafet albümleri ve Batılı gezginlerin seyahatnamelerindeki gravürlerde önemli kaynaklar ancak bunlar genellikle saray ve İstanbul kent giyimleriyle ilgili.

- Osmanlı Dönemi İstanbul kadın kıyafetleri gravürü
- *Engraving of Ottoman Period Istanbul women's clothing*

Anatolian Turkish Clothing Culture

The clothing history of the Republic of Türkiye, which includes Anatolia and Thrace today, exhibits a rich and original synthesis created by the interactions that have been integrated with traditions and customs over hundreds of years, stretching from the Anatolian Seljuk State to the Ottoman Empire. However, research on this subject is very scanty. The number of clothes that have survived from the 15th century to the end of the 18th century is very few, and most of them are scattered in museums and private collections abroad. The clothing albums prepared by the Ottoman miniaturists and the engravings in the travel books of the Western travelers are important sources, but these are generally related to the palace and Istanbul urban clothing.

- 17. yy. Osmanlı kadını minyatürü, Levni
- *17th Century Ottoman woman miniature, Levni*

Anadolu kırsalının kentsel etkilerden uzak köylerinde ya da göçebe Yörük, Alevi Türkmen ve tahtacı topluluklarının soy kimlikleri, sosyal statü ve inanç yapılarının sembolizmi bölge, çevre yöre farklılıkları özellikle kadın kıyafetlerinde belirgindir. Günümüze ulaşabilen otantik kadın kostümleri çoğunlukla 19.yüzyıldan 20.yüzyıla kadar olan süreçlerdir. Homojen bir yapı gösteren kostümlerin ortak özellikleri iç giyimde gömlek ve paçalı dondur. Dış giyim üç etek (üç peş) entari ile cepkenden oluşur.

Aksesuarlar öncek, arkalaç ile iri metal tokaları olan kemerlerdir. Ancak bölge ve yöre farklılıklarının zengin ve etkileyici çeşitliliği kendini elbise kesimleri, baş düzenlemelerinde kullanılan tepelikler ve ya para dizileri ile bezenmiş takkeler, oyalı başörtülerinin bağlanmış biçimleri ile giysileri bezeyen nakışlarda gösterir. Geleneksel kırmızı duvaklar ile nişanlı kızların başörtüleri olan al bezlere pul ile işlenen hayat ağacı, güneş ve kozmik denge sembolleri, kökenleri iç Asya'ya İslamiyet öncesi dönemlere kadar uzanan koruma ve bereket büyüsü işaretleridir. Bu konuya gönül verenlerin kurduğu özel koleksiyonlar ve müzeler kültür mirasımızın bu önemli bölümün korunmasında kutlamaya değer çalışmalardır. Ancak bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin toprakları olan Anadolu ve Trakya tarih boyunca halkların ve uygarlıkların kaynaştığı bir köprü oldu. Bu büyük tarihsel mirasın yarattığı giysi kültürü ile etkileşimleri çok geniş bir araştırma alanı. Kanaatimce bu çalışma geçmişte Anadolu'nun dokumacılık merkezleri ile bu merkezlerde üretilen değerli kumaşlar ve dokuma teknikleri, giysi kesimleri, nakış bezemeler, tepelik, kemer tokası ve takılar gibi aksesuarlar ile giyim kuşamın bütünündeki simgesel anlatımın giysi kültüründe birlikte ele alınması bu alanlarında uzman akademisyen ve araştırmalardan kurulacak bir ekibin uzun soluklu çalışması ile gerçekleştirilebilecek bu proje Türkiye'nin ulusal giysi ve tekstil müzesinin kurulması için güçlü bir başlangıç oluşturacaktır.

In the rural areas of Anatolia, far from urban influences, or in the nomadic Yoruk, Alevi Turkmen, and woodcutter communities, the symbolism of their ancestry, social status, and belief structures, regional and local differences are especially evident in women's clothing. Authentic women's costumes that have survived to the present day are mostly from the 19th century to the 20th century. The common features of the costumes, which show a homogeneous structure, are shirts and long johns in underwear. Outerwear consists of three skirts (three sequins) and a jacket.

Accessories are the loincloth, the 'arkalac ', and the belts with large metal buckles and buckles. However, the rich and impressive diversity of regional and regional differences shows itself in dress cuts, caps adorned with crests or money strings used in head arrangements, tied forms of embroidered headscarves and embroideries adorning clothes. Tree of life, sun, and cosmic balance symbols embroidered with sequins on red cloths, which are traditional red veils and betrothed girls' headscarves, are symbols of protection and abundance magic, whose origins date back to inner Asia and pre-Islamic times. The private collections and museums established by those who are devoted to this subject are worth celebrating in the preservation of this important part of our cultural heritage. However, Anatolia and Thrace, which are the lands of the Republic of Türkiye today, have been a bridge where peoples and civilizations came together throughout history. The interaction with the clothing culture created by this great historical heritage is a very broad field of research. In my opinion, this study, dealing together with the weaving centers of Anatolia in the past and the valuable fabrics and weaving techniques produced in these centers, clothing cuts, embroidery embellishments, accessories such as tufts, belt buckles and jewelry, and the symbolic expression of the entire clothing in the clothing culture, will be a strong start for the establishment of a project that can be realized with the long-term work of a team of academics and research experts in these fields, and clothing and textile museum.

- 19 yy. ‘da Türk kentli kadın giyimi. İki yandakiler Manisa, ortadaki İzmir. Osman HAMDİ, De Launay Viyana-1873

- *19th century Turkish urban women's clothing in Türkiye. The ones on the two sides are Manisa, the ones in the middle are İzmir. Osman HAMDİ, De Launay Vienna-1873*

Obasya Kültür Sınır Tanımaz Projesi Ege Bölgesi – Bulgaristan Geleneksel Kadın Kıyafetleri Tanıtım ve Sergi Merkezi

Ortak Kültür Mirası Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı kapsamında Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi'nin hazırlandığı "Kültür Sınır Tanımaz" projesi T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkezi Finans ve İhale Birimi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı koordinasyonunda gerçekleştirildi. Manisa Büyükşehir Belediyesi ile Bulgaristan'dan Kırcaali Belediyesi ve Ömer Lütfi Kültür Derneği'nin ortağı olduğu projenin hedefleri: Ege Bölgesi'nden yirmi ve Bulgaristan'dan beş adet geleneksel kadın kıyafetinden oluşmuş bir koleksiyon derleyip bunları Obasya yerleşkesinde kurulan müzede sergilemek. Ayrıca Anadolu geleneksel kadın kıyafetleri konusunda hazırlanmış tezler, makaleler, bildiriler, kitaplar ve benzeri dokümanlardan oluşan bir dijital arşiv hazırlanıp araştırmaların kullanımına sunmak, dijital müze ile müzenin tanınırlığı arttırılması.

Obasya Kırsal Konaklama ve Zaman Geçidi Yerleşkesi'nin Yuntdağı Yörük köylerinin geleneksel mimarisi olan toprak damlı taş evlerden oluşan 19.yüzyılda Yuntdağı bölümünde düzenlenen müze tarihi dekorla bütünleşiyor.

Ege Bölgesi'nden ve Bulgaristan'dan derlenen yöresel kadın kıyafetinden oluşan koleksiyon Anadolu ve Balkanlar arasındaki kültürel bağların folklorik kadın giysilerine yansımasının tanıtımı için henüz mütevazı ama önemli bir başlangıç. Dileğimiz bu başlangıcın STK'lar ve akademik kurumlarca yöresel/bölgesel tekstil ve geleneksel giysi müzelerinin kurulmasına katkı sağlaması, Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi Balkanlar ve Anadolu derlenmesi otantik kıyafetler koleksiyonu ve arşivi ile bu konuda başarılı bir çalışma. Ancak Anadolu'nun tekstil ve giyim kuşam tarihi belgelenip arşivlenerek uluslararası tanıtım için ulusal tekstil ve geleneksel giysi ve aksesuarlar müzesinin kurulması; bu amaçla da bir akademinin oluşturulması gerekli.

- Aydın Yöresi geleneksel kadın kıyafeti Obasya Ege Bölgesi – Bulgaristan Geleneksel Kadın Kıyafetleri Tanıtım ve Sergi Merkezi
- *Aydin Region, traditional women's clothing ,Obasya Aegean Region - Bulgaria Traditional Women's Clothing Promotion and Exhibition Center*

Obasya Culture Without Borders Project Aegean Region – Bulgaria Traditional Women's Clothing Promotion and Exhibition Center

The "Culture Knows No Borders" project, which was prepared by the Obasya Tourism Development Cooperative within the scope of the Common Cultural Heritage Conservation and Dialogue Between Turkey and the EU-II (CCH-II) Grant Program, was carried out under the coordination of the TR Ministry of Treasury and Finance Central Finance and Contracts Unit and the Ministry of Culture and Tourism. One of the objectives of the project, in which Manisa Metropolitan Municipality, Kircaali Municipality from Bulgaria and Omer Lutfi Cultural Association are partners, is to compile a collection of twenty traditional women's clothes from the Aegean Region and five from Bulgaria and exhibit them in the museum established in the Obasya campus. A digital archive consisting of theses, articles, papers, books, and similar documents on clothing was prepared and made available for research use.

The museum, which consists of stone houses with earthen roofs, the traditional architecture of Yunt Mountains Yuruk villages of Obasya Rural Accommodation and Time Gateway Campus, is integrated with the historical decoration.

The collection, which consists of local women's clothing compiled from the Aegean Region and Bulgaria, is a modest but important beginning for the promotion of the reflection of the cultural ties between Anatolia and the Balkans on folkloric women's clothing. We wish that this beginning will contribute to the establishment of local/regional textile and traditional clothing museums by NGOs and academic institutions, and the Aegean University Ethnography Museum Balkans and Anatolia compilation, authentic clothing collection, and archive is a successful study in this regard. However, to establish a national textile and traditional clothing and accessories museum for international promotion by documenting and archiving Anatolia's history of textiles and clothing, an academy should be established.

- Bulgaristan Pirin Bölgesi geleneksel kadın kıyafeti Obasya Ege Bölgesi – Bulgaristan Geleneksel Kadın Kıyafetleri Tanıtım ve Sergi Merkezi
- *Bulgarian Pirin Region, traditional women's clothing, Obasya Aegean Region - Bulgarian Traditional Women's Clothing Promotion and Exhibition Center*

Bulgaristan 'da Rozhen Folklor Festivali

Rozhen Folklore Festival in Bulgaria

Halk Oyunları Gösterisi, T.C. EGE ÜNİVERSİTESİ, Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, Türk Halk Oyunları Bölümü

Folk Dance Show, EGE UNIVERSITY, Turkish Music State Conservatory, Department of Turkish Folk Dances

BÖLÜM II / CAPTURE II

Konar Göçer Yörük Obası / Konar Gocer Yoruk Obasi

DÜNYA TARİHİNİ ETKİLEYEN TÜRK GÖÇLER VE ANADOLU'NUN TÜRK YURDU OLMASI

İç Asya bozkırlarının atlı göçebe halklarından olan Türkler ve aynı coğrafyadaki akraba toplulukların uzun zaman aralıklarında farklı uzak yönlere büyük dalgalar halinde yaptıkları göçler dünya tarihini derinden etkiledi. 6. Yüzyıldan itibaren Hazar Denizi ve Karadeniz'in kuzeyinden inen Hunlar, Avarlar, Peçenekler, Kumanlar (Kıpçaklar), Hazarlar, Bulgarlar gibi Türk boyları tarih aralıkları ile Karadeniz'in kuzey bölümleri, Orta Avrupa ve Balkanlar'a yerleşip federatif devlet kurdular. Bu siyasi yapılar çözülüp çökerken kültürel miraslarının izleri yaşamaya devam etti. Bu süreçlerde Balkanlardaki bazı Türk toplulukları Ortodoks, Hıristiyan inancını kabul edip ufak gruplar halinde Anadolu'ya yerleştiler. Hatta Bizans İmparatorlarının muhafız birliklerinde görevlendirildiler.

İç Asya'daki Türk boylarının 10.yüzyılda İslam dinini kabul etmesi Türk Kültür tarihinde yeni bir dönüm noktasıydı. Horasan yöresine yerleşmiş olan Oğuz kabilelerinin Kınık boyundan Tuğrul Bey 1037'de Türk-İran kültür yapılı ve Sünni Müslüman inancına bağlı Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun kurucusu oldu. Arap kayıtlarında "Türkmen" sözcüğü ile tanımlanan Oğuzların, Bizans sınırları içinde bulunan Rum, Ermeni, Gürcü gibi Hıristiyan nüfusunun yaşadığı Anadolu'ya ilk girişleri keşif amaçlı akınlardı. 1071 yılında Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan'ın Malazgirt Savaşı'nda Bizans ordusunu yenmesinden sonra Anadolu ilk Türk göç dalgasına açıldı ve Anadolu Türk Selçuklu Devleti doğdu. 13. yüzyılda Cengiz Han'ın başlattığı ve oğulları ile torunlarının sürdürdüğü Moğol istilasının yarattığı dehşet Anadolu'ya çoğunluğu Oğuz Boyları'ndan oluşan büyük bir göç dalgasının daha girmesine yol açtı. Anadolu'nun etnik ve kültürel yapısının değiştiği bu süreçte Anadolu Türkleşirken, Anadolu'yu yurt edinen Türklerde Anadolulullaştı.

TURKISH MIGRATIONS AFFECTING WORLD HISTORY AND ANATOLIA BECOMING THE TURKISH HOME

The migrations of the Turks, who were among the nomadic horsemen of the Inner Asian steppes, and the related communities in the same geography, in large waves, to different distant directions for long periods, deeply affected world history. Starting from the 6th century, Turkish tribes such as Huns, Avars, Pechenegs, Cumans (Kipchaks), Khazars, and Bulgars, descending from the north of the Caspian Sea and the Black Sea, settled in the northern parts of the Black Sea, Central Europe, and the Balkans and established a federative state. As these political structures dissolved and collapsed, traces of their cultural heritage continued to live on. During these processes, some Turkish communities in the Balkans accepted the Orthodox and Christian faith and settled in Anatolia in small groups. They were even assigned to the guard units of the Byzantine Emperors.

The acceptance of Islam by the Turkish tribes in Inner Asia in the 10th century was a new turning point in the history of Turkish Culture. Tugrul Bey, from the Kinik tribe of the Oghuz tribes who settled in the Khorasan region, became the founder of the Great Seljuk Empire in 1037, with a Turkish-Iranian culture and a Sunni Muslim faith. The first entry of the Oghuzs, defined by the word "Turkmen" in Arab records, into Anatolia, where Christian populations such as Greeks, Armenians, and Georgians within the borders of Byzantium, lived, was exploratory raids. In 1071, after the Great Seljuk Sultan Alparslan defeated the Byzantine army at the Battle of Manzikert, Anatolia opened to the first wave of Turkish migration, and the Anatolian Turkish Seljuk State was born. The horrors caused by the Mongol invasion, which was started by Genghis Khan in the 13th century and continued by his sons and grandchildren, came to Anatolia mostly from the Oghuz tribes. This led to the entry of another great wave of immigration. In this process, in which the ethnic and cultural structure of Anatolia changed, Anatolia became Turkic, while the Turks who made Anatolia their homeland became Anatolian.

Türk Kültürel Kimliğinin İzleri

Tarihsel olarak göçebe bir halk olan Türkler dilleri ve kültür tarihlerindeki ortak unsurlarla tanımlanabilen, bunun dışında farklı özellikler gösteren bir halk gurubudur. Avrasya boyunca uygarlıklar arasında geçen göçlerinde kültürel kimliklerini nasıl korudular? ya da zamanda ve mekânda nasıl izler bıraktılar? sorularını tarihçi Carter Voughe Findley şu yorumla açıklar... "Türkler Avrasya tarihinde uzun göçleri ile yayılırken onları birleştiren, yanlarında taşıdıkları kültürleriydi. Bu karmaşık kültürel yapının özelliği hem devamlılık göstermesi hem de kendine yabancı unsurları benimseyebilmesi ve kendine dönüştürebilmesiydi".*

Traces Of Turkish Cultural Identity

*The Turks, who are historically a nomadic people, are a group of people who can be defined by common elements in their language and cultural history, and show different characteristics apart from that. How did they preserve their cultural identity during their migration between civilizations across Eurasia? or How did they leave traces in time and space?; historian Carter Voughe Findley explains his questions with the following comment: "While Turks spread through their long migrations in Eurasian history, what united them was the culture they carried with them. The characteristic of this complex cultural structure was both its continuity and its ability to adapt and transform foreign elements into itself".**

- Türkmenistan'dan geleneksel giysi ve takıları İle evli genç kadın gravürü 1886
- *Engraving of a young married woman with traditional clothes and Jewelry from Turkmenistan, 1886*

** Findley- 2005, syf:17*

Anadolu Türk Kültür Sentezi ve Giysi Kültüründe Değişimler

Geleneksel giyim-kuşam sosyal antropolojide geleneksel yaşam biçimlerinde değişen ihtiyaçlar doğrultusunda değişimler gösteren maddi ve manevi bir kültür ürünü olarak tanımlanır. Anadolu Türk giysi kültürünün İç Asya'daki kökeninden farklı, özgün bir çizgiye dönüşümü bu tanımlama açısından ele alınmalıdır. Anadolu'yu yurt edinen Oğuz boyları ve diğer Türk aşiretleri eski kabile yapıları dağılmış ama töresel ve geleneksel yapılarını korumuş topluluklardı. Bunların bir bölümü yerleşik düzene geçip tarıma ya da kentsel yerleşimlerde zanaat üretimleri ve ticarete yöneldiler. Bazı aşiretlerde konar-göçer çoban yaşamını kışlak ve yaylalar arasında mevsimlik göçlerle sürdürdüler. Anadolu Türk Kültürünün temeli kökleri İslamiyet öncesine uzanan töresel yapının korunduğu Türk-İslam yaşam biçimidir. Anadolu'nun coğrafi bölgelerinin iklim ve üretim farklılıkları, çevresel ya da uzak etkileşimler ile yaratıcı fikir ve uygulamaların moda olarak benimsenmesi, modanın devamlılık kazanıp gelenekselleşmesi nedenleriyle Anadolu giysi kültürünü İç Asya orijininden tamamen uzaklaştıran değişimleri 19.yy. - 20.yy. dan günümüze ulaşan kıyafetlerin mukayesesi ile belirleyebiliriz.

Anatolian Turkish Cultural Synthesis and Changes In Clothing Culture

Traditional clothing is defined in social anthropology as a material and spiritual cultural product that changes in line with changing needs in traditional lifestyles. The transformation of the Anatolian Turkish clothing culture into a distinctive line from its origin in Inner Asia should be considered in terms of this definition. The Oghuz tribes and other Turkish tribes who made their homeland in Anatolia were communities whose old tribal structures were scattered but preserved their moral and traditional structures. Some of them settled down and turned to agriculture or craft production and trade in urban settlements. In some tribes, nomadic shepherds continued their lives with seasonal migrations between winter quarters and plateaus. The basis of Anatolian Turkish Culture is the Turkish-Islamic lifestyle, in which the traditional structure dating back to pre-Islamic times is preserved. We can identify the changes that completely alienate the Anatolian clothing culture from its Inner Asian origins by comparing the clothes that have survived from the 19th-20th centuries due to the climate and production differences of the geographical regions of Anatolia, environmental or distant interactions, and the adoption of creative ideas and practices as fashion.

- Türkmenistan'dan Oğuz Boylarına mensup kadın giysi ve takıları. Soldan ikisi evli genç kadınlar, saçları açık ve tepelik takmış genç kız, taç benzeri başlığı olan yaşlı kadın. 20. yy. başları.
- *Women's clothing and jewelry from Turkmenistan from Oghuz Tribes. Two from the left are young married women, the young girl with her hair down and wearing a crest, the old woman with a crown-like headdress. early 20th century.*

İç Asya ve Anadolu Türk Giyim-Kuşamı Arasındaki Farklılıklar

İç Asya Oğuz Türklerinde (Türkmenler) Kadın Giysi ve Takıları

Selçukluların Anadolu'dan önceki yerleşim alanları ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinde ele geçirilen 13.yy.a ait insan tasvirli objeler ile yine bu yüzyıla ait bazı minyatürlerdeki kıyafetler entari üzerine giyilen kısa ya da uzun kollu kaftanlar, bol bir pantolon ile deri botlar veya kısa çizmelerdir. Erkek ve kadın giysilerinde benzer düzenlemeyi gösteren bu giyim devamlı otlak ve su arayışı içinde sürülerini uzak mesafelere güden göçebe atlı çobanların yaşamına uygun kıyafetlerdir. Günümüzde ata yurtları olan Türkmenistan ile İran'ın doğusu ve kısmen Afganistan'da yaşayan Tekke, Ersari, Yomut, Salur gibi Oğuz boylarında bu geleneksel giyim yakın zamana kadar korunagelmiştir.

Differences Between Central Asian and Anatolian Turkish Clothing

Women's Clothing and Jewelry in Inner Asian Oghuz Turks (Turkmen)

The settlements of the Seljuks before Anatolia and the 13th century human-depicted objects found in various parts of Anatolia, as well as the clothes in some miniatures of this century, are short or long sleeved caftans worn over a robe, loose trousers and leather boots or short boots. This clothing, which shows a similar arrangement to men's and women's clothing, is suitable for the life of nomadic horse shepherds who constantly herd their flocks for long distances in search of pasture and water. This traditional clothing has been preserved until recently in Oghuz tribes such as Tekke, Ersari, Yomut, and Salur living in Turkmenistan, their ancestral homeland, eastern Iran, and partially Afghanistan.

- 11. yy. sonu 12. yy. başlarında İran'da yapılmış seramik kadın figürünü. Bu dönemde İran'a Büyük Selçuklu Devleti kurucusu olarak hakim olan Oğuz Türkmenlerinin giysileri hakkında da bilgi vermektedir.
- *Ceramic female figure made in Iran at the end of the 11th century and the beginning of the 12th century. It also gives information about the clothes of the Oghuz Turkmens who dominated Iran as the Founder of the Great Seljuk State during this period.*

Türkmen erkekleri İslami yasaklama nedeniyle sadece bir gümüş yüzük takar. Buna karşın bir Türkmen atasözünün "gümüş para sandıkta duracağına kadını süslemelidir" öğüdü uyarınca kadınlar ailenin servetini simgesel anlamları olan ağır, iri, gösterişli gümüş takılar ve kaftanlarının önüne dikilerek aplike edilen desenli gümüş plakalı bordürlerinin ışıltısı ile sergiler. Bu geleneksel takı ve aksesuarlar aynı zamanda form ve kuyumculuk tekniklerindeki farklılıklar ile kadının mensup olduğu boyu ve sosyal konumunu da belirtir. Genç kızlar bir tekke ya da gümüş tepelik kullanırken genç kadınlar başlarını bir şalla örter ve evlilik işareti olarak "bukağı" adı verilen bir kolye takarlar. Yaşlı kadınlar analık ve büyükannelik kutsaması olan desenli gümüş plakalarla çevrelenmiş silindirik yüksek başlıklarla taçlanır. Takıların çoğu ve takılardaki kullanılan kırmızı, yeşil, mavi süs taşlarının diğer bir fonksiyonu da koruma ve bereket dileklerinin muskaları olmalarıdır. Törensel olarak halen kullanılagelen bu giyim kuşamın tarihsel sürekliliğini Batılı ve Rus gezginlerin seyahatnameleri, 20.yy. başlarına tarihlenen fotoğraf albümleri ve dünya müzeleri ile özel koleksiyonlarda sergilenen pek çok otantik örnekten tanımaktayız.

Turkmen men wear only one silver ring due to Islamic prohibition. On the other hand, by the advice of a Turkmen proverb that "the silver coin should adorn the woman instead of sitting in the ballot box", women display the wealth of the family with heavy, large, ostentatious silver jewelry, which has symbolic meanings, and the glitter of the patterned silver plate borders sewn-in front of their robes and appliqués. These traditional jewelry and accessories also indicate the tribe and social position of the woman, with the differences in form and jewelry techniques. While young girls use a coif or a silver crown, young women cover their heads with a shawl and wear a necklace called "bukagi" as a sign of marriage. Elderly women are crowned with cylindrical high headdresses surrounded by patterned silver plates with the blessing of motherhood and grandmother.

We know the historical continuity of this clothing, which is still used ceremonially, from the travel books of Western and Russian travelers, photo albums dating to the early 20th century, and many authentic examples exhibited in world museums and private collections.

Yörük Kadın, Oba ya da Topak Ev adını verdikleri yuvarlak planlı keçe kaplı çadır önünde. Kayseri Tomarza 1909.

Yuruk Woman, in front of the round felt-covered tent they call 'Oba' or 'Topak Ev'. Kayseri Tomarza, 1909.

Anadolu Kültür Potasında Şekillenen Geleneksel Kadın Kostümleri

Anadolu geleneksel kadın giysilerini son dönemi temsil eden 19.yy. dan 20.yy. sonlarına kadar uzanan süreçte incelediğimizde kırsal kesimdeki Yörük ve Türkmen giyim kuşamının Anadolu'nun çoğu yerinde benzerlikler gösterecek şekilde gelenekselleştiğini görürüz. İç Asya orijininden tamamen farklı olan bu giyim-kuşam uzun iç gömleği üzerine giyilen üç etek(üç peş), entari, uçkur bağlı şalvar, kısa kesimli bir cepken veya benzer bir cepken türü olan sarkadan oluşur. Bele önden nakışlı bir önlük (çekki-öynük-öncek) ile arkada üçgen şeklinde katlanıp kalçayı örten yün dokuma ya da şal arkalaç kolon dokumadan uçları püsküllü şeritlerle bağlanır. İki parçalı gümüş ve ya gümüş taklidi alaşımdan yapılmış iri tokaları olan kalın bir kemer kıyafeti tamamlar. Bölge ve yöre farklılıklarının zengin ve etkileyici çeşitliliği kendini elbise kesimleri baş süslemeleri ve nakış desenlerinde görünür.

Traditional Women's Costumes Shaped in the Anatolian Cultural Crucible

When we examine the Anatolian traditional women's clothing from the 19th century to the end of the 20th century, which represents the last period, we see that the Yuruk and Turkmen clothing in the countryside became traditional in a way that shows similarities in most of Anatolia. This clothing, which is completely different from the Inner Asian origin, consists of three skirts (three sequins), a robe, a fly-tied shalwar, a short-cut pocket, or a similar type of vest, the 'sarka' worn over the long underwear. It is tied to the waist with an embroidered apron at the front, and a triangular fold at the back, made of wool woven or shawl loincloth column weaving, which is folded in the form of a triangle, with tasseled ribbons at the ends. A thick belt with large buckles made of two-piece silver or imitation silver alloy completes the outfit. The rich and impressive diversity of regional and regional differences is evident in dress cuts, head decorations, and embroidery patterns.

- Pullar ile işlenmiş nişanlı kızların ve yeni evlilerin taktığı simgesel motifli başörtüleri.
- *Head scarves embroidered with sequins with symbolic motifs worn by engaged girls and newlyweds.*

- Kozmik denge işaretleriyle motiflenmiş öncek ve kolon bağı.
- *Antecedent and columnar tie motifs with signs of cosmic balance.*

Akla gelen ilk sorular; gümüş tepelikler, altın para ya da penez dizili başlıklar ve takılar, oyalı ve pul işli baş süsleri, altın para dizisi gerdanlıklarla bütünleşmiş bu ihtişamlı ve zarif törensel halk kadın giyim- kuşamının geleneksel yaşam biçimindeki hangi değişimler ve etkileşimlerle nasıl şekillendirildiğidir? Detaylara yöneldiğimiz takdirde Türk kültür mirasının İslamiyet öncesine uzanan izlerinin Anadolu Yörük kültürünün halı ve kilimlerinde halen kullanılagelen hayat ağacı, güneş, evrenin yaratıldığı dört temel element olduğuna inanılan hava, su, ateş ve toprağın eşitliğinin sağladığı kozmik dengeyi temsil eden kare ve ya eşkenar dörtgenler ile bunların köşegenleri olan (+) ve (x) işaretlerinin, doğum ve bereket büyülerini simgeleyen üçgenlerin önceklerin desenlerinde yer aldığını, nişanlı kızlar ve yeni evli kadınların sağlık ve mutluluk işareti olarak başlarını bağladıkları al bezlere ışıltılı pullarla işlendiklerini görebiliriz.

Türk boyları Anadolulaşma sürecinde bu toprakların eski halkları olan Rum ve Ermeni toplumlarıyla iç içe yaşamış ve şüphesiz ki onların giysilerinden bazı unsurları modasal etkilerle almışlardı. Ancak bugün Balkanlar'da yaşayan halklar ve devletlerin folklorik kadın giysilerini incelediğimizde hemen hemen hepsinde öncekler ve bazılarında da hem öncek hem de kalçaları örtecek şekilde bağlanan arkalaçlar kullanıldığını, bele iri ve dekoratif metal tokaları olan kalın kemerler bağlandığını görürüz. Bu benzerlikler Osmanlı İmparatorluğunun sınırları ve etki alanları içinde yarattığı kültür sentezinin modasal etkileşimlerinden kaynaklanmış olmalıdır.

Anadolu Selçuklu Devleti Moğol baskıları ile çökerken Oğuzların Kayı boyundan Osman Beyin 1299'da kurduğu Osmanlı Uç Beyliği 14.yy. dan itibaren Balkanları ele geçirip 16.yy. sonlarına kadar üç kıtaya yayılan muazzam bir Türk İmparatorluğu olarak yükseldi. İmparatorluğun batı sınırı Trakya ve Balkanlar ile Orta Avrupa'da Macaristan'ı içine alıyordu.

The first questions that come to mind are; how this magnificent and elegant ceremonial folk women's clothing, integrated with silver crests, gold coin or 'penez ' lined headdresses and jewelry, embroidered and sequined head ornaments, gold coin necklaces, was shaped by what changes and interactions in the traditional way of life?

If we turn to the details, the traces of Turkish cultural heritage dating back to pre-Islamic times are still used in carpets and rugs of Anatolian Yuruk culture, the tree of life, the sun, the square or rhombuses representing the cosmic balance provided by the equality of air, water, fire, and earth, which are believed to be the four basic elements from which the universe was created, we can see that (+) and (x) signs with diagonals, triangles symbolizing birth and abundance spells are included in the patterns of the previous ones, and engaged girls and newly married women are embroidered with glittering sequins on the red cloths that they tie their heads as a sign of health and happiness.

During the Anatolianization process, Turkish tribes lived together with the Greek and Armenian communities, and the ancient peoples of these lands, and undoubtedly they took some elements of their clothes with fashionable influences. However, when we examine the folkloric women's clothing of the peoples and states living in the Balkans today, we see that almost all of them use loincloths, and some of them use arkalacs tied to cover the hips, and thick belts with large decorative metal buckles are tied to the waist. These similarities must have resulted from the fashionable interactions of the cultural synthesis created within the borders and spheres of influence of the Ottoman Empire.

While the Anatolian Seljuk State collapsed due to Mongol pressures, the Ottoman Border Principality, founded by Osman Bey from the Kayi tribe of the Oghuzes in 1299, took over the Balkans in the 14th century and rose as an enormous Turkish Empire that spread over three continents until the end of the 16th century. The western border of the empire included Thrace and the Balkans, and Hungary in Central Europe.

** Aydın - idesanat.com, syf-1*

Balkanlar kuruluş yıllarından itibaren Osmanlı yönetiminin en çok önemsediği yerlerden biri olmuş, fethedilen bölgelere Anadolu'dan Türk nüfusu ile Rus Çarlığının baskısı ile yurtlarını terk eden Tatarlar ve Çerkezler gibi Müslüman halklar iskân edilmişti. Beş yüz yıla yakın Osmanlı yönetiminde Balkanların yerli halkları olan Boşnaklar ve Pomaklar ile Arnavutların büyük bölümünün İslam inancı ve yaşam geleneklerini benimsemeleri Balkan ülkelerinin demografik ve kültürel yapısını şekillendirdi.

Fransız İhtilali ulusalcılık akımının güçlü etkileri ve Rusya'nın da desteği ile Balkan halkları milliyetçilik ve bağımsızlık mücadelelerini başlattılar. Bu mücadele sonucu kurulan Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan krallıklarının oluşturduğu "Balkan Devletleri Birliği" Osmanlı Devletine savaş açtı. 07.11.1912-30.05.1913 yılları arasındaki 1. Balkan Savaşı'nda Osmanlı ağır bir yenilgiye uğrayıp Balkanlardaki bütün toprakları ile Batı Trakya'yı anlaşmalarla galiplerin paylaşmasına terk etti.

The Balkans had been one of the places that the Ottoman administration cared about the most since its establishment, and the Turkish population from Anatolia and Muslim peoples such as Tatars and Circassians who left their homeland under the pressure of the Russian Tsarist were settled in the conquered regions. The fact that Bosnians and Pomaks, the indigenous peoples of the Balkans, and the majority of Albanians, adopted the Islamic faith and life traditions, shaped the demographic and cultural structure of the Balkan countries.

With the strong effects of the French Revolution nationalism movement and the support of Russia, the Balkan peoples started their struggle for nationalism and independence. The "Union of Balkan States" formed by the kingdoms of Bulgaria, Serbia, Montenegro, and Greece, which was established as a result of this struggle, declared war on the Ottoman Empire. In the 1st Balkan War between 11/07/1912 and 05/30/1913, the Ottomans suffered a heavy defeat and left all their lands in the Balkans and Western Thrace to be shared by the victors with agreements.

- 1940, Anadolu'da bir yörük kadını ve heybede bebeği.
- *1940, a nomad woman and her baby in a saddlebag in Anatolia.*

- İplik eğiren yörük kadını. 1925. Aydın Menderes.
- *Nomadic woman spinning thread. 1925. Menderes, Aydin.*

1.Balkan Savaşı ve onu takip eden 2. Balkan Savaşı'nın ağır sonuçlarından biriside Balkanlarda ve özellikle Bulgaristan'da önemli bir etnik grup olan Türk ve Müslüman nüfusun büyük bölümünün ağır baskı, zulüm ve katliamlarla Anadolu'ya göçe zorlanmasıydı. Bu göç dalgası ve 1950-1951 yıllarında Bulgar hükümetinin Türk ve Müslüman 200,000 kişiyi Türkiye'ye zorunlu göçe tabi tutması ile devam etti ve Anadolu folkloruna yeni zenginlikler kazandırdı. Bunların en ilgi çekicisi ise Bulgaristan'ın yerli halklarından olan Müslüman Pomakların geleneksel kadın giyim kuşamındaki çok gösterişli bezeme ve aksesuarlardır.

One of the severe consequences of the 1st Balkan War and the 2nd Balkan War that followed was that a large part of the Turkish and Muslim population, an important ethnic group in the Balkans and especially in Bulgaria, was forced to migrate to Anatolia with heavy pressure, persecution, and massacres. This wave of immigration continued with the Bulgarian government's forced migration of 200,000 Turks and Muslims to Turkey in 1950-1951, adding new richness to Anatolian folklore. The most interesting of these are the very ostentatious decorations and accessories in the traditional women's clothing of the Muslim Pomaks, one of the indigenous peoples of Bulgaria.

- Anadolu'da geleneksel Pomak kadın kıyafetleri Biga'da Pomaklar Dergisi syf: 13
- *Traditional Pomak women's clothes in Anatolia Journal of Pomaks in Biga, p: 13*

Muğla Çomakdağ - Abdurrahim Karademir arşivi

Mugla Çomakdag - Abdurrahim Karademir archive

19. – 20. yy. ların Türkiye'sinde Geleneksel Yaşam Biçimleri ve Giyim Kültürü

"Kadın giyimi, başından ayağına kadar takılarıyla da tanımlanan bir bütündür. Kadın nerede ne giyeceğini, neyi nasıl giyerek bir mesaj verebileceğini gelenekler ve kendi toplumunda iz bırakmış anlatım biçimleri yoluyla öğrenir ve uygular. Kadının bu konuda en büyük yardımcısı ise kendisinden bir önceki kuşaktır. Ancak iletişimin yaygınlaşması ve teknoloji 19.yy'dan itibaren yaşam biçimlerini etkilediğinden her yeni malzeme geleneklere girip zamanla yerleşerek yaşamı ve giyimi zamana göre şekillendirir. Bu nedenle asıl geleneksel olan bunların neden kullanıldığıdır."*

Geleneksel kadın giyimi dönem ve bölge farklılıklarıyla günlük yaşam için şu kümelemede ele alınmalıdır;

- Sokakta giyilenler,
- Evde ve çalışmada giyilenler,
- Özel günlerde giyilenler,

Yaşam biçimine göre yapılan incelemelerde yine üç gurupta değerlendirilir;

- Kent kültürü
- Büyük kentlerin yakınında ve etkisinde olan yerleşimler.
- Geleneksel yapının korunduğu kırsal alanlar

Traditional Life Styles and Clothing Culture in Turkey in the 19th-20th Centuries

*"Women's clothing is a whole that is defined by its jewelry from head to foot. A woman learns and practices where and what to wear and how she can give a message by wearing traditions and expressions that have left their mark on her society. The biggest helper of women in this regard is the previous generation. However, since the spread of communication and technology has affected lifestyles since the 19th century, every new material enters into traditions and settles in time, shaping life and clothing according to time. Therefore, what traditional actually is why they are used."**

Traditional women's clothing should be considered in the following cluster for daily life with the differences of the period and region;

- *Worn on the street,*
- *Worn at home and work,*
- *Worn on special occasions,*

In the examinations made according to the lifestyle, it is again evaluated in three groups;

- *Urban culture*
- *Settlements near and under the influence of big cities.*
- *Rural areas where the traditional structure is preserved*

** Aydın - idesanat.com, syf-1*

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kent Kadın Giyimi

Osmanlı İmparatorluğu'nun 15.-18. yy. ları arasında saray ve İstanbul kadın kıyafetlerinin ihtişamı minyatürler, nakkaşların kıyafet albümleri, seyahatnameler ve oryantalist ressamların tablolarından tanıyoruz. İmparatorluğun kuruluş dönemi olan 15. yüzyıla tarihlenen bir minyatürde kadın kaftanlarının göğüs kısmında görülen çaprastalar(yatay bantlar)dönemin modasıdır. Ayrıca saray kayıtlarında görüldüğü gibi gelirin önemli bölümü askeri seferler için kullanıldığından mücevher kullanımı çok azdır. 16. yy. da zirvesine ulaşan yükseliş kendini kadın giyiminin ihtişamı ve yakut, zümrüt ve turkuazlarla bezenmiş altın mücevherlerde gösterir. Hem saray kadınlarının hem de üstü düzey kent kadınlarının başlarına mücevher broşlarla taktıkları hotozlar, kuş tüyleri ve sorguçlar ile yüksek konik başlıklar dönemin Avrupa'sında moda olmuştur.

City Women's Clothing From The Ottoman To The Republic

We know the splendor of palace and Istanbul women's clothing between the 15th and 18th centuries of the Ottoman Empire, through miniatures, albums of muralists' clothing, travelogues, and paintings by orientalist painters. The crosses (horizontal bands) seen on the chest of women's caftans in a miniature dating to the 15th century, the founding period of the empire, are the fashion of the period. In addition, as seen in the palace records, the use of jewelry is very low, since a significant part of the income is used for military expeditions. The rise, which reached its zenith in the 16th century, is manifested in the glamor of women's clothing and gold jewelry adorned with rubies, emeralds, and turquoise. Both the women of the palace and the high-ranking women of the city wore brooches with jewelry on their heads, and high conical headdresses with bird feathers and crests became fashionable in Europe of the period.

- 19. yy. İstanbul'unda kadın kıyafetleri, Le Costume Historique Tome III 1888
- *Women's clothing in 19th century Istanbul, Le Costume Historique Tome III 1888*

Lüks yaşamın zirvesine ulaştığı 17. yy. ın ortalarında yaşamış olan Levni'nin İstanbullu kadınların sosyal yaşamı ve eğlencelerini kıyafet ve takıları ile gösteren minyatürleri dönemin zengin yaşamı için birer belgedir. İstanbul'da elçilik görevlisi olarak bulunduğu dönemdeki izlenimlerini "18. yy. Türkiye'sinde Örf ve Adetler" adlı kitabında anlatan D'Ohssen ve Sultan 3. Ahmet döneminde (1703-1736)İngiltere elçisi olan kocasıyla İstanbul'da bulunup hanedan mensubu kadınlarla da görüşebilen Leydi Mery Worthley Montaqu'nun yayınlanmış mektupları da Lale Devrinin Osmanlı Türk kadın giyimini belgeleyen Avrupa yazılı kaynaklarının bazılarıdır.

Osmanlı'da devlet giyim kuşamı kararnamelerle denetlerdi. Gayrimüslim reayanın din ve soy kimliğini belirten giysi ve başlıklar kullanması gerekir. Müslüman kadınların sokak üst giysisi olan feracelerin etek uzunlukları da gerektikçe talimatlarla sınırlandırılırdı. 18. yy. dan itibaren 20. yy. başlarına kadar devam eden gerileme ve çöküş dönemlerinde İmparatorluğun Avrupa tarzı bir yenileşme ile güçlendirilmesi için ıslahat düzenlemeleri yapıldı.

Osmanlı saray hizmetçisi. Levni; 18. yy. başları

A palace maiden at the Ottoman court. Ottoman miniature by Levni; early 18th century.

Living in the middle of the 17th century, when luxury life reached its peak, Levni's miniatures depicting the social life and entertainment of Istanbul women with their clothes and jewelry are documents of the rich life of the period. D'Ohssen, who describes his impressions during his time as an embassy officer in Istanbul in his book "18.yy. Türkiye'sinde Örf ve Adetler (Customs and Traditions in 18th Century Türkiye)", and published letters of Lady Mery Worthley Montaqu, who was in Istanbul with her husband, the ambassador of England, during the reign of Sultan Ahmet III (1703-1736), and was able to meet with women belonging to the dynasty, are some of the European written sources documenting Ottoman Turkish women's clothing of the Tulip Era.

In the Ottoman Empire, state attire was controlled by decrees. Non-Muslim raia must wear clothing and headgear that indicate their religion and lineage identity. The skirt lengths of the 'feraces ', which were the street top clothes of Muslim women, were also limited by instructions. From the 18th century to the beginning of the 20th century, reform arrangements were made to strengthen the Empire with a European-style innovation during the decline and collapse periods.

Sultan II. Mahmut döneminde (1809-1839)nizami ordunun kuruluşu, sağlık ve eğitim reformlarının yanı sıra devlet memurları redingot ceket, pantolon ve festen oluşan batı tarzı bir giyime mecbur tutuldu ve tabii ki kadın giyim kuşamında saray elit sınıf kadınları da Avrupa tarzı giysileri ve elmaslı mücevherleriyle gelenekten tamamen uzaklaşmış moda akımlarını benimsediler. İki büyük Dünya Savaşı arası dönemin lüks ve eklektik stili olan Art Deco'nun Avrupa kadın giyiminde hotozlar yeniden moda oldu.

Osmanlı dönemi Anadolu'sunun önemli şehirlerinde Türk-Müslüman nüfusunun elit sınıfının kadınları 19. yy. sonu - 20. yy. başı fotoğraf albümlerinde de görüldüğü gibi İstanbul modasını yerel geleneklere adapte ederek takip ettiler. Sanayi Devrimi ile fabrikasyon kumaşların üretiminin başlamasını takiben halk arasında "kutu elbisesi" denilen konfeksiyon ürünü kadife üzerine el işi sırma nakışlı bindallılar ile desenleri simli saten kumaştan entariler ve şalvar-ceket takımları Anadolu'da yaygınlaştı. Ancak bu ağır giysilerin klaptan işlemeleri ya da kumaş desenleri Avrupa Sanat etkileri gösteren Osmanlı Barok üslubunun bitkisel bezemelerine dönüştü.

Sultan II. In the reign of Mahmut (1809-1839), in addition to the establishment of the regular army, and health and education reforms, civil servants were obliged to wear a western style consisting of redcoat jackets, trousers, and a tarboosh, and of course, in women's clothing, the elite class women of the palace were also out of tradition with their European style clothes and diamond jewelry. They have adopted completely estranged fashion trends.

In the important cities of Ottoman period Anatolia, the women of the elite class of the Turkish-Muslim population followed the Istanbul fashion by adapting it to local traditions, as seen in the photo albums of the late 19th and early 20th centuries. Following the start of the production of fabricated fabrics with the Industrial Revolution, handmade silk-embroidered bindals on velvet, a ready-made garment known as "box dress" among the people, and robes and baggy-jacket suits made of silvery satin fabric became widespread in Anatolia. However, the gold thread or fabric patterns of these heavy garments turned into herbal decorations of the Ottoman Baroque style, which showed European Artistic influences.

- 1880 İstanbul'lu kadın, The History of Photography Archive
- *1880, Istanbul woman, The History of Photography Archive,*

- Sol: Ev kıyafeti, sağ: feraceli sokak kıyafeti, Oratada öğrenci kıyafeti - Osman HAMDİ, De Launay, Viyana-1873
- *Left: home dress, right: Abaya street dress, student dress in the middle - Osman HAMDİ, De Launay, Vienna-1873*

- İstanbullu feraceli kadın 19. yy. ortaları
- *A woman with Abaya dress from Istanbul, mid 19th century*

- Bindallı giysili kadınlar 20. yy. başları
- *Bindalli dressed women, early 20th Century*

- Şalvar cepken takımı giymiş kadınlar 20. yy. başları
- *Women in shalwar vest esemble, early 20th century*

Anadolu Geleneksel Halk Kadın Giyimleri

Türklerin Anadolu'ya göç dalgaları ile girip bu toprakları yurt edindiği 11-13 yy. lar arasında Selçuklu sarayı İran kültür etkisindeydi ve şüphesiz ki halk giyimini de etkilerini taşıyan step halklarının içlik, elbise kaftan ve şalvarımsı pantolonlardan oluşmuş katmanlı bir giyim tarzıydı. Altı asır süren Osmanlı İmparatorluğu ve onu takip eden Türkiye Cumhuriyetinin erken dönemini kapsayan uzun tarih sürecinde halkın çeşitli etkiler ve ihtiyaçlar sonucunda oluşturduğu kültür kalıpları her kuşağın katkısı ile evirilip dönüşerek toplumda popüler olurken genel kabul gören kültür kalıpları töreselleşti.

"Kültürü meydana getiren iletişim araçlarının en etkililerinden biri görsel dildir ve "giysi dili" görsel iletişimin en önemli araçlarından biridir."* Şüphesiz ki giysi dili en yoğun ifadesini geleneksel kadın giysilerinde kazanır.

- Aydın Ödemiş gelin 20. yy. ortaları
- *Odemiş, Aydin. Bride. Mid 20th century*

- Bergama Kapıkaya Türkmen gelini
- *Bergama Kapikaya, Turkmen bride*

Anatolian Traditional Folk Women's Clothing

Between the 11-13th centuries, when the Turks entered Anatolia with the waves of immigration and made these lands their home, the Seljuk palace was under the influence of Iranian culture and it was a layered clothing style consisting of underwear, dress, caftan, and baggy trousers of the steppe peoples, which undoubtedly also influenced the folk dress. In the long historical process, which covers the Ottoman Empire that lasted for six centuries and the early period of the Turkish Republic following it, the cultural patterns created by the people as a result of various influences and needs have evolved and transformed with the contribution of each generation while becoming popular in the society, the generally accepted cultural patterns have become traditional.

"One of the most effective means of communication that creates culture is a visual language, and the "language of clothing" is one of the most important tools of visual communication." Undoubtedly, the language of clothing gains its most intense expression in traditional women's clothing.*

** Eroğlu, Yatman, 2008 - syf:9*

Bugün Türkiye Cumhuriyetinin kültür mirası olan geleneksel ve gelenekselleşmiş halk giysi kültürü imparatorluk döneminin üç kıtayı yayılan sınırlarından savaşlar, göçler ve ticari yollarla alınan modasal etkilerin iç Asya kültür mirası izleri ile bütünleştiği zengin bir birikimin zarif sentezlerinden yüzyıllar içinde şekillendi. Ancak 19. yy. a kadar olan süreçte değişimin bezeme ve kullanım özelliklerinde gerçekleştiği bu oluşumu izleyip değerlendirebileceğimiz örnekler ile yazılı ve görsel kaynaklar çok yetersiz. Günümüze ulaşabilen 19.-20. yy. a ait kıyafetleri oldukça çok ve bunların en ilgi çekicileri çeyiz sandıklarında aile anısı olarak özenle korunmuş evlilik ritüellerine ait törensel giyimlerdir. Kültürel bütünlüğün yakın benzerliklerine sahip. Bölge/yöre farklılıkları kendini yerel kumaş dokumalarında, giysilerin kesim biçiminde, baş bağlamalar ile renk ve desen seçimlerinde gösterir.

Manisa- Gördes Karakeçili Köyü, 1950'lerde gelin ve damat

Manisa - Gördes Karakeçili Village, bride and groom in 1950s

Manisa - Gördes Karakeçili Köyü, 1950'lerde gelin ve dönemin günlük kıyafetleriyle kadınlar

Manisa - Gördes Karakeçili Village, 1950's bride ad women in casual attire of the period

Today, the traditional and traditional folk dress culture, which is the cultural heritage of the Republic of Türkiye, has been shaped over the centuries from the elegant synthesis of a rich accumulation in which the fashionable influences are taken from the borders of the imperial period spanning three continents, through wars, migrations and commercial means, are integrated with the traces of inner Asian cultural heritage. However, in the process until the 19th century, the examples and written and visual resources that we can follow and evaluate this formation, in which the change took place in the decoration and usage characteristics, are very insufficient. There are many 19th-20th century clothes that have survived, and the most interesting of them are the ceremonial clothing belonging to marriage rituals, which are carefully preserved in dowry chests as family memories, and have close similarities with cultural integrity. Regional/regional differences manifest themselves in local fabric weaving, the way the garments are cut, the head bindings, and the choice of colors and patterns.

Geleneksel giyimde çoğunlukla erkekler kent ve kasabalarla ilişki sağladıklarından şehir giyimini benimsemişlerdir. Bu nedenle geleneğin koruyucusu geleneksel giysisini köy yaşamı içinde kullanan kadınlardır. Ancak "Cumhuriyet Türkiye'sinde eski giyim geleneği bugünün yaşam biçiminde fabrikasyon kumaşlar ile diğer malzemelere uygun olarak değişmiş son uzantılardır.

Anadolu'da daha çok kadınların devam ettirdiği küçük giysi kültürü çevrelerinde üretilen bu yöresel ve otantik özelliklere sahip törensel giysilerde maalesef yok olma sürecindedir."* Bir örnekle açıklayacak olursak Ege Bölgesinin dağlık alanlarında bulunan Yörük köylerinde günümüzde ya geleneksel gelin giysileri, duvaklar ve başlıklar kullanılıyor ya da bazen Batı tarzı beyaz gelinlikler, geleneksel gelin başı düzenlemeleriyle bütünleştiriliyor. Kentsel kesimlerde de kına kutlamalarında 19. yy. ın bindallı ve ya altın-gümüş sim desenli ağır elbiseleri gelin ve sağdıçlarınca giyinmekte.

In traditional clothing, mostly men have adopted urban clothing as they have a relationship with cities and towns. For this reason, the guardians of the tradition are the women who use their traditional clothes in village life. However, "The old clothing tradition in Republican Türkiye is the last extension that has changed by fabricated fabrics and other materials in today's lifestyle.

*Unfortunately, these ceremonial clothing with local and authentic features, which are produced in the small clothing culture circles that most women continue, are in the process of disappearing." *To explain with an example, in the Yuruk villages located in the mountainous areas of the Aegean Region, either traditional bride dresses, veils, and headdresses are used today, or sometimes Western-style white wedding dresses are integrated with traditional bridal headdresses. In the henna celebrations in urban areas, the heavy dresses of the 19th century with bindal or gold-silver glitter are worn by the bride and groomsmen.*

Manisa, Yuntdağları Durasallı Mahallesi, beyaz gelinlik üzerine geleneksel gelinbaşı düzenlenmesi

Manisa, Yunt Mountains, Durasalli District. Traditional bridesmaid arrangement on white wedding dress

*Erdemgil - 2000, syf:16

Alevi ve Tahtacı Türkmenlerin Gelenekçi Kadın Giyimi

Anadolu Türk Kültür Tarihi'nde genellikle şu gruplandırma kullanılır;

1) Kentleşmeye kayan yerleşik geleneksel kesim: Kent ve günümüzde batı dünyası ile ilişki içinde bulunan, Sünni İslam inancına bağlı olan bu öbek kırsal alanın köy ve kasabalarında yaşarlar. Ekonomileri tarım ve hayvancılığa bağlı olduğu için Adapazarı yöresinde "manavlar" olarak adlandırılırlar.

2) Yarı göçebe aşiretler (Yörük ve Türkmenler): Osmanlı kayıtlarında Orta ve Batı Anadolu'da bulunanlar "Türkmen" diye tanımlanmıştır. Yayla ve kışlık arasında mevsimlik göçler yapan Yörükler ve Türkmenlerin ana geçim kaynağı hayvan sürüleridir. Osmanlı döneminde iskâna tabi tutulan veya kendi istekleri ile dağlık alanların yaylalarında köyler kurup yerleşik düzene geçen Yörük ve Türkmenler İslam dinini kabul etmiş ve eski inançlarına ait izleri de korumuşlardır.

Ödemiş köylerinde sokak kıyafetleri, Sürer- 1983

Outdoor costume in an Ödemiş village, Sürer- 1983

Traditional Women's Clothing of Alevi and Tahtaci Turkmens

The following grouping is generally used in Anatolian Turkish Cultural History;

1) Settled traditional segment shifting to urbanization: *This group, which is in contact with the city and the western world today, and adheres to the Sunni Islamic faith, lives in the villages and towns of the rural area. Since their economy is dependent on agriculture and animal husbandry, they are called "grocers" in the Adapazari region.*

2) Semi-nomadic tribes (Yuruk and Turkmen): *In Ottoman records, those in Central and Western Anatolia were defined as "Turkmen". The main source of livelihood for the Yoruks and Turkmens, who migrate seasonally between the plateau and the winter, is herds of animals. Yoruks and Turkmens, who were settled in the Ottoman period or settled down in the highlands of the mountainous areas by their own will, accepted the religion of Islam and preserved the traces of their old beliefs.*

Uşak-Banaz, kızına geleneksel kostüm giydiren anne, Sürer- 1983

Usak-Banaz, motherd dressing her daughter in traditional costume, sürer- 1983

3) Yerleşikliğe geçen Alevi ve Tahtacı Türkmenler: Moğol istilası sırasında Anadolu'ya giren Türk oymakları İslam dinin yeni kabul etmiş ve Horasan'da ki Şeyh Ahmet Yesevi Dergahının Türk-İslam sentezinin Anadolu'daki misyon merkezi olan Hacı Bektaş-i Veli Dergahının İslam tasavvufu öğretisini benimsemişlerdi. Bektaşilik ve Alevilikte giysiler diğer Türk toplulukları ile aynı olsa da baş bağlamada kullanılan renkler ile takı ve bezemelerindeki kutsal kabul edilen 3, 5, 7, 9, 12 ve 40 gibi sayısal sembolizmi ile toplum içinde ayrışır ve tanınır. "Örneğin; Bir elin beş parmağının (Allah) sözcüğünü ifade ettiği kabul edilmiş olup, başparmak Hz. Muhammed, işaret parmağı Hz. Ali, ortanca parmak Fatma ve diğer iki parmakta Hasan ve Hüseyin karşılığında anlam taşır. Bu beşliye göre renkler: Beyaz Hz. Muhammed, yeşil tarikat, al (kırmızı) Ali, siyah Fatma, açık yeşil ve sarı Hasan, açık kırmızı ile yeşil ve pembe renkler Hüseyin'i ifade eder. Bunların üzerine örtülen parlak sarı renkte abani de bir Anadolu kadın azizesi olan sarı kızın koruyuculuğunun belirtisidir."*

3) Alevi and Tahtaci Turkmens who settled down: *The Turkish tribes who entered Anatolia during the Mongol invasion had just accepted Islam and adopted the teaching of the Islamic mysticism of Haci Bektas-i Veli Lodge, which was the mission center of the Turkish-Islamic synthesis of the Sheikh Ahmet Yesevi Lodge in Khorasan. Although the clothes in Bektashism and Alevism are the same as in other Turkish communities, they are distinguished and recognized in the society with the colors used in the head binding and the numerical symbolism of 3, 5, 7, 9, 12, and 40, which are considered sacred in their jewelry and decorations. "For example; It is accepted that the five fingers of a hand express the word (Allah), and the thumb is Hz. Muhammad, index finger Hz. Ali, the middle finger for Fatma and the other two fingers for Hasan and Huseyin. Colors according to these five: White fpr Hz. Muhammad, green for sect, red for Ali, black for Fatma, light green and yellow for Hasan, light red with green and pink for Huseyin. The bright yellow 'abani ' draped over these is a sign of the protection of the yellow girl, an Anatolian woman saint."**

- Merkez Kapıkaya köyünden (Bergama yakınlarında, İzmir'in kuzeyinde) geleneksel bayramlık kıyafeti.
- *Traditional festive costume from Merkez Kapıkaya köyü (near Bergama, north of Izmir*

- Manisa Soma İlçesi, Kozluören Mahallesi, Tahtacı kadın giyimi, Özdemir 2014
- *Soma, Manisa, Kozluören District. Tahtaci women's clothing, Ozdemir 2014*

** Sürer-1983, syf:32*

Çoğunlukla Alevilerle karıştırılsa da Tahtacılar ayrı bir Türk inanç grubudur. "Genellikle Müslüman kabul edilmelerine rağmen Asya Türk Şamanizmin dışarıdan Alevi İslam izlenimi veren uzantısı olan Tahtacılar"*, Aleviler gibi aşırı baskı altında kaldıklarından dağlık, ormanlık alanlara kurdukları köylerde yerleşik düzene geçip kendilerini yalıtarak inanç ve geleneklerini koruyabildiler. Eski geçim kaynakları ormancılık ve kerestecilik olan Tahtacı Türkmenleri Osmanlı arşivlerinde “Ağaç eri” olarak kayıtlıdır.

Anadolu coğrafyasında Kaz Dağları eteklerinden Ege illerine, Akdeniz bölgesi ile iç kesimlerde Kahraman Maraş, Kayseri ve Malatya’ya kadar uzanan çok geniş bir alana yayılmış olan tahtacı yerleşimlerinin bazılarında geleneksel kadın giyiminin günlük hayatta da kullanılıyor olması, ayrıca kadın ölünce mezara “saya ”adı verilen törensel giysiyle gömülmesi gelenekli yaşam örneklerindendir.

Tahtacı kadınları dinsel inançlarının sembolizmini taşıyan gelenekçi giyimleri günümüzde semah törenleri, adak, düğün gibi törensel günlerde giymeye devam edip geleneği sürdürüyorlar. Ancak bu giyim mensup olunan inanç grubunu ifade ederken hep olageldiği gibi genç kuşaklar farklılık yaratma isteği ile daha abartılı süslemelere yöneliyor. Nuray Demirel Akgül’ün “Gelenekçi Bir Yaşam-Tahtacı Türkmen Giysileri” adlı araştırmasında röportaj kaydı yaptığı geleneksel tahtacı kıyafetlerini diken Güzel Coşkuner,"Bir kıyafetin 12 parçadan oluştuğu ve bir takım kıyafet üretiminde ortalama iki kilo boncuk ve pul kullanıldığını ama yaşlıların kıyafetlerinin daha sade olduğunu"** anlatarak bu modasal eğilimi ifade ediyor.

Although often confused with Alevis, Tahtacilar is a separate Turkish belief group. "Though they are generally accepted as Muslims, Tahtacilar, the extension of Asian Turkish Shamanism that gives the impression of Alevi Islam from the outside,", like the Alevis, were under extreme pressure, so they were able to maintain their beliefs and traditions by isolating themselves by establishing a settlement in the villages they established in mountainous and forested areas. Tahtaci Turkmens, whose former livelihoods were forestry and lumbering, are registered as "woodmen" in the Ottoman archives.*

The fact that traditional women's clothing is also used in daily life in some of the wooden settlements, which are spread over a very wide area in the Anatolian geography, from the skirts of the Kaz Mountains to the Aegean provinces, in the Mediterranean region and the interior to Kahraman Maras, Kayseri and Malatya, as well as burial with ceremonial clothing named ‘saya (shoe-upper)’ is an example of traditional life.

*Today, Tahtaci women continue to wear traditional clothing that carries the symbolism of their religious beliefs on ceremonial occasions such as whirl ceremonies, offerings, and weddings. However, while this clothing expresses the belief group they belong to, young generations tend to more exaggerated decorations with the desire to make a difference, as always. Guzel Coskuner, who sewed the traditional wooden clothes that Nuray Demirel Akgul interviewed in her research titled "A Traditionalist Life-Tahtaci Turkmen Clothing", said, "A dress consists of 12 pieces and an average of two kilos of beads and sequins are used in the production of a set of clothes, but that the clothes of the elderly are simpler. "** expresses this fashionable trend by telling.*

Cem Evinde Semah Töreni

Semah Ceremony in Cem House

** Erden-2000, syf:16*
*** Demirel Akgül-2019, syf: 19*

Anadolu'da Giysi Kültürü Odakları

Antropolog Atilla Erden uzun yıllara dayanan gözlemlerini fotoğraflarla desteklediği “Anadolu Giysi Kültürü” adlı kitabında "Günümüzde fabrikasyon giysi üretiminin büyük boyutlarda tek düzeliğe ulaşmasına karşın Anadolu’da yöresel ve otantik özelliklerde özgün giysiler üretilmekte ve kullanılmaktadır." der ve devam eder “Ancak bunlar daha çok kadınlarımızın devam ettirdiği küçük giysi kültürü çevrelerinde görülmektedir. Her ne kadar orta ve batı Anadolu geleneksel kadın giysileri genelde ortak özellikler gösterse de ana yapı içinde otantik giysi kültürü çevreleri bulunmaktadır."* Konuyu Ege Bölgesi genelinde ele alacak olursak Muğla, Milas çevresi dağ köylerinde özelliklede Çomakdağ yöresindeki günümüz kadın giyimi Anadolu Yörük giyimi içinde çok farklı bir kültür odağıdır. Bu giyim yaklaşık 8 metre tek en kumaştan yapılmış ağı 2-2,5 metre civarı olan top don denilen şalvardan yerli ipek dokumadan başörtüsü (tura) hangi yaşta olursa olsun her kız ve kadının gün boyu kulağının arkasına takıverdiği renk renk taze çiçeklere kadar tamamen kendine özgüdür.

İzmir Naldöken Türkmenleri ile Ege’de Bayındır, Manisa, Soma ve Kırkağaç’ta yoğunlaşan Tahtacı Türkmen yerleşimleri diğer küçük kültür odaklarıdır.

Anadolu geleneksel kadın kıyafetleri Yörük, Türkmen aşiretleri oymaklarının farklı yerlerde iskâna geçmesi, karşılıklı kız alıp vermeler ve geleneğe dönüşen modalarla benzerlik kazanıp homojenleşmiştir. Yöresel farklar yüzyıllar içinde otantik yöresel üretim koşullarının yarattığı bazı görünüm değişiklerinde ortaya çıkar. Bu nedenle hangi giyim hangi yöreye aittir sorusuna kesin bir cevap verilebilmesi pek de mümkün değildir. Akademik araştırmalarda tespitin yapıldığı il, ilçe, köy esas alınmalı müze ve özel koleksiyonlar için derlendiği yer belirtilmelidir.

Clothing Culture Centers in Anatolia

Anthropologist Atilla Erden, in his book titled "Anatolian Clothing Culture", in which he supported his long-standing observations with photographs, says "Today, although the fabrication of fabricated clothing has reached uniformity in large sizes, authentic clothing with local and authentic characteristics is produced and used in Anatolia." and continues: “However, these are mostly seen in the small clothing culture circles that our women continue. Although the traditional women's clothing of central and western Anatolia generally shows common features, there are authentic clothing culture circles in the main structure." If we consider the issue throughout the Aegean Region, today's women's clothing in the mountain villages around Mugla and Milas, especially in the Comakdag region, is Anatolian Yuruk clothing. It is a very different cultural focus. This clothing is unique, from the shalwar made of 8 meters single-width fabric, the so-called ‘top don’, with a net of around 2-2.5 meters, the local silk weaving, the headscarf (tura) to the colorful fresh flowers that every girl and woman wears behind her ear all day long.*

Other small cultural centers are the Naldoken Turkmens of Izmir and the Tahtaci Turkmen settlements concentrated in Bayindir, Manisa, Soma and Kirkagac in the Aegean.

Anatolian traditional women's clothing became homogeneous and similar to the Yuruk, Turkmen tribes' resettlement in different places, exchange of girls and fashions turned into a tradition. Local differences emerge in some appearance changes created by authentic local production conditions over the centuries. For this reason, it is not possible to give a definite answer to the question of which clothing belongs to which region. In academic research, the province, district, and village where the determination is made should be taken as a basis, and the place where it was compiled for museums and private collections should be specified.

---

* *Erden-2000, syf:16*

- Muğla Çomakdağ'da düğün, Abdurrahim Karademir Arşivinden
- *Wedding in Mugla Çomakdag, From Abdurrahim Karademir Archive*

- Muğla Milas-Çomakdağ, Giysi kültürü odağından geleneksel giysileri içinde başı çiçekli kadınlar, Abdurrahim Karademir Arşivinden
- *Mugla Milas-Çomakdag, women with flowers in traditional clothes from the focus of clothing culture, from Abdurrahim Karademir Archive*

BÖLÜM III / CAPTURE III

Muğla/ Milas Çomakdağ Yöresi. Günümüzde de kullanılmakta olan geleneksel kadın kıyafeti

Muğla/ Milas Çomakdağ Region. Traditional women's clothing that is still in use today.

GELENEKSEL TÜRK KADIN KIYAFETLERİNDE TEMEL SİSTEMLER

İç Gömlek (Göynek, Köynek, Köncek, Göncek)

Geleneksel Türk giyiminde göynek kadın ve erkeklerin ten üzerine giydikleri uzun iç çamaşırıdır. İpek, keten, pamuk ipleri ve ya bunlardan ikisinin karışımı ile ince bez olarak dokunan gömleklik kumaşlar genellikle elyafın kendi rengindedir. Ancak bazılarında beyaz üzerine pastel renklerde ince şeritler bulunur. Diğer bir özellikleri dokundukları el tezgâhlarının boyutu nedeniyle enlerinin dar olmasıdır. Bu nedenle kesim ve dikimlerinde kumaş ikiye katlanıp ön ve arka parçalar oluşturulmuş, kumaşın çok dar olduğu durumda iki yana "peş" adı verilen parçalar eklenmiştir. Kolların oyuğu olmadan bedene birleştirilmesinde bazen hareket kolaylığı sağlamak için koltuk altına kare ve ya eşkenar dörtgen şekilli 'kuş' adı verilen parçalar dikilmiştir.

BASIC SYSTEMS IN TRADITIONAL TURKISH WOMEN'S CLOTHES

Underwear (Göynek, Köynek, Köncek, Göncek)

In traditional Turkish clothing, the belly button is long underwear worn by men and women over the skin. Shirting fabrics woven as a thin cloth with silk, linen, cotton threads or a mixture of both are usually in the color of the fiber itself. However, some have thin stripes of pastel colors on white. Another feature is that they are narrow due to the size of the handlooms they touch. For this reason, in cutting and sewing, the fabric is doubled to create front and back pieces, and when the fabric is too narrow, pieces called "peş (sequin)" are added to both sides. Sometimes square or rhombus-shaped 'bird' pieces were sewn to the armpit to provide ease of movement when joining the arms to the body without a hollow.

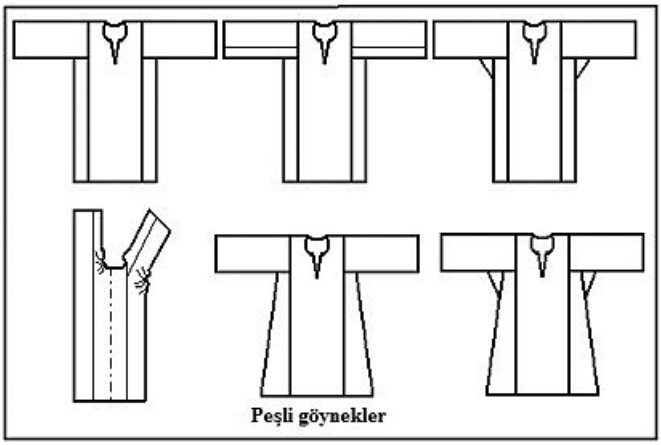

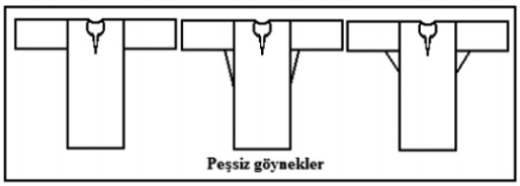

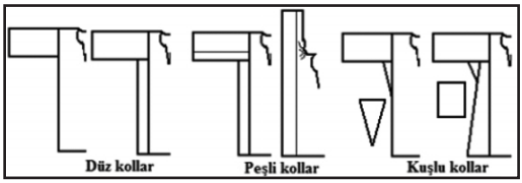

- Göynek (İç gömlek teknik çizimleri)- KOCA, VURAL-2013
- *Göynek (Underwear technical drawings)- KOCA, VURAL-2013*

Gömleklik kumaşlardan ipek ve keten vücudu serin tuttukları ve pamuklu ter emdiği için tercih edilir. Bu kumaşlar dokuma yörelerine ve dokuma özelliklerine göre "bürümcük, kıvrılma, meles, helali, heril, satranç, kız kıvrağı, el kıvrağı, kasterli, güvül gibi isimlerle adlandırılır." *

Dokuma ipleri çok bükümlü olan bürümcek türü kumaşlar kıvrımlı, esnek ve gözenekli dokuları ile vücudu sardıkları için özellikle tercih edilir. Erkek gömleklerinin dizden yukarı olan etekler iç donunun içine sokulur. Uzun ve bol olan kadın gömleklerinde etek genellikle şalvarın (iç donu) üzerinden aşağı doğru uzanır.

Çeyiz için hazırlanan erkek ve kadın gömleklerinde yaka oyması yapılmaz ama etek ve kol yanı kenarları bastırılıp oyalanır. Kullanılması gerektiğinde kişi isteğine bağlı olarak kısa hakim yaka ve ya yuvarlak yaka kesimi yapılır. Bazı yörelerde kadın gömleklerinin yaka çevresi ile yaka yırtmacına nakışlar işlenir. Anadolu'nun farklı yörelerinde kadın göynekleri kumaş, biçim, süsleme gibi özelliklerle çeşitlenip farklı isimler almıştır. Ege bölgesi örnek olarak ele alınacak olursa Manisa'da "iç gömlek, yanışlı gömlek" Aydın'da "köynek, göynek" Kütahya'da "al gömlek" gibi farklı isimlerle karşılaşırız.

Nakışlı iç gömlek, Afyon-Çobanlar ilçesi-Kale köyü

Embroidered inner shirt, Afyon-Cobanlar district-Kale village

*Silk and linen from shirting fabrics are preferred because they keep the body cool and cotton absorbs sweat. These fabrics are named according to their weaving regions and weaving characteristics, with names such as "bürümcük, kıvrılma, meles, helali, heril, satranç, kız kıvrağı, el kıvrağı, kasterli, güvül." **

Spider-type fabrics with highly twisted weaving threads are especially preferred because they wrap the body with their curved, flexible, and porous textures. The skirts of men's shirts above the knee are tucked into the underwear. In long and loose women's shirts, the skirt usually extends down over the shalwar.

Collar carving is not done on men's and women's shirts prepared for dowry, but the edges of the skirt and sleeves are pressed and lingered. When it needs to be used, a short-domed collar or a round collar cut is made depending on the person's request. In some regions, embroideries are embroidered on the collar circumference and collar slit of women's shirts. In different regions of Anatolia, women's waistcoats have diversified with features such as fabric, shape, and decoration and have taken different names. If the Aegean region is taken as an example, we come across different names such as "iç gömlek, yanışlı gömlek" in Manisa, "köynek, göynek" in Aydin, and "al gömlek" in Kutahya.

*Koca,Vural-2013, syf: 2

Şalvar (paçalı don, gökden, çatkılı don, tomalaç)

Anadolu Geleneksel kadın iç giyiminde alt bedene giyilen şalvara Manisa yöresinde “paçalı don, gökdon, çatkılı don, tomalaç” ,Aydın çevresinde "göncek", çitari kumaştan yapılanları “kocadon” gibi adlar kesim özellik-lerine veya yöresel değişlere göre verilir. *

Şalvarların paçaları genelde topuk seviyesindedir. Ancak koca donlar ve Muğla’nın Milas ilçesi Çomakdağ Yörük köylerinde kullanılan ve “topan don” denilen kadın şalvarlarında paçalar baldırları örtecek uzunluktadır. Genellikle şalvarların bel kısmı, göbek altı ve ağı diz seviyesindedir. Buradan dize kadar olan bölüm ucuz beyaz pamuklu dokumadan ve topuğa kadar olan kısmı da ya üç eteğin kumaşından ya benzerinden ya da renkli düz kumaştan yapılır. Üç eteğin altından görülen bu eklenti kıyafete estetik bütünlük sağlar. Paçaların büzülmesi içinde ince bağlar kullanılır. Eski örneklerde geniş olan bel uçkurla büzülüp düğümlenir ve nakışlı olan uçkur uçları önden sarkar. Daha yeni olanlarda bel ve paçalar lastikle büzülmüştür. “Tahtacı ve Alevilerin geleneğinde şalvarın diz üstünde olan kısmı üç etek entarinin kumaşından ve ya uygun tek renk kumaştan dikilir. Ağlar kısadır. Bolluk vermesi için ek parça "ağ arası" vardır. Paçalar diz üstüne kadardır. Bunun altında kalan kısma ortalama 40 cm uzunluğunda beyaz pamuklu kumaşın üzerine renkli iplerle bitkisel motifler ve ya stilize desenler işlenmiş (don ayağı) parçalar dikilir.”

- Muğla Merkez, Beşyol kumaştan şalvar
- *Muğla, Centre. Five-ways fabric shalwar*

- Uşak, keten pamuk karışımı şalvar
- *Usak, shalwar from cotton and linen*

Shalwar (long johns, gökden, framed pants, tomalaç)

*The shalwar, which is worn on the lower body in Anatolian traditional women's underwear, is named according to the cut characteristics or local variations, such as "long johns (paçalı don), gökdon, framed pants (çatkılı don), tomalaç" in the Manisa region, "göncek" in the vicinity of Aydin, and "kocadon", which are made of ‘çitari ’ fabric. **

The legs of the shalwar suits are generally at the level of the heel. However, the trousers of women's shalwars called “topan don” used in Comakdag Yuruk villages of Milas district of Mugla are long enough to cover the calves. Generally, the waist, under the belly, and the crotch of the salwar suits are at knee level. The part from here to the knee is made of cheap white cotton fabric, and the part up to the heel is made of either the fabric of the three skirts or similar or colored plain fabric. This addition, seen from under the three skirts, provides aesthetic integrity to the outfit. Thin bonds are used in the shrinkage of the legs. In the old examples, the wide waist is shrunk and knotted with a fly, and the embroidered fly ends hang from the front. On the newer ones, the waist and hems are elasticated. “In the tradition of Tahtaci and Alevis, the part of the shalwar above the knee is sewn from the fabric of the three-skirt dress or a suitable single-color fabric. Nets are short. It has an additional "mesh cross" to give it slack. The legs are up to the knee. On the part below this, pieces with floral motifs or stylized patterns embroidered (don ayağı) are sewn with colored threads on an average of 40 cm long white cotton fabric.”

** Altuntaş, Şahin, Kahveci-1995, syf: 3*

Aydın ve Muğla Yörük köylerinin geleneksel iç giyimlerinden olan ‘koca don’lar 4-4,5metre çitari veya uskufa gibi ince çubuklu kumaşlardan yapılır. Diz altına kadar inen ağa bolluk vermek için ek bir parça dikilir. Paçalar geniştir ve ayak bileğine kadar iner. Paça kenarlarına belli aralıklarla biritler konup paçalar diz altına kadar çekilerek biritlerden geçirilen kaytanlarla büzülüp bağlanır.Bel kısmındaki farklı renk kumaştan 10-12cm genişlikteki uçkurluğun dikiş yeri sim ipler ve sutaşı şeritleri ile süslenir. Top donlar kazanda kaynatılıp buruştulur ve bükülerek saklanır. Muğla/Milas Çomakdağ Yörük köylerinde yaklaşık 8 metre tek en kumaştan yapılan topdona “topandon / kırıkdon” denir ve bunların bazıları kumaş özelliklerinden dolayı “Suriye don” adı verilir.

The kocadons, one of the traditional underwear clothes of Aydin and Mugla Yuruk villages, are made of 4-4.5 meters long striped fabrics such as çitari or ‘uskufa ’. An additional piece is sewn to give slack to the mesh that goes down to the knee. The legs are wide and go down to the ankle. They are placed on the edges of the legs at certain intervals, and the legs are pulled up to below the knee, and they are shrunk and tied with the slippers passed through the legs.
The seam of the 10-12cm wide belt made of different color fabric on the waist is decorated with glitter threads and braid strips. Top frosts are boiled in the cauldron, crumpled and twisted, and stored. ‘Topdons’ made of 8 meters single-width fabric in Mugla/Milas Comakdag Yuruk villages is called “topandon / kırıkdon” and some of them are called “Syria don” because of their fabric properties.

- Muğla Milas, Çomakdağ, topdon, (topandon, kırıkdon)
- *Mugla Milas, Çomakdag, topdon, topandon, kırıkdon”*

Kutni kumaştan delme

Delme from kutni fabric

Delme

Üst bedende, iç gömleğin üzerine giyilen ve boyu göğüs altına kadar olan kolsuz bir yelektir. Delme vücuda oturacak şekilde dikilir ve sutyen görevini görür. İçleri astarsız olan delmeler çoğunlukla kutni, şitari gibi çubuklu gibi parlak yüzeyli kumaşlardan yapılır.

Üç Etek (Üç Peş, Uskufa, Fistan, Deyre)

Üç etek entariler Anadolu geleneksel kadın kıyafetlerinin dış giyimidir. Üç etek tabiri belden aşağısının üç dilim halinde yapılmasından kaynaklanır. Boy uzunlukları kentsel alanda ayak bileğine kadar iner, köylerde ise biraz daha kısa olabilir. Kollar normal bilek ölçüsünden biraz daha uzun tutulur ve yırtmaçlı olur, ancak kol ağzı bilek boyunda ve yırtmaçsız olanlarda vardır. Ön ve yan etek kesimleri kırtikli ve ya düz olabilir.

A type of vest: 'Delme'

In the upper body, it is a sleeveless vest that is worn over the inner shirt and is up to the chest. Delme is sewn to fit the body and acts as a bra. Unlined delmes are mostly made of bright surface fabrics such as 'kutni ' and çitari.

Three Skirts (Three Sequin (Üç Peş), Uskufa, Fistan, Deyre)

Three skirt robes are the outerwear of Anatolian traditional women's clothes. The term three skirts originate from the fact that the waist down is made in three slices. Their stature is as low as the ankle in urban areas and may be slightly shorter in villages. The sleeves are kept a little longer than the normal wrist size and have slits, but the sleeves are at wrist length and without slits. Front and side skirt cuts can be ribbed or straight.

"Şehir merkezlerinde giyilen üç etekler kadifeden, Bursa dokuması, desenli ve bazıları simli ipek kumaşlar olan uskufalardan ve ya benzer saten kumaşlardan yapılır. Köylerde giyilenlerde de çubuklu (ince çizgili) ,çitari, beşyol (beş renkli hepsi ince veya hepsi kalın çizgili)kumaş"* lar tercih edilir. Günümüzde en yaygın tercih Gaziantep dokuması olan kutni kumaşıdır. (ince renkli bantlar üzerinde minik rozet çiçekler dizisi olan saten dokuma).

Eski örnekler el tezgâhı dokuması dar enli kumaşlardan yapıldığı için yanlara verev peş parçaları konulup etek genişletilir ve dikişler süsleme ile kapatılır. Kolun bedenle birleştiği yere rahat hareket sağlamak için eşkenar dörtgen ve üçgen şeklinde olan ve "kuş" denilen parçalar konur. Yakalar ya dar takma yakadır ya da yakasızdır. İçleri beyaz pamuklu dokuma ile astarlanan üçeteklerde genellikle cep bulunmaz. Eski üç eteklerde yaka, etek çevresi ve kol ağızları sim sırma ve kaytanla süslenir. Günümüzde bu bezemede fabrikasyon üretim olan sutaşları, sim bantlar, pul ve boncuk gibi malzemeler kullanılmaktadır.

Üç eteklerin öndeki iki etek parçası serbest bırakıldığı gibi bel bağları ile ya da uçları bel arkasında kuşağa sokularak toplanır. Bu kullanım tarzının geleneksel olduğu tahtacı köylerinde "deyre" denilen üç eteğin arka ve yan parçalarının iç yüzleri biraz daha abartılı süslenir.

- 19. yy. sonları 20. yy başları, üç etek entari, https://www.texmedindigitalibrary.eu/
- *Late 19th century early 20th century, 'Üç Etek (Three Skirts)' Robe, https://www.texmedindigitalibrary.eu/*

"The three skirts worn in the city centers are made of velvet, Bursa woven, patterned, and some of them silvery silk fabrics, uskufas, or similar satin fabrics. Barred (thin striped), çitari and five-ways (five-colored, all thin or all thick striped) fabrics" are preferred for those worn in villages. Today, the most common choice is the Gaziantep weaving kutni fabric (satin weave with rows of tiny rosette flowers on thin colored bands).*

Since the old examples are made of narrow-width fabrics for handloom weaving, oblique pieces are placed on the sides, the skirt is widened and the seams are closed with ornaments. To provide comfortable movement where the arm meets the body, rhombus and triangle-shaped pieces called "gusset" are placed. Collars are either tight-fitting collars or collarless. Three skirts, which are lined with white cotton fabric, usually do not have pockets. In the old three skirts, the collar, hem circumference, and armholes are decorated with silver thread and piping. Today, fabricated products such as braids, silver bands, sequins, and beads are used in this decoration.

The two skirt pieces in the front of the three skirts are released as well as gathered with waist ties or by tucking the ends into the belt behind the waist. In the woodcut villages where this usage style is traditional, the inner faces of the back and side parts of the three skirts called "deyre" are decorated a little more exaggeratedly.

**Altıntaş, Şahin, Kahveci_1993, syf: 3*

- Üç etek entari İzmir-Bergama, Üsküdarlı Türkmen (Alevi), 1990, Jean-Marie Criel

- *Three skirts robe, Izmir-Bergama, Uskudar Turkmen (Alevi), 1990, Jean-Marie Criel*

Önlük (Göğüslük- Bırzak)

"Ege Bölgesi Alevi kadın geleneksel giyiminde önlük göğsü kapatmak için kullanılır. Yarım metre kumaştan yapılan önlüğün yuvarlak yakası boynu sarar ve ensede düğme ile tutturulur, eni kolların hizasındadır. Boyun kısmı kırmalar yapılarak daraltılır”*Alta iki uca dikilen bağlarla arkadan bağlanan önlüğün yüzeyi pullarla bezenir.

Cepken (Sarka, Çetme, Kısa Kesme Ceket)

Üç etek entarinin üzerine giyilen cepken önü, sırtı ve kol ağızları sırma ve kaytan işlemelerle bezeli bir tür uzun kollu kısa cekettir. Eskiden mor veya bordo kadifeden ya da yanardöner denilen ve dokumalarında altın, gümüş tellerde bulunan taftadan yapılıp içleri esas kumaşa uygun renkte pamuklu dokuma astarla kaplanır. Kolları uzundur, bazılarında kol ağızları yırtmaçlıdır.

Apron (Chestpiece – ‘Bırzak’)

"The apron is used to cover the chest in the traditional Alevi women's clothing of the Aegean Region. The round neck of the apron, made of half-meter fabric, wraps around the neck and is fastened with a button at the nape, its width is at the level of the arms. The neck part is narrowed by breaking.”

Cepken (Sarka, Çetme, Kısa Kesme Ceket (Short Cut Jacket))

It is a kind of long-sleeved short jacket with a pocket worn over a three-skirt dress, with embroidery on the front, back, and sleeves. In the past, it is made of purple or burgundy velvet or taffeta, which is called ‘yanardöner’ and has gold and silver wires in its weaving and is covered with a cotton woven lining in a color suitable for the main fabric. The sleeves are long, and some of them have slits at the cuffs.

- Kadife cepken, 19. yy. ortaları, MET Museum, New York Amerika
- *Velvet vest, mid 19th century, MET Museum, New York, USA*

**Altuntaş, Şahin, Kahveci_1993. syf: 6*

İlbade (Dilbade, Fermane)

Kısa kesme cepken yerine kullanılan ve aynı formda olan ilbade de yaka kenarları, etek uçları ve kol ağızlarına aynı kumaştan dar bir fırfır geçirilir. İçi pamukla kaplanıp bu katman esas kumaşa kapitone dikişle tutturularak, uygun renkte pamuklu bezle astarlanır. Fermanelerin koltuk altlarına çoğunlukla hareketi kolaylaştıracak ek parçalar (kuş) dikilip ön yüzler pullar ve kenarlara geçirilen sutaşı şeritleri ile bezenir. Eskilerin el dokuması kumaşlarının bulunmadığı günümüzde ilbadeler mali duruma bağlı olarak saten, poplin, pazen gibi fabrikasyon kumaşlardan dikilmektedir.

İlbade (Dilbade, Fermane)

In the ilbade, which is used instead of cepkens and has the same form, a narrow frill of the same fabric is placed on the collar edges, hem ends, and armholes. It is covered with cotton inside and this layer is attached to the main fabric with quilting stitches and lined with a cotton cloth of the appropriate color. Attachments (gusset) are usually sewn to the armpits of the edicts, and the front faces are decorated with scales and scalloped stripes. Today, where there are no hand-woven fabrics in the past, ilbades are sewn from fabricated fabrics such as satin, poplin, and flannel depending on the financial situation.

- Pamuklu kumaştan pul işlemeli fermane. Manisa Gördes Karakeçili Mahallesi. Obasya Arşiv
- *Stamp embroidered fermane from cotton fabric. Manisa Gordes Karakecili District. Obasya Archive*

Şal Kuşak, Peştamal

Kentsel kesimde kullanılan şal kuşaklar üç etek entarinin kendi kumaşından yapılır. “Eğer üç etek uskufa kumaştan dikilmişse yine aynı kumaştan kare şeklinde kuşak yapılır. Kenarları simli saçaklar, dört adet 15-20 cm uzunluğunda püsküller takılarak süslenir”*

Fermane kumaşından yapılmış kuşaklar tek parça üçgen şeklindedir ve uzun uçtaki kaytanlarla bele bağlanır. Bu iki kuşak türünde de bele iri gümüş veya gümüş taklidi metal tokaları olan kemer takılır. Bazı yörelerde bel kuşağı olarak peştamal dokumalar kullanılır.

Shawl Girdle, Loincloth

*Shawl belts used in urban areas are made from the own fabric of the three skirts. “If three skirts are sewn from uskufa fabric, a square belt is made from the same fabric. It is decorated with silvery fringes and four 15-20 cm long tassels”**

Belts made of ‘fermilen’ fabric are in the form of a one-piece triangle and are tied at the waist with a sash at the long end. In these two belt types, a belt with large silver or silver imitation metal buckles is attached to the waist. In some regions, loincloth weaving is used as a waist belt.

- Aydın Yöresi şal kuşak peştamal, Obasya Arşiv
- *Aydin District, shawl belt loincloth, Obasya Archive*

- Şal kuşak, Aksaray Kültür Evi, Semra Kılıç Karatay
- *Shawl belt, Aksaray Culture House, Semra Kilic Karatay*

**Altuntaş, Şahin, Kahveci_1995. syf: 6*

Yün dokuma üzerine etamin ile işleme yapılmış öncek, Kütahya- Domaniç, Obasya Arşiv

Etamine embroidered on wool weaving, Kütahya- Domaniç, Obasya Archive

Cekki (Öncek, Önlük)

Manisa'nın Gördes ve Demirci ilçelerinin köylerinde kullanılan ve "çekki" denilen önlükler beyaz, kırmızı ya da siyah renkli etamin ve ya benzeri kalın dokulu kumaşlardan yapılır. Etek uçlarına kumaşın kendi renginden fırfır ya da saçak geçirilip yüzeyi kimi zaman üçgen şeklinde kesilmiş kumaş aplikeler, sutaşı bantları, ponpon ve kurdelelerle süslenir. Kimi zamanda kilim desenlerini andıran işlemeler, basit bitkisel motiflerle nakışlanır. Çekki üst iki köşesine dikilmiş uçları püsküllü şeritlerle bele bağlanır.

Manisa Yuntdağı yöresindeki Yörük köylerinde olduğu gibi hayvancılıkla geçinen ve yayla alanlarında yaşayan tüm Yörük ve Türkmenlerin geleneksel önlükleri olan öncekler eskilerde el eğirmesi koyu kırmızı boyalı yün iplerle bez ayağı dokuma olarak yapılıp yüzeyleri halı, kilim motiflerini andıran nakışlarla süslenirdi. Bel bağı olarak uçları mavi boncuklar ve keçi kılından renkli püsküllerle süslü çarpana dokuma şeritler kullanılırdı.

Çekki (Loincloth (Öncek), Apron (Önlük))

Aprons called "çekki" used in the villages of Gordes and Demirci districts of Manisa are made of white, red, or black colored etamine or similar thick textured fabrics. Frills or fringes of the fabric's color are placed on the hems, and the surface is sometimes decorated with triangular-shaped fabric appliqués, scalloped bands, pompoms, and ribbons. Sometimes, the embroideries resembling rug patterns are embroidered with simple floral motifs. It is tied at the waist with tasseled ends sewn to the top two corners of the squeegee.

In the Yunt Mountains of Manisa, as in the Yuruk villages, the traditional aprons of all the Yoruks and Turkmens who make a living with animal husbandry and live in the highland areas were formerly hand-spinned with dark red dyed wool threads and their surfaces were decorated with embroidery resembling carpet and rug motifs. As a waist tie, weaving ribbons adorned with blue beads and colored goat hair tassels were used.

Uşak Banaz, Kilim motifli yün öncek, Obasya Arşiv

Uşak Banaz, loincloth with rug motif, Obasya Archive

Arkalık (Arkalaç, Acem Şalı, Kollu, Bel Kuşağı)

Yörük ve Türkmen kadın giyiminde belin arka kısmına kalçaları örten kuşak sarılır. Yün ipten dokunan kuşak biri düz siyah, diğeri siyah, turuncu çizgili 45X45cm ölçülerinde iki kumaştan oluşur. Çizgili parça bütün olarak kullanılırken siyah olan verevlemesine ikiye bölünür.Bu üçgenler tam parçanın iki ucuna dikilip büyük bir üçgen elde edilir. Ortada kalan çizgili üçgenin alt kenarları aynı siyah yünden sık saçaklar ve ya püsküllerle çevrelenir. Arkalık üst köşelerine dikilmiş siyah yünden, uçları püsküllü iki kordonla bele bağlanır. Türkmen kadınların kullandığı Horasan şalı renkli çubuklardan oluşan ekose bir kumaştır ve kenarları uzun saçaklarla çevrilidir.

Tonguraklı Kolan

Bel aksesuarı olan kolan, çarpana tekniği ile yapılmış bir banttır. “Tozakli kolan-Tonguraklı kolan” denilen kolanın iki uç kısmına çılkak, işçil, yılanbaşı gibi isimler verilen beyaz deniz salyangozu kabukları ile nazar ve bereket büyüsü amaçlı süsleme yapılırsa “yılanbaşı kolan” adı verilir. İki uç ayrıca yün ponponlar ve lacivert nazar boncuklarının altından sarkan renkli keçi kılı püsküllerle bezenir.

- Manisa Yunusemre İlçesi Yuntdağı Yöresi arkalaç ve bel bağı olarak kullanılan tonguraklı kolon, Obasya Arşiv

- *Manisa Yunusemre district, Yuntdagi Region, tongurakli girth used as arkalac and waist tie, Obasya Archive*

Backrest (Arkalaç, Persian Shawl, Kollu, Waistband)

In Yuruk and Turkmen women's clothing, the belt covering the hips is wrapped around the back of the waist. The belt woven from wool rope consists of two fabrics, one plain black, the other black, with orange stripes, measuring 45X45cm. While the striped piece is used as a whole, the black one is divided into two obliquely. These triangles are sewn to both ends of the full piece and a large triangle is obtained. The lower edges of the striped triangle in the middle are surrounded by dense fringes and tassels of the same black wool. It is tied at the waist with two cords of black wool sewn to the upper corners of the back, with tassels at the ends. The Khorasan shawl used by Turkmen women is a plaid fabric made of colored sticks and is surrounded by long fringes.

Tonguraklı Kolan (Girth)

The ‘kolan (girth)’, which is a waist accessory, is a band made with the multiplier technique. If the two ends of the girth called "Tozakli girth-Tonguraklı girth" are decorated with white sea snail shells, which are given names such as ‘çılkak’, ‘işçil’, snakehead, and for evil eye and abundance magic, it is called "snakehead girth". The two ends are also adorned with wool pompoms and colorful goat hair tassels hanging from under the dark blue evil eye beads.

Kemer

Batı ve İç Anadolu geleneksel kadın kıyafetlerinin vazgeçilmez parçası olan kemerler üç etek entarinin üzerinden beli sarar. Bölgesel farklar ve mali zorunluluklar nedeniyle enli kemer bantı meşin, kadife, kumaş, çarpana dokuma gibi farklı malzemelerden olabilir. Yüzeyi metal kabaralar, aplike kumaş üçgenler gibi değişik malzemelerle bezenir. Trabzon hasır örme, telkâri, savatlı gümüş gibi metal kemerler daha çok kentsel kesimde kullanılmıştır.

Yörük, Türkmen kadın kemer tokaları ailenin medeni durumuna göre gümüş, bafon alpaga gibi gümüş taklidi metal alaşımları, gümüş yaldızlı pirinç (bakır, kalay, çinko alaşımı)yapılır. Genellikle iki iri yan parça ve ortada kilit olarak kullanılan bir küçük yuvarlak parçadan oluşan bu tokalar başlıca iki tiptir. Birinci tip yan parçaları yuvarlak ve bombeli olan tas kuşaklardır. İkinci tipte iri yan parçalar şal deseni formunda oval ve uçları yukarı doğru kıvrık şekillidir.

Tokaların yüzeylerine genellikle kakma, kabartma tekniği ile yapılmış motifler işlenir. Ayrıca savat ve ya telkâri bezemeler yapılmış olanları da vardır. Ortak özellikleri parçaların merkezi kısımlarına sıvama bir yuva içinde yerleştirilmiş nazara karşı lacivert, bolluk bereket dileğini simgeleyen yeşil ve yaşam enerjisi ile mutluluğu ifade eden kırmızı süs taşlarının konulmasıdır.

Belt

Belts, which are an indispensable part of Western and Central Anatolian traditional women's dresses, wrap around the waist over three skirts. Due to regional differences and financial obligations, the wide belt can be made of different materials such as leather, velvet, fabric, and knitted fabric. Its surface is decorated with different materials such as metal hoops, and applique fabric triangles. Metal belts such as Trabzon straw knit, and tula-worked silver was mostly used in urban areas.

Yuruk and Turkmen women's belt buckles are made of silver, silver imitation metal alloys such as bafon alpaga, silver gilded brass (copper, tin, zinc alloy) according to the marital status of the family. These clasps, which generally consist of two large side pieces and a small round piece used as a lock in the middle, are of two main types. The first type is stone belts with rounded and curved side parts.

In the second type, the large side parts are oval in a paisley pattern and curved upwards at the ends. On the surfaces of the buckles, motifs made with the inlay and relief technique are usually engraved. There are also ones with niello or filigree decorations. The common features of the pieces are the placement of dark blue against the evil eye, green symbolizing the wish of abundance, and red ornamental stones expressing life energy and happiness, which are placed in a plastered nest in the central parts of the pieces.

- Tokaları şal formlu bafon kemer tokası ve bilezik, 19. yy.
- *Shawl shaped bafon belt buckle and bracelet, 19th century*

- Tas formlu kemer tokası ve kemeri 19. yy.
- *Bowl shaped belt buckle and belt, 19th century*

BÖLÜM IV / CAPTURE IV

BULGARİSTAN GELENEKSEL KADIN KOSTÜMLERİ

Coğrafya, Tarihçe ve Giysi Kültürünün Kökenleri;

Balkanlar ve Trakya Anadolu Yarımadası gibi tarih boyunca halkların göç yollarının kavşak noktasındadır. Bu topraklarda prehistorik çağlardan itibaren yerleşimler olmuş, uygarlık sentezleri yükselmiştir. " Giysiler kültür mirasının bir parçası olarak bu özgünlüğü yansıtırlar. Giysi tarzları sayısız oluşuma bağlı olsa da Balkanlar ve Anadolu'nun farklı coğrafyalar olmasından kaynaklanan çeşitli etkenler de giysiler üzerinde önemli farklılıklar oluşturmuştur"*. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlardaki 500 yıla yakın egemenliği dönemindeki ortak yaşanmışlık giysilerde benzer noktalar oluştururken Bulgaristan'da din, folklor ve ulusal farklılığın yarattığı karakteristik özellikler de ön plana çıkmıştır.
İç Asya'da Yenisey Irmağı çevresinde yaşayan Bulgar boylarının 1699 dan itibaren Hazar Denizi'nin kuzeyinden göç edip Volga Nehri civarına yerleştikleri kabul edilir. Bu tez Bulgar geleneksel giysilerinin “Çuvaşi, Mori gibi Volga Irmağı halklarının giysilerindeki biçim ve bezeme gibi benzerliklerin yorumlanması ile doğrulamaktadır. Ancak bu benzerlikler “eski Bulgarların bugünkü Bulgaristan'da yerleşmiş oldukları Razgrad, Pravadiye ve Kuzey Stara Planina Dağı eteklerini kapsayan sınırlı bir coğrafyada daha belirgindir”**. Eski Bulgarlar keten kenevir ve daha sonraları pamuk yetiştirmiş, bu bitkilerin elyafları ve sürülerinden elde ettikleri yünü giysileri için el tezgâhlarında ürettikleri kumaş dokumalarda kullanmışlardı. Eski Bulgarların en eski kadın ve erkek giyimi şüphesiz ki atlı göçebe step halklarının özelliğini taşıyan dizüstü uzunlukta tunik veya uzun kollu önden düğmeler ya da petlipsi (göğüs hizasında ki yatay bantlar) ile kapatılan kaftanlar ile pantolonlardı. Bu kıyafeti diz ya da bilek boyu çizmeler ile börkler (kürklü sivri şapkalar) tamamlıyordu.

BULGARIAN TRADITIONAL WOMEN'S COSTUMES

Geography, History, and Origins of Clothing Culture;

*It has been at the crossroads of the migration routes of peoples throughout history, such as the Balkans and the Thrace Anatolian Peninsula. There have been settlements in these lands since prehistoric times, and civilizational synthesis has risen. " Clothing reflects this uniqueness as a part of cultural heritage. Although the styles of clothing depend on numerous formations, various factors arising from the different geographies of the Balkans and Anatolia also created significant differences in the clothes" *. While the common experience of the Ottoman Empire in the Balkans for nearly 500 years created similar points in the clothes, the characteristic features created by religion, folklore, and national differences in Bulgaria also came to the fore.*
*It is accepted that the Bulgarian tribes living around the Yenisei River in Inner Asia migrated from the north of the Caspian Sea and settled around the Volga River in 1699. This thesis confirms the Bulgarian traditional clothes by interpreting the similarities such as form and decoration in the clothes of Volga River peoples such as Chuvashi and Mori. However, these similarities are "more evident in a limited geography, which includes the slopes of Razgrad, Pravadiye and Northern Stara Planina Mountain, where the ancient Bulgarians settled in today's Bulgaria" **. The ancient Bulgarians grew flax, hemp, and later cotton, and used the fibers of these plants and the wool they obtained from their herds in the fabric weaving they produced in handlooms for their clothes. The oldest men's and women's clothing of the ancient Bulgarians was undoubtedly a thigh high tunic or long-sleeved front buttons or caftans and trousers closed with ‘petlipsi’ (horizontal bands at the chest level), which are characteristic of the nomadic steppe peoples. This outfit was complemented by knee or ankle-length boots and bork (furry pointed hats).*

** Berk – 2006, Sayfa 5*
*** Berk – 2006, Sayfa 7*

681 - 841 yılları arasında Bulgarlar, Hunlar ve Balkanlarda önemli bir güç oluşturan Slavlarla birlikte yaptıkları akınlarla bugünkü Bulgaristan topraklarını ele geçirip Bulgar Tuna Hanlığını kurdular. Bu ilk Bulgar Devleti'nin bünyesinde eski Bulgar, Slav ve bu toprakların yerli halkı olan Trakların kültürleri kaynaştı. Ayrıca seksen yıl kadar bu yöreye egemen olan Avarların da Bulgar giysi kültürünü etkiledikleri 9. yy. Bulgar tarih kaynaklarında belirtilir. O nedenle Bulgar geleneksel giysilerin de hangi öğelerin kime ait olduğunu kesin çizgilerle belirtmek mümkün değildir.

Ancak Bulgar ve Slavların Hıristiyanlığı kabul süresi içinde Slav kültürü ve dolayısı ile Slav giysi özellikleri yöresel farklılıklarla ön plana çıkmıştır. Fakat bu değerlendirmede Osmanlı döneminde Bulgaristan'a yerleştirilen Anadolu Yörükleri ve Tatarlar ile yerli bir halk olan Pomakların oluşturduğu Müslüman nüfusun giysi kültürü ile Bulgaristan'ın sınır komşularından alınan etkileşimlerin oluşturduğu lokal farklılıklar da göz önüne alınmalıdır.

Bulgarların Hıristiyanlığı kabulü ile gelişen Slav etkisi giysilerin biçim, renk ve nakış bezemelerinin desenlerini ve giysi üzerinde yer alış alanlarını da etkilemiştir. Bulgar folklorik kadın kıyafetlerin de sougman/sukman (gömlek üzerine giyilen entari) ile ön ve arka önlükler gibi iki öğe Slav kültüründen alınmış ve gelenekselleşerek günümüze kadar kullanılmıştır. Bulgar geleneksel giyiminde kıyafetlerin parça sayısı Anadolu yöresel kıyafetlerine nazaran azdır. Giysiler genellikle tek renktir ve nakış süslemeler giysinin yaka, etek ve kollarında yoğunlaşmıştır.

19. yüzyıl sonlarına kadar günlük hayatta kullanılan Bulgar kadın kostümleri yerel el dokuması kumaşlardan el işi dikişi ile yapılmış ve geleneksel el sanatlarının en güzel ve özgün örneklerini oluşturan karmaşık nakışlarla bezenmiştir. Bu nakışlar bazı yerlerde Bulgarcada “shevitsi” adı verilen ve desenler arasına yerleştirilen renkli kumaş aplikasyonlar ve yün ponponlarla daha da zenginleştirilmiştir.

Between the years 681 - 841, the Bulgarians, Huns, and the Slavs, who formed an important power in the Balkans, captured the lands of today's Bulgaria with their raids and established the Bulgarian Danube khanate. In this first Bulgarian State, the cultures of the ancient Bulgarians, Slavs, and the Thracians, the indigenous people of these lands, were fused. In addition, it is stated in the 9th century Bulgarian historical sources that the Avars, who dominated this region for eighty years, also influenced the Bulgarian clothing culture. For this reason, it is not possible to specify precisely which items belong to whom in Bulgarian traditional clothes.

However, within the period of Bulgarians and Slavs accepting Christianity, Slavic culture and therefore Slavic clothing features came to the fore with regional differences. However, in this evaluation, local differences created by the clothing culture of the Muslim population formed by the Anatolian Yoruks and Tatars who were settled in Bulgaria during the Ottoman period and the Pomaks, a local people, and the interactions taken from the border neighbors of Bulgaria should also be taken into account.

The Slavic influence, which developed with the Bulgarians' acceptance of Christianity, also affected the form, color, and patterns of embroidery decorations of the clothes and the areas of their place on the clothes. Two elements of Bulgarian folkloric women's clothing, such as sougman/sukmana (robe worn over a shirt) and front and back aprons, have been taken from Slavic culture and have been traditionally used until today. The number of pieces of clothing in Bulgarian traditional clothing is less than in Anatolian local clothing. The garments are usually monochromatic and the embroidery decorations are concentrated on the collar, hem, and sleeves of the garment.

Bulgarian women's costumes, which were used in daily life until the end of the 19th century, were handcrafted from local hand-woven fabrics and adorned with intricate embroideries that constitute the most beautiful and original examples of traditional handicrafts. In some places, these embroideries are further enriched with colorful fabric applications and wool pompoms, called “shevitsi” in Bulgarian, placed between the patterns.

Gabrovsko ve Tarnovsko'da geleneksel gelin başları. 20.yy. başları

Traditional bridal heads in Gabrovsko and Tarnovsko. Early 20th century

İp eğiren genç kadın. 1940'lar.

Young woman spinning rope. 1940s.

Sofya Yöresi'nden Sedyanka Şenliğine katılan kadın

Woman from Sofia Region participating in Sedyanka Festival

Sofya 1920'ler

Sofia, 1920s

Bütün toplumlarda olduğu gibi Bulgaristan folklorunda da geleneksel giysiler ulusal ve bölgesel kimliğin yanı sıra kişilerin sosyal veya dini statüsünü de yansıtırlar. Geleneksel giyimin oluşumunda belli töresel kurallar nesilden nesile aktarılarak süregelmiştir. Bu kurallar geleneksel kadın giyiminde evli bekâr gibi sosyal konumun yanı sıra yaşı da belirleme amacı yüklenmiştir. Ve tabii ki giysi ve aksesuarlar sosyal hiyerarşinin de işaretidir. Her durumda giysi kadının yaşadığı yöreyi, yaşını, medeni halini, dinini, yöresini geleneklerine göre ifade eder.

Bulgaristan Geleneksel Kültür Açısından Genel Olarak Yedi Bölge Halinde Değerlendirilir

Bulgaristan'ın geleneksel kostüm, müzik ve dans zenginliği yani folklor değerleri genel olarak yedi bölgede farklılaşmalar gösterir. Herhangi bir idari taksimata bağlı olmayan bu bölümleme ülkenin fiziki coğrafyasında takip ederek sınırlanır.

• Severnjashko, Bulgarca Stora Planina olarak bilinen Balkan Dağları'nın kuzeyi ve Tuna Irmağının güneyindeki bölgedir. Bu yöre kuzey ve kuzey batı olarak iki kısma ayrılmıştır.
• Dobruca, Tuna Deltası çevresindeki bölgedir ve Romanya'ya kadar uzanır.
• Trakya, Balkan Dağları'nın güneyi ve Rodop Dağları'nın kuzeyi arasındaki büyük ovadır. Trakya ayrıca Türkiye ve Yunanistan komşu bölgelerini de kapsar.
• Strandzha, Trakya'nın sahil bölümüdür.
• Rodoplar güneydeki dağ sırasıdır. Bu bölge mitolojik bir lir müzisyeni ve şarkıcısı olan Orpheus'un anavatanı olarak ünlüdür.
• Pirin güneybatıdaki Pirin Dağı çevresindeki küçük bir alandır ve kültürel olarak Makedonya'nın uzantısı olarak kabul edilir.
• Shopluk veya Sop Bölgesi, Pirin ve Rodop'un kuzeyi ile Balkan Dağları'nın güneyindeki yaylalardan oluşur. Bulgaristan'ın başkenti çevresindeki bölgeyi içeren Sop'un Slav halk kültürü etkileri Sırbistan ve Makedonya ya kadar uzanır.

As in all societies, traditional clothing in Bulgarian folklore reflects the social or religious status of individuals as well as national and regional identity. Certain moral rules in the formation of traditional clothing have been transferred from generation to generation. These rules are loaded to determine the age as well as the social position, such as married and single, in traditional women's clothing. And of course, clothes and accessories are also signs of social hierarchy. In any case, clothes express the region where the woman lives, age, marital status, religion, and region according to their traditions.

Bulgaria is generally evaluated as seven regions in terms of traditional culture

The traditional costume, music, and dance richness of Bulgaria, in other words, the folklore values, generally show differences in seven regions. This division, which is not dependent on any administrative division, is limited by following the physical geography of the country.

• Severnjashko is the region north of the Balkan Mountains and south of the Danube, known as Stora Planina in Bulgarian. This region is divided into two parts as north and the northwest.
• Dobruja is the region around the Danube Delta and extends into Romania.
• Thrace is the great plain between the south of the Balkan Mountains and the north of the Rhodope Mountains. Thrace also includes the neighboring regions of Turkey and Greece.
• Strandzha is the coastal part of Trace.
• The Rhodopes are the southern mountain range. This region is famous as the homeland of Orpheus, a mythological lyre musician, and singer.
• The Pirin is a small area around Pirin Mountain in the southwest and is culturally considered an extension of Macedonia.
• The Shopluk or Sop Region consists of the plateaus north of Pirin and Rhodope and south of the Balkan Mountains. The Slavic folk culture influences of Sop, which includes the region around the Bulgarian capital, extend to Serbia and Macedonia.

Bulgaristan Fiziki Harita

Bulgaria Physical Map

Bulgaristan Geleneksel Kültür Bölgeleri

Traditional Cultural Regions of Bulgaria

Bulgaristan Geleneksel Kadın Giyiminde Yöresel Benzerlikler ve Farklılıklar

Bu bölüm Aylin BERKİN'in "Örneklerden Bulgaristan ve Türk Geleneksel Giysi Yapılarının ve Kumaşlarının Karşılaştırılması" konulu yüksek lisans tezinin 24-26 sayfaları arasından alınmıştır.

• Bulgaristan'ın İhtiman yöresinde genç kızlar kırmızı genç kadınlar beyaz yaşlı kadınlar yeşil önlük takarlar.
• Nikopol ve Küstendil yörelerinde kadınlar üst giysilerinin ön eteklerini bel kuşaklarına iliştirirken yaşlılarda bu uygulama yoktur.
• Bulgaristan'da yaygın olarak yaşlı kadınların kuşakları koyu renktir, gömlekleri nakışsızdır ve üst giysileri tek sıra kaytan işlemelidir.

Regional Similarities and Differences in Bulgarian Traditional Women's Clothing

This section is taken from the 24-26 pages of Aylin BERKIN's master's thesis on "Comparison of Bulgarian and Turkish Traditional Clothing Structures and Fabrics from Examples".

• In the Ihtiman region of Bulgaria, young girls wear red, young women, white, old women, and green aprons.
• While women in Nikopol and Kustendil regions attach the front skirts of their upper garments to their waist belts, this practice is not observed in the elderly.
• In Bulgaria, older women's belts are generally dark, their shirts are not embroidered, and their tops are single-lined sash.

Köstendil Bölgesi'nden gelin Kıyafeti, Sofya Müzesi 20. yy.

Bridal dress from Kyustendil Region, Sofia Museum 20th century

Sol: 19. yüzyılın başlarından Trans bölgesi, Strazimirovtsi köyünden genç bir kadının yazlık kostümü, Sağ: 19. yüzyılın sonlarında Sofya'nın Slivnitsa köyünden kadın kostümü.

Left: Summer costume of a young woman from the village of Strazimirovtsi, Trans region, from the early 19th century, Right: Women's costume from the village of Slivnitsa, Sofia, in the late 19th century.

• Kadınlarda giyim evli olup olmadığına bağlı olarak farklı özellikler taşır. Örneğin Batı Bulgaristan'da sadece evli kadınlar beyaz işlemeli “doramace” denilen ceket giyerler. Karnobat yöresinde evli kadını ayıran “kısace” denilen cekettir. Garbrova’da sadece evli kadınlar kürk giyerken Haskova’da “kloşnik” denilen üç etek benzeri giysi evli kadına özgüdür. Genç kızların giydikleri ise kısa yelek ve “saltamarka” denilen cekettir.
• İhtiman, Samakov ve Pazarcık gibi Kuzey Bölgelerde evli kadını belirleyen giyim ayrıntısı ateş kırmızısı kuşaktır. Genç kızların başı açıkken evli kadınlar başörtü bağlarlar.
• Bazı yörelerde evlilik süresi giysi ve başlıklardan anlaşılır. Örneğin Silistre Bölgesi'ne özgü çok eski bir geleneğin devamı olan ve horozibiği andıran başlık kadının yeni evli olduğunu gösterir. Bulgaristan genelinde geçerli bir gelenek ve uygulama olarak evli kadınlar başlarını bağlarlar.
• İhtiman yöresinde bir ailenin üç kızı varsa en büyük kız yere kadar uzanan beyaz önlük üzerine mavi kurdele, ortanca kızı kırmızı önlük üzerine pembe kurdele, küçük kız yeşil önlük üzerine beyaz kurdele bağlar. Beyazın gelinlik çağı geldi, kırmızının henüz yolu kapalı, yeşilin henüz olgunlaşmadığı anlamına geldiği kabul edilir.

Silistre Bölgesi, Sreburna Köyü'nden horoz ibiği başlığı ile yeni evli olduğu belli olan genç kadın. Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005

A newly married young woman from Sreburna Village, Silistra Region, wearing a rooster comb. Anita KOMITSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005

• Clothing for women has different characteristics depending on whether they are married or not. For example, in Western Bulgaria, only married women wear white embroidered jackets called “doramace”. In the Karnobat region, it is the jacket called "kısace" that distinguishes the married woman. In Garbrova, only married women wear fur, while in Haskova, three skirt-like garments called “klosnik” are peculiar to married women. What young girls wear is a short vest and a jacket called "saltamarka".
• In Northern Regions such as Ihtiman, Samakov, and Pazarcik, the clothing detail that determines the married woman is the fire red belt. Married women wear headscarves while young girls' headscarves are uncovered.
• In some regions, the duration of marriage can be understood from the clothes and headgear. For example, a headdress resembling a cockscomb, a continuation of a very old tradition unique to the Silistra Region, indicates that the woman is newly married. As a tradition and practice valid throughout Bulgaria, married women tie their heads.
• If a family has three daughters in the Ihtiman region, the eldest girl ties a blue ribbon on a white apron that reaches down to the floor, the middle girl a pink ribbon on a red apron, and the little girl a white ribbon on a green apron. It is accepted that the white wedding dress age has come, red means that the road is closed yet, and green is not yet mature.

Geleneksel Bulgar Kadın Giyimine Genel Bir Bakış

Bulgar geleneksel halk kadın giyimi genel olarak dört ana grupta ele alınır;

1. İki Önlük Giyimi

19. yy. a kadar korunmuş olan “çift önlük” kadın giyimi eski Slav geleneğinin bir devamı olarak kabul edilir. Kuzey Bulgaristan'da yaygın olan bu kadın giyim tarzı yazlık kıyafet özelliği taşır ve kışın “sukman” da kullanılır. Geniş bir dağılım gösteren çift önlük giyimi Ukrayna'da, Kuzey Sırbistan'da, Balkanlar'ın Güney Slav haklarında, ayrıca Slovakya ve Polonya’nın dağlık bölgelerinde de görülmektedir.

Çift önlük giysinin gömleği “bırcanka”dır. İki dikey ön ve arka kumaştan oluşan üstten büzgülerle şekil verilen gömleğin omuzları, yakası, kolları ince ve sık nakışlarla bezelidir. Doğuya doğru gidildikçe büzgüler kayıp olur ve Preslev ve Provaldiye yörelerinde düz gömlek olarak kullanılır.

An Overview of Traditional Bulgarian Women's Clothing

Bulgarian traditional folk women's clothing is generally considered in four main groups;

1. Two Apron Clothing

The "double apron" women's clothing, preserved until the 19th century, is considered a continuation of the old Slavic tradition. This women's clothing style, which is common in Northern Bulgaria, has the characteristics of summer clothing and is used in "sukman" in winter. The widely distributed double apron wear is also found in Ukraine, Northern Serbia, and South Slavic peoples of the Balkans, as well as in the mountainous regions of Slovakia and Poland.
The shirt of the double apron garment is "bırcanka". The shoulders, collar, and sleeves of the shirt, which are formed by two vertical front and back fabrics, are adorned with fine and dense embroidery. As you go east, the gathers are lost and are used as plain shirts in Preslev and Provaldiye regions.

- Vratsa Bölgesi Gorni Vadin Köyü iki önlüklü kıyafet 20. yy. başları. Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005
- *Vratsa Region, Gorni Vadin Village, two-apron dress, early 20th Century. Anita KOMITSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005*

Öne bağlanan önlük bazı yörelerde dar tek parça bir dokumadır. Bazı yörelerde de iki dar dokumanın dikine birleştirilmesi ile yapılır ve dolayısıyla daha geniştir. Parlak renkli olan bu önlükler ya el tezgâhında dokunmuş ekose bir kumaştır ya da kaytan işlemeler ve nakışlarla dekoratif bir etki sağlanmıştır. Ön önlükler dokunduğu malzemeye, dokuma tekniğine ve kullanılış şekline göre birçok yöresel isim alır. Örneğin yünlü dokuma olan "vilnenik"in adı Bulgarca "vilna" yani "yün" kelimesinden kaynaklanır. Kenevir dokuma olan "konoptik" önlüklerin isim kökeni Bulgarca "konop" yani "kenevir" dir.

Arka önlükler bedenin belden aşağı arkasını sarar. Arka önlüklerin genellikle sadece alt kenarları nakış bantları, dantel veya kurdele ile bezelidir. Kuzeydoğu Bulgaristan'da da yaygın kullanılan ve "fusta" denilen arka önlükler bedeni bir etek gibi sarar. Dobruca'da soğuktan korunmak için çift kat kumaştan yapılan arka önlüğün üzerine yelek giyilip ön önlük takılır. Yöresel farklılıklarla arka önlükler diz veya topuk boylarında olabilir. Renklerinin siyah, kırmızı, yeşil gibi değişiklikler gösterdiği çift önlük ya da sukman giyiminin özelliği tüm parçaların farklı renkte olmasıdır. Bu giyimin önemli bir parçası olan iri metal tokaları figür bezeli (bazı tokalar sedef üzerine oyma dini semboller ile bezelidir) Bulgar halk giyiminin simgesi gibidir.

Sevlievo Yöresi, Koevtsi Köyü, İki önlüklü, kısa yelekli kadın kıyafeti kış festivali için kullanılmıştır. 19. yy. ikinci yarısı. Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005

Sevlievo Region, Koevtsi Village, Women's dress with two aprons and short waistcoat was used for the winter festival. Second half of the 19th century. Anita KOMITSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005

The apron tied to the front is a narrow one-piece weave in some regions. In some regions, it is made by joining two narrow weavings vertically and therefore it is wider. These brightly colored aprons are either a plaid fabric woven on a handloom or a decorative effect is achieved with slithering embroidery and embroidery. Aprons take many local names according to the material they are woven, the weaving technique, and the way they are used. For example, the name "vilnenik", a woolen weaving, originates from the Bulgarian word "vilna", that is, "wool". The name origin of the "konoptik" aprons, which are hemp woven, is "konop" in Bulgarian, that is, "hemp".

Back aprons wrap the body from the waist down. Back aprons are usually adorned with embroidery bands, lace, or ribbon only on the lower edges. The back aprons called "fusta", which are also widely used in Northeast Bulgaria, wrap the body like a skirt. In Dobruja, a vest is worn over the back apron made of double-layer fabric to protect against the cold. With regional differences, the back aprons can be in knee or heel length. The feature of double apron or sukman clothing, in which colors vary such as black, red, and green, is that all parts are different colors. The large metal buckles, which are an important part of this clothing, are figuratively decorated (some of the buckles are decorated with religious symbols carved on mother-of-pearl) and are like the symbol of Bulgarian folk clothing.

İki önlük giyiminin üst parçası bele kadar uzanan yelektir. Bunlar ufak desenleri olan fabrikasyon kumaştan veya ev dokuması olan tek renkli ince yün kumaştan yapılır. İki önlük giyimi tamamlayan baş bağlama ve başı süsleme şekilleri yöresel değişimler gösteren zengin ve çok renkli bir çeşitlemeye sahiptir. Genç kızlar çoğu yerde başını örtmez, en eski saç şeklinin halen kullanıldığı Vidin ve Sevlievo yörelerinde saçlar arka ortada kalın bir örgü ve yanlarda onunla birleşen ince örgüler halinde düzenlenir. Başa taze çiçekler ya da kırmızı kumaştan üzeri para ve boncuklarla süslü bir taç takılır. Kuzey Bulgaristan'da çevresi geniş saçaklı veya boncuk işlemeli beyaz başörtüleri kullanılırken Kulsko ve Vidinsko'da başörtüsü alından kulaklara kadar gümüş iğnelerle saçlara sabitlenip muhteşem bir görüntü sağlanır. Genç kadınlar Nikopol ve Plevne'de paralar, boncuklar, püsküller ve çiçeklerle süslü şapkalar takarlar ve bu şapkanın arkasından renkli bir eşarp sarkıtırlar. Preslav'da kırmızı bir başlık, alna takılan para dizisi ve beyaz örtü ile baş bağlanır. İki önlüklü kıyafette ayağa çarık (Bulgarca opintsi) ile yün kumaştan dikilmiş "navutsa" veya çorap giyilir. Kuzey Bulgaristan'da ise "mest" denilen bilek uzunluğunda çoraplar ile terlik tipi ayakkabılar da kullanılmıştır.

2. Tek Önlüklü Giyim

Slav özellikleri taşıyan bu giyim uzun beyaz bir gömlek üzerine vücudun belden aşağısını etek gibi saran önlükten oluşur. Basit, düz, çizgili ya da ekose olan bu önlükler yöresel farklılıklarla gömlekten daha uzun, geniş ve bel kısmı büzgülü veya gömleğin etek boyundan daha kısa ve dardır. Tek önlüklü kıyafetin kışlık düzenlemesinde gömleğin üzerine kolsuz ve derin yaka kesimli saya giyilip önlük bunun üzerine bağlanmış ya da önlük üzerine kısa yelek giyilmiştir.

Tek önlük giyim tarzı özellikle Rodop Dağları, Tuna Irmağı çevresi Prevala, Blagoevgrad ve Cepinsko yörelerinde yaygındır. Bu giyim pratik olması nedeniyle 20. yüzyıl ortalarına kadar Bulgaristan'ın Müslüman nüfusu tarafından kullanılmaya devam edilmiş ancak çoğu kez gömlek altında şalvar kullanılmıştır.

The upper part of the two apron clothing is the waistcoat extending to the waist. They are made of fabricated fabric with small patterns or a single-colored fine wool fabric of home-woven fabric. The ways of tying the head and adorning the head, which complete the two aprons, have a rich and multicolored variety showing regional variations. Young girls do not cover their heads in most places. In the regions of Vidin and Sevlievo, where the oldest hairstyle is still used, the hair is arranged in a thick braid in the back middle and thin braids that join with it on the sides. A crown of fresh flowers or red cloth decorated with coins and beads is attached to the head. In Northern Bulgaria, white headscarves with wide fringes or bead embroidered are used, while in Kulsko and Vidinsko the headscarf is fixed to the hair with silver pins from the forehead to the ears, providing a magnificent appearance.
In Nikopol and Pleven, young women wear hats decorated with coins, beads, tassels, and flowers, and a colorful scarf is hung from the back of this hat. In Preslav, the head is tied with a red cap, a string of coins, and a white veil. In a two-apron outfit, sandals (opintsi in Bulgarian) and "navutsa" or socks sewn from woolen fabric are worn.
In Northern Bulgaria, ankle-length socks called "mest" and slipper-type shoes were also used.

2. Single Apron Clothing

This clothing, which has Slavic features, consists of a long white shirt and an apron that wraps the body from the waist down like a skirt. These aprons, which are simple, straight, striped, or plaid, are longer than the shirt, wider, with a shirred waist, or shorter and narrower than the hem of the shirt, with regional differences. In the winter arrangement of the single-apron outfit, a sleeveless and deep-collar upper is worn over the shirt and the apron is tied on it, or a short vest is worn over the apron.

The single apron clothing style is especially common in the Rhodope Mountains, around the Danube, in Prevala, Blagoevgrad, and Cepinsko regions. Due to its practicality, this clothing continued to be used by the Muslim population of Bulgaria until the middle of the 20th century, but mostly shalwar was used under shirts.

3. Sukman

Bulgaristan'ın dağlık ve soğuk yörelerinde yaygın bir geleneksel giyim tarzı olan “sukman” kolsuz, kısa ya da uzun kollu olabilen derin dekolteli ve önden iliklenen bir elbise çeşididir. Kolsuz sukmanların bazılarında görünen ve omuz üzerinden sarkan şeritlere “rıkavts” denir. Çeşitli aplikeler ve işlemelerle bezenen bu şeritlerin kolları ifade ettiği varsayılır. Sukmana özellik katan bu dekoratif şeritler önlük kuşağının altından geçirilip savrulmalar ı önlenir. Yer aldığı coğrafyaya bağlı olarak sukman kesim kalıplarında başlıca üç farklılık görülür;

• Orta Bulgaristan ve Stora Planina dağlarının orta ve doğu kesimleri ile Trakya'da kollar bileklere kadar uzundur, dikimde kumaş omuzdan ikiye katlanmış ve beden yanları kol evinden başlayan dikdörtgen iki parça ile genişletilmiştir.

Gotse Delchev Bölgesi, Kovachevitsa Köyü, Yaz Festivali kostümü. 20. yy. ikinci yarısı. Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005

Gotse Delchev District, Kovachevitsa Village, Summer Festival costume. Second half of the 20th century. Anita KOMITSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005

Kazanluk Bölgesi, Kovachevitsa Köyü, 20. yy. başları. Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005

Kazanluk Region, Kovachevitsa Village, early 20th century. Anita KOMITSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005

3. Sukman

“Sukman”, a traditional dress style common in the mountainous and cold regions of Bulgaria, is a sleeveless, short or long-sleeved dress with a deep neckline and a button-up front. The strips that appear on some of the sleeveless sukman and hang over the shoulder are called “rıkavts”. Adorned with various appliqués and embroideries, these strips are assumed to represent sleeves. These decorative strips, which add a special feature to the sukman, are passed under the apron belt and their swaying is prevented. There are three main differences in sukman cutting patterns depending on the geography it is located in;

• In central Bulgaria and the central and eastern parts of the Stora Planina mountains and Thrace, the sleeves are long to the ankles, the fabric in the sewing is doubled from the shoulder and the sides of the body are expanded with two rectangular pieces starting from the armhole.

• Batı Bulgaristan'da sukmanın belden aşağı kısmını yanlardan genişleten ve “klin” adı verilen parçalar kullanılmıştır.
• Tuna Kıyıları ve Doğu Stara Planina’da iki parçada bir sukman tipi görülür. Üst parça göğüs altına kadar inen kolsuz bir yelektir ve “capak” olarak adlandırılan alt parça ince büzgüleri olan etektir.
• Batı Gabrova için karakteristik olan sukmanın iki yanına 4 -12 santim arasında değişebilen uzun genişleme parçaları dikilmiştir. “Klinli sukman” adı verilen bu giyside birleştirme dikişleri ya kırmızı kaytan süslemeler ya da dantelimsi işlemelerle sağlamlaştırılmıştır. Kıyafetin içine boyun çevresi ve kol ağızları nakışlı tunik tarzı gömlekler giyilir. Önlük estetik değeri yüksek bir dekoratif objedir. Örülmüş veya dokunmuş kemerler ve metal kemer tokaları da önlükler gibi giyimin vazgeçilmez parçalarıdır. Buna karşın sukman giyimin en eski uygulamasının korunduğu kabul edilen Trinsko’da önlük kullanılmaz. 20. yüzyılın başlarında Sliven, Elhovo gibi bazı kentsel yerleşimlerde giyim Avrupa etkili modasal değişimlerle şehir kıyafetlerine dönüşmüştür.

• In Western Bulgaria, parts called “klin” were used that widen the lower part of the sukma from the sides.
• A sukman type is seen in two parts in Danube Banks and East Stara Planina. The upper part is a sleeveless vest that goes down to the chest, and the lower part, called “capak”, is a skirt with thin gathers.
• Long extension pieces, which can vary between 4 and 12 cm, were planted on both sides of the sukma, which is characteristic of Western Gabrovo. In this garment, called “klinli sukman”, the joining seams are reinforced with either red slip ornaments or lace-like embroidery. Tunic-style shirts with embroidery around the neck and armholes are worn inside the outfit. An apron is a decorative object with high aesthetic value. Knitted or woven belts and metal belt buckles are also indispensable parts of clothing, as are aprons. On the other hand, in Trinsko, which is considered to be the oldest practice of wearing sukman, aprons are not used. At the beginning of the 20th century, in some urban settlements such as Sliven and Elhovo, clothing turned into urban clothes with European-influenced fashion changes.

Kazanlık Bölgesi, Elhovo Köyü, kadın kostümü 20. yy. başları Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005

Kazanlik Region, Elhovo Village, women's costume, early 20th century, Anita KOMİTSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005

4. Saya (Palto) Giyimi

Güney ve güneybatı Bulgaristan'da yaygın olan saya kostüm Güney Bulgaristan'da ve Makedonya'da 20. yüzyıl ortalarına kadar kullanılmıştır. Bulgar sayası pamuklu veya yünlü tek renk kumaştan yapıldığı takdirde (en çok tercih edilen renkler beyaz, siyah, mavi ve laciverttir). Sayanın kol ve etek kısımları aplike desenler ya da nakışlarla süslenir. Ev dokuması çizgili alaca kumaştan yapılanlarda bezemeler daha azdır. Sayanın kol astarlarında kırmızı kumaş kullanılır. Bu astar kol ağzı katlanarak görünür hale getirildiği için işlemeli olabilir.

Sayanın içine tunik tarzı gömlek giyilir. Gömleğin kapalı yakası, saya yakası içinden ve etekleri sayanın altından görünür. Önlük ve tokalı kemer giyimi tamamlar. Farklı uygulamaları olan sayanın en ilgi çekicilerinden biri "ciparska saya"dır. Bu kıyafette eteğin içten geçirilip çengellerle birbirine bağlanan tel kasnaklarla geniş durması sağlanmış ve yün önlük bunun üzerine bağlanmıştır.

- Nikopol Yöresi, Vubel Köyü, 19. yy. sonları. Saya giyim. Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005
- *Nikopol District, Vubel Village, late 19th century. Saya clothing. Anita KOMITSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005*

- Lom Yöresi, Progorelets Köyü, 19. yy. ortaları. Saya giyimli gelinlik kıyafeti. Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Sofia-2005
- *Lom District, Progorelets Village, mid 19th century. top dressed wedding dress. Anita KOMITSKA, Veska BORISSOVA, Sofia-2005*

4. Upper (Overcoat) Clothing

The saya costume, common in southern and southwestern Bulgaria, was used in Southern Bulgaria and Macedonia until the mid-20th century. If the Bulgarian upper is made of a single color fabric of cotton or wool (the most preferred colors are white, black, blue and navy blue) the sleeves and hem of the upper are decorated with appliqué patterns or embroidery. The decorations are less in the ones made of home-woven striped tawny fabric. The red fabric is used in the sleeve linings of the upper. This lining can be embroidered as the cuff is folded to make it visible.

A tunic-style shirt is worn inside the upper. The closed collar of the shirt is visible through the upper collar and the hems are visible under the upper. An apron and buckle belt complete the outfit. One of the most interesting of the saya, which has different applications, is "ciparska saya". In this outfit, the skirt is made to stand wide with wire pulleys that are passed inside and connected with hooks, and the woolen apron is tied to it.

BULGAR FOLKLORİK KADIN KEMER TOKALARI /
BULGARIAN FOLKLORIC WOMEN'S BELT BUCKLES

Bulgar Halk Kostümlerinde Bezemeler

Bulgar kadınları küçük yaşlarda çıkrıkla ip eğirmeyi ve kumaş dokunmayı öğrenip kendi çeyizlerini hazırlarlardı. Özellikle nakış işlemeler ve kumaş aplikelerle yapılan giysi bezemeler Bulgar halk el sanatlarının en yüksek becerisiydi. Eskilerde pagan inanışlarının bir uzantısı olarak nakış desenlerinin önemli simgeler taşıdığına ve insanı kötü büyü ve ruhlardan koruduğuna inanılırdı. Bu süslemeler ve kostüm düzenlemeleri aynı zamanda kişilerin yaşadığı yöreler, sosyal konumları ve inançlarını içeren mesaj kodlarını da sergilerlerdi.

Bulgaristan'ın Kültürel Mirası

Günümüz Bulgaristan'ın da yöresel giysiler özel günler dışında kullanılmamaktadır. Ancak yerel gelenekler ve inançların korunması Bulgaristan halkı için inanılmaz derecede önemlidir. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar'a egemen olduğu 5. yüzyıla yakın bir süreçte Bulgarlar kendilerini halk olarak birleştiren her şeyin korunması için çok çaba harcadılar. Dil, din, yerel gelenekler ile bunların bir parçası olan geleneksel kıyafetler müzik ve halk danslarının yanı sıra sanat ve zanaatları kapsayan bütün kültürel miras yüzyılların değişim rüzgârlarına karşın korundu ve çoğu gelecek kuşaklara aktarıldı.

Decorations in Bulgarian Folk Costumes

Bulgarian women learned how to spin yarn and weave with a spinning wheel and prepare their dowry at an early age. Garment decoration, especially with embroidery and fabric appliqués, was the highest skill of Bulgarian folk crafts. In ancient times, as an extension of pagan beliefs, it was believed that embroidery patterns carried important symbols and protected people from evil spells and spirits. These decorations and costume arrangements also displayed the message codes containing the regions where the people lived, social positions and beliefs.

Cultural Heritage Of Bulgaria

In today's Bulgaria, local clothes are not used except for special occasions. But the preservation of local traditions and beliefs is incredibly important to the people of Bulgaria. In the period close to the 5th century, when the Ottoman Empire dominated the Balkans, the Bulgarians made great efforts to preserve everything that united them as a people. All cultural heritage, including language, religion, local traditions, traditional clothes, music, and folk dances, as well as arts and crafts, has been preserved against the winds of change over centuries, and most of it has been passed on to future generations.

- A / B Elbisenin kol ve yan kısımlarına yapılan geleneksel Bulgar nakışları
- *A / B Traditional Bulgarian embroidery on the sleeves and sides of the dress*

Balkan Savaşları sırasında kurulan Bulgar Devleti ulusal bilinç yaratmada bu çok zengin kültürel mirası da ön plana çıkardı. Bugün Bulgaristan'da yöresel geleneksel kıyafetlerin tamamına yakını araştırmacılar tarafından derlenmiştir ve etnografya müzelerinde sergilenmektedir. En önemli ayrıntı ve özelliklerinin resimlerle açıklandığı broşür ve kitapçıklar bu müzelerden temin edilebilir. Ayrıca Bulgaristan genelinin yöresel kıyafetlerini kapsayan Sofya Müzesi etnografya bölümü katalogu ile yine ülke genelini kapsayan dört ciltlik bir ansiklopedi bu konuda önemli referans kaynaklarıdır.

Yerel ve ulusal festivaller Bulgar kültür mirasının yüzyıllardır önemli bir parçasıdır. Günümüzde bazı festivaller geleneksel giyim, müzik ve dansın yaşatılması açısından ayrı bir önem taşımaktadır bunların en önemlileri aşağıda belirtilmiştir.

• Zheravna Mimari Koruma Alanı Ulusal Kostüm Festivali; Her yıl Ağustos ayında Stara Planina (Balkan) dağları eteklerinde bulunan Zheravna'da açık havada düzenlenen festivalin ana kuralı katılımcıların otantik veya stilize bir halk kostümü giymesidir. Festival folklor gruplarının performansları yöresel bayram ikramları ve Bulgar yemekleri tadımları ile 20. yüzyıl başlarına bir zaman yolculuğu gibidir.

• Rozhen Foklor Festivali; Bulgaristan'ın güneyindeki Rodop Dağları'nda yer alan Smolyan Belediyesi'nin Rozhen Bölgesi'nde dört yılda bir Ağustos ayında düzenlenen festivalin hedefi, geleneksel kostümlerin kullanıldığı Bulgar halk dansları ve halk şarkılarının popülerleştirilmesidir.

The Bulgarian State, which was established during the Balkan Wars, brought this very rich cultural heritage to the fore in creating national consciousness. Today, almost all of the local traditional clothes in Bulgaria have been compiled by researchers and are exhibited in ethnographic museums. Brochures and booklets explaining the most important details and features with pictures can be obtained from these museums. In addition, the Sofia Museum ethnography section catalog covering the local clothes of Bulgaria and a four-volume encyclopedia covering the whole country are important reference sources in this regard.

Local and national festivals have been an important part of Bulgarian cultural heritage for centuries. Today, some festivals have special importance in terms of keeping traditional clothing, music, and dance alive, the most important ones are listed below.

• Zheravna Architectural Reserve National Costume Festival; The main rule of the festival, which is held in the open air in Zheravna, located at the foot of the Stara Planina (Balkan) mountains every August, is that the participants wear an authentic or stylized folk costume. The performances of the festival folklore groups are like a time travel to the beginning of the 20th century, with local holiday treats and tastings of Bulgarian dishes.

• Rozhen Folklore Festival; The festival, which is held every four years in August in the Rozhen District of the Smolyan Municipality in the Rhodope Mountains in southern Bulgaria, aims to popularize Bulgarian folk dances and folk songs using traditional costumes.

Kazanlık Gül Festivali - 2022 (Bulgaristan)

Kazanlak Rose Festival - 2022 (Bulgaria)

- Proje kapanışı “Kültürler Buluşması Gecesi”. Bulgaristan Ömer Lütfi Kültür Derneği Halk Oyunları gösterisi
- Project closure "Cultural Meeting Night". Bulgarian Ömer Lütfi Cultural Association Folk Dance show

- “Kültürler Buluşması Finali”, Bulgaristan Kırcaali (Kardzhali) Belediye Başkanı Dr.Müh. Hasan AZİS ve Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi Başkanı Mustafa Pala
- “Cultures Meeting Final”, Bulgaria-Kardzhali Mayor Hasan Azis and Obasya Tourism Development Cooperative President Mustafa Pala

This project is funded by the European Union.
Bu Proje Avrupa Birliği Tarafından Finanse Edilmektedir.

Ortak Kültür Mirası: Türkiye ve AB Arasında Koruma ve Diyalog-II (CCH-II) Hibe Programı

KÜLTÜR SINIR TANIMAZ
CULTURE KNOWS NO BORDERS

Kültürler Buluşması

İZMİR DEVLET TÜRK DÜNYASI DANS & MÜZİK TOPLULUĞU

Halk Dansları Ekibi

Halk Dansları Ekibi

22 Haziran 2022 | Saat : **19:00**

Yer **Obasya Kırsal Konaklama Tesisi, Etkinlik Çadırı**

OBASYA

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Obasya Tourisim Development Cooperative and do not necessarily reflect the views of the European Union.
Bu yayın Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

BÖLÜM V

SERGİ VE TANITIM MERKEZİ EGE BÖLGESİ VE BULGARİSTAN GELENEKSEL KADIN KIYAFETLERİ GİYSİ KATALOGU

CHAPTER V

EXHIBITION AND PROMOTION CENTER AEGEAN REGION AND BULGARIATRADITIONAL WOMEN'S CLOTHES CLOTHING CATALOG

İnsanlık tarihi ile başlayan giyim kuşam kültürü, zaman içerisinde gelişmekte olup, dünyanın farklı coğrafyalarında, farklı zaman dilimlerinde ihtiyaca göre üretilip kullanılmaktadır. Tarih boyunca dünyada sayısız medeniyetler yaşamış ve misyonunu tamamladığında geride izler bırakarak kaybolmuştur. Arkeoloji bilimi bu alanda bilinmezlikleri gün yüzüne çıkartmaktadır. Folklor ise 19. yy. ikinci yarısında bilim dalı olarak ortaya çıkmış, halk yaratılarını araştırmış ve incelemiştir. Bu bağlamda toplumların kültürel kimliğini yansıtması açısından önem kazanmaktadır. Halk oyunları ve geleneksel giyim kuşam şekilleri de toplumun kültürel kimliğini ortaya koyan folklorik bir yansıma olarak görülmektedir. Tarım toplumundan, sanayi toplumuna geçiş sürecinde, ulus devletlerin farklı etnik yapılarını bir araya getirip, kaynaştırma aracı olarak kullanılan halk dansları ve giysi uygulamaları, süreç içerisinde geleneksel giyim kuşama farklı bir boyut kazandırmıştır. 19. yy. dan itibaren folklorik giyim kuşam önem kazanmıştır. Bu alanda müzelerin ve yayınların daha kapsamlı eserler ortaya koyduğu görülmektedir. 21. yy. da globallaşen dünya ile birlikte, tekstil ve ürünlerinin, belirli merkezlerden yönlendirilmekte ve tek tipleşmekte olduğu görülmektedir. Bu bakımdan, geleneksel kostümlerin araştırılarak müzelerde saklanması ve teşhiri önem arz etmektedir. Sahne sanatlarının film yapımcılarının folklorik gösterilerin zaman ve etnik yapıya dayalı her türlü sanat etkinliğinin başvurabileceği kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Yanı sıra, tüm dünyada barışın, birlikte yaşayabilmenin özel koşullarından biri de geleneksel dans, giyim, kuşam ve müzik kültürlerini paylaşabilmektir. Bu düşünceye destek olan organizasyonlara; ulusal ve uluslararası geleneksel dans ve müzik festivalleri örnek verilebilmektedir. Bu tip festivallerde yer alan dansçıların, gelenek ve göreneklerini ortaya koyan en büyük unsur, rengarenk olan geleneksel giysilerdir. Bu giysiler üretiminden, giyim biçiminden, üzerinde taşıdıkları takılardan izleyenlere bilgiler aktarmaktadırlar. Bu giysileri tanımak açısından, giyim kuşam müzeleri ve bunlara dair yayınlar önem kazanmaktadır. Kültür Sınır Tanımaz Projesi ile kapsam alanındaki coğrafyalarda 19. yy. başları ve ortalarına kadarki zaman diliminde kullanılan giyim, kuşam ve takılar toplanmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken kullanılan kumaş, nakış tekniği ve nakışlar ile kesim biçimlerinin orjinal olmasına dikkat edilmiştir.

Clothing culture, which started with the history of humanity, develops over time and is produced and used according to needs in different geographies of the world and in different time periods. Throughout history, countless civilizations have lived in the world and when it completed its mission, it disappeared leaving traces behind. The science of archeology brings to light the unknowns in this field. Folklore, on the other hand, emerged as a branch of science in the second half of the 19th century, and researched and examined folk creations. In this context, it gains importance in terms of reflecting the cultural identity of societies. Folk dances and traditional clothing styles are also seen as a folkloric reflection that reveals the cultural identity of the society. In the transition period from agricultural society to industrial society, folk dances and clothing practices, which are used as a means of bringing together different ethnic structures of nation states, have brought a different dimension to traditional clothing in the process. and publications appear to produce more comprehensive works. With the globalizing world in the 21st century, it is seen that textiles and their products are directed from certain centers and are being uniformized. In this respect, it is important to research and display traditional costumes in museums. There is a need for resources that filmmakers of the performing arts can refer to, folkloric shows, all kinds of art activities based on time and ethnicity. In addition, one of the special conditions of peace and coexistence all over the world is to be able to share traditional dance and music cultures. To the organizations that support this idea; national and international traditional dance and music festivals can be given as examples. The most important element that reveals the traditions and customs of the dancers in this type of festival is the colorful traditional clothes. They convey information to the audience from the production of these clothes, the way they wear them, and the jewelry they wear. In terms of getting to know these clothes, clothing museums and publications about them gain importance. With the Culture Knows No Borders project, it was tried to collect the clothing and jewelry used in the geographies within the scope of the period until the beginning and middle of the 19th century. While doing this, attention was paid to the originality of the fabric, embroidery technique and embroideries cut.

AFYON İLİ ÇOBANLAR İLÇESİ KALE KÖYÜ /
KALE VILLAGE, COBANLAR DISTRICT, AFYON PROVINCE

Afyon kadın giyiminde İç Anadolu etkisi görülmektedir. Giyimin oluşmasında sosyal yapı ve iklimin önemli bir etken olduğu bilinmektedir. Giyim; iç ve dış olmak üzere iki kısımdan meydana gelmektedir. İç giyimde şuhut ve buldan bezi kullanılıp, dış giyim ise görünen kısım olan, şalvar, kuşak, sıkma, cepken, öncek ve başlıktan oluşmaktadır. Giysinin yerel özelliklerini öne çıkaran parça, topuklara kadar uzanan geniş kesimli, kenarları nakışlı şalvardır. Başlıkta metal bir tepelik, etrafını çevreleyen perperi adı verilen takı ve elbi örtü kullanılmıştır.

The influence of Central Anatolia is seen in Afyon women's clothing. It is known that social structure and climate are important factors in the formation of clothing. Clothes; It consists of two parts, internal and external. In underwear, 'şuhut' and 'buldan' cloth is used, and outerwear consists of the, shalwar, waistband, 'sıkma' (Open front, sleeveless, short vest.), vest, loincloth and headwear. Highlighting the local features of the garment is the wide-cut shalwar with embroidered edges that reaches down to the heels. A metal crest was used on the headgear, and a jewelery called 'perperi' and 'elbi' (A kind of loose dress) was used around it.

AFYON İLİ ÇOBANLAR İLÇESİ KOCAÖZ KÖYÜ /
KOCAÖZ VILLAGE, COBANLAR DISTRICT, AFYON PROVINCE

Afyon'da yaşayan yerli halka "kırlı" denmektedir. Bu sözcük kırsal kesimde yaşayan anlamına gelir. Yakın zaman öncesine kadar nüfusun büyük çoğunluğu kırsal kesimde yaşayan Afyon halkında, hâlâ geleneksel giysi kullanımının sürdürüldüğü köyler görülmektedir. Çobanlar İlçesi Kocaöz Köyü de bunlardan biri olarak bilinmektedir. Yapılan giysi araştırmalarında güncellemeler dikkat çekmektedir. Peşsiz entari buna örnek olarak gösterilebilmektedir. Peşsiz entari üzerine yapılan bezeme ve süsler giysinin yerel özelliğidir. Giysi, şalvar, peşsiz entari, cepken, tepelikli başlık ve takılardan oluşmakta, bele gümüş bakla kemer takılmaktadır.

The local people living in Afyon are called 'kırlı'. This word stands for those who lives in the countryside. Afyon people, whose majority of the population lived in rural areas until recently, still have villages where traditional clothing is still used. Kocaöz Village in Cobanlar district is also known as one of them. Updates in clothing research draw attention. Dresses without 'peş (The hem of the dress)' can be shown as an example of this. Embellishments and ornaments on the robe without peş are the local features of the garment. The garment consists of shalwar, robe without peş, vest, capped headwear and jewellery, and a silver bean belt is attached to the waist.

AYDIN EFELER İLÇESİ YILMAZKÖY TAHTACI /
AYDIN EFELER DISTRICT YILMAZKOY TAHTACI

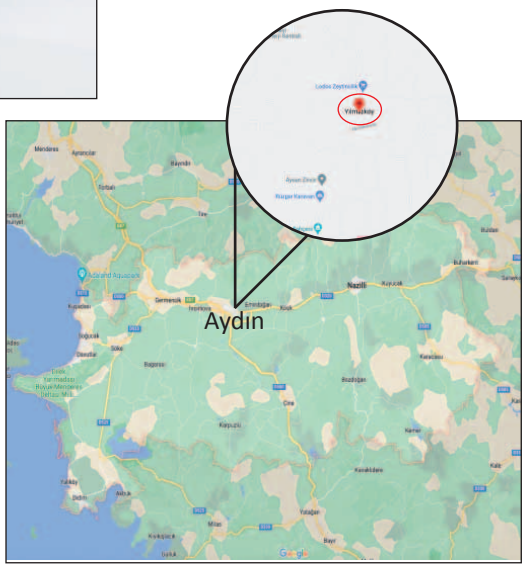

Aydın geleneksel kadın giyimleri Yörük, Türkmen, Tahtacı ve kent soylu olarak sınıflandırabilmektedir. Türkmen Alevisi olarak bilinen Tahtacılar, Kahramanmaraş'tan Çanakkale'ye uzanan coğrafyada yaşarlar. Günlük yaşamları içinde, oldukça sade bir yaşam biçimi sürdüren ve bu şekilde giyinen Tahtacı Türkmenleri, özel günler için düzenlenen ritüellerde (hıdrellez, bayram, cem törenleri vb.) inanca dayalı simgeler barındıran giysiler giymektedirler.
Aydın Yılmazköy Tahtacı kadınlarını diğerlerinden ayıran en önemli özellik başa bağlanan tomaka, keten kulak, uzun al, kısa al adı verilen başlık parçalarıdır. Göğüslük, fermile, üç etek zıbın, ipek peştemal önlükten oluşan giysi, Aydın Yılmazköy Tahtacıları'na has özel bir giyimdir.

Aydin can classify traditional women's clothing as Yuruk, Turkmen woodcutters and urban nobles. Tahtacilar, known as Turkmen Alevis, live in the geography stretching from Kahramanmaras to Canakkale. Tahtaci Turkmen, who lead a very simple lifestyle in their daily lives and dress in this way, wear clothes containing symbols based on faith in rituals organized for special occasions (Hıdrellez, feast, djem ceremonies, etc.).
The most important feature that distinguishes Aydin Yılmazkoy Tahtaci women from others is the headpieces called tomaka, linen ear, long al, short al. Consisting of a breastplate, fermile (An embroidered vest worn by women.), three skirts body shirt, and silk loincloth apron, the garment is unique to Aydin Yılmazkoy Tahtacilar .

AYDIN YÖRESİ / AYDIN REGION

Aydın yöresi kent merkezinde giyilen bu giysi aynı zamanda halk oyunları topluluklarının da tercih ettikleri bir giysi olarak bilinmektedir. Gelinlik olarak da kullanılan bu giysinin başlığı, gelinin baba evinden ayrılırken taktığı kapalı duvak denilen başlıktır.
Koleksiyondaki bu giysi, kocadon, üç etek, fermile ve kuşaktan oluşur. İçe, yakaları ve kolları ipek iğne oyalı iç gömlek giyilir. Bele, bakla ya da boynuzlu kemer takılır. Nakışlı uçkur başları üç eteğin ön parçaları üzerine sarkıtılır. Başa tepelikli ve turalı başlık takılarak grep oyası ve ulada örtü ile bağlanır. Ulada özel bir örtüdür ve kızın çeyizi için hazırlanır. Altın ya da gümüş tel (klaptan) kullanılarak işlenir, desenler çoğunlukla yaprak motiflidir.

This garment, which is worn in the city center of the Aydin region, is also known as a garment preferred by folk dance ensembles. The headwear of this dress, which is also used as a wedding dress, is the cap called a 'closed veil' that the bride wears when leaving her father's house.
This garment in the collection consists of a kocadon, three skirts, a fermile and a waistcloth. Inside, a silk needle-embroidered inner shirt with collars and sleeves is worn. A bakla or horn belt is attached to the waist. The embroidered pinheads are hung on the front parts of the three skirts. It is tied with grep lace and ulada drape by attaching a capped and headband with tura (A string of gold coins) to the head. Ulada is a special cover and is prepared for the dowry of the girl. It is embroidered using gold or silver wire (clap), the patterns are mostly leaf motifs.

DENİZLİ ÇAL İLÇESİ AKKENT KÖYÜ /
DENIZLI CAL DISTRICT AKKENT VILLAGE

Denizli'de Çal ve Tavas kasabalarının geleneksel giysileri benzerlik göstermektedir. Akkent Köyü kadınlarının giyiminde öne çıkan parça başlıktır. Başlığın temel parçası olan keçe fesin tepe kısmı gümüş renkli sim- tel ve pullarla nakışlanmaktadır. Ardından toprak testinin dip kısmı ile kalıplanmaktadır. Kalıplı fesin ön tarafına tura denilen altın para dizisi takılıp, üzerine, elbi adı verilen baskı tekniği ile bezenmiş sarı mor renklerdeki baş örtüleri örtülmektedir. Kimi zaman elbi yerine pullu gelin duvak örtüleri kullanılmaktadır. Şalvarın boyu diz altına kadar olup, ağı kısa, paçaları geniştir. Giyilen gömlek şalvarın üzerine sarkıtılıp, gömleğin üzerine üç etek giyilip, bele şal kuşak bağlanmaktadır. Şalvar ve üç etekte kullanılan kumaşlar kutnu ve şitare denilen geleneksel el dokuması kumaşlardır. Bele şal kuşak bağlanarak üzerine boynuz tokalı kemer kullanılmaktadır.

The traditional clothes of Cal and Tavas towns in Denizli are similar. The prominent piece in the clothing of Akkent village women is the headdress. The top part of the felt fez, which is the basic part of the headdress, is embroidered with silver-colored glitter and sequins. It is then molded with the bottom of the soil jug. A string of gold coins called tura is attached to the front of the molded fez, and yellow and purple head coverings decorated with the elbi printing technique are covered on it. Sometimes sequined bridal veil covers are used instead of elbis. The length of the shalwar is up to below the knee, its crotch is short, and its legs are wide. The shirt worn is hung over the shalwar, three skirts are worn over the shirt, and a shawl belt is tied to the waist. The fabrics used in shalwar and three skirts are traditional hand-woven fabrics called kutnu and şitare. A shawl belt is tied to the waist and a belt with horn buckles is used on it.

DENİZLİ NİKFER KASABASI BALKICA KÖYÜ /
DENIZLI NIKFER TOWN BALKICA VILLAGE

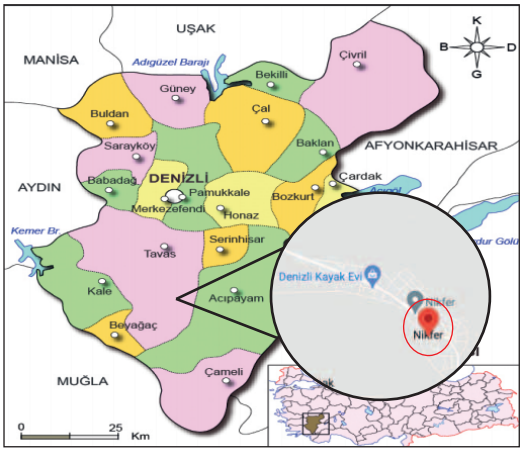

Tavas ve çevresinde gelin kıyafetleri Nikfer kasabasındaki kadınlar tarafından dikilmektedir. Kostümde kullanılan kumaş, ipek saten kumaştan olup pembe ve mavi gibi canlı renklerin sıklıkla tercih edildiği kumaşlar olarak görülmektedir. Bu kostümde öne çıkan parça başlıktır. Köyde gelin başı yapan tecrübeli kadınlar tarafından tören eşliğinde yapılmaktadır. Törene gelin, akrabaları, yakınları ve sadıçları katılmaktadır. Dualar ve iyi dilekler eşliğinde başlık bağlanmaktadır. Tamamlandığında ise gelinin babası, gelinin kuşağını takarak, gelini evden uğurlamaktadır.

Bridal dresses are made by women in Nikfer town in Tavas and its environs. The fabric used in the costume is silk satin fabric, and it is seen as the fabrics in which vivid colors such as pink and blue are often preferred. The highlight in this costume is the headpiece. It is performed by experienced women who make the head of the bride in the village, accompanied by a ceremony. The bride, her relatives, relatives and bridesman attend the ceremony. Headgear is tied with prayers and good wishes. When it is completed, the bride's father puts on the bride's sash and sends the bride off from the house.

İZMİR BERGAMA YUNT DAĞLARI /
IZMIR BERGAMA YUNT MOUNTAINS

Manisa ili sınırları içinde olan Yunt Dağları, Batı Anadolu'da Ege Bölgesi'nin kuzeyinde yer alan kırık tipi dağ oluşumu olup, Bergama ilçesini de içine almaktadır. Dağ köylüleri Anadolu Yörükleri'ndendir. Cumhuriyet dönemi başlarında Bergama kermeslerinde gösteri yapan halk oyunları topluluklarının bu orjinal kıyafetleri tercih ettiği, o döneme ait fotoğraflarda görülmektedir. Kostüm, inci dizili turalı başlık, şalvar ve cepken takımdan oluşmaktadır. Takım, sarı, mavi, mor, yeşil (altı parmak) renkli çizgilerden oluşan şitare kumaştan dikilmektedir. Yöreye özgü kesimi bulunmaktadır. Kimi zaman üzerine ipek kadifeden dikilen cepken (libade) giyilmektedir.

Yunt Mountains, which are within the borders of Manisa province, is a fracture type mountain formation located in the north of the Aegean Region in Western Anatolia, and it also includes the Bergama district. Mountain villagers are from Anatolian Yoruks. It is seen in the photographs of that period that the folk dance ensembles performing in Bergama bazaars at the beginning of the Republic period preferred these original clothes.
The costume consists of a pearl lined headdress with string of gold coins, a shalwar and a vest. The suit is sewn from satire fabric consisting of yellow, blue, purple, green (six fingers) colored lines. There is a section specific to the region. Sometimes, a vest made of silk velvet (libate) is worn on it.

İZMİR KARABURUN / IZMIR KARABURUN

19. yy. başlarında Karaburun'da Rumların yaşadığı ve mübadele sonrası Rum köylülerinin Yunan kara adasına göç ettiği bilinmektedir. Hayvancılığa elverişli olması sebebi ile boşalan bu köylere Yörükler yerleşmiştir. Kıyafetin ilgi çekici parçası başlık olarak görülmektedir. Bu noktada Karaburunlu Yörüklerin geçmişte burada yaşayan Rumlardan ve birlikte yaşadıkları dönemlerden etkilenerek geleneğe yansıttıkları düşünülmektedir. Başlık defne yapraklarının altın varaklarla kaplanıp, taç şeklinde dizilmesi ile oluşturulmaktadır. Çiçek ve altın turalar ile süslenerek daha görkemli hale getirilmektedir. Örtü olarak al bez kullanılmaktadır. Bu bez yörüklüğün simgesi olup, gelin olacak kız tarafından çeyiz yapılıp saklanmaktadır.
Gelinlik giysi olarak yarımadada bindallı ya da Bursa dokuması uskufa kumaştan üç etek ve kocadon giyilmektedir. Bele gümüş veya altın bakla kemer takılmaktadır. Bu kemerler telkari tekniği ile yapılmaktadır. Kimi zaman yuvarlak tokalı yörük kemerlerinin takıldığı da görülmektedir.

It is known that Greeks lived in Karaburun at the beginning of the 19th century and after the population exchange, Greek villagers migrated to the Greek land island. Nomads settled in these vacant villages due to the fact that they are suitable for animal husbandry. The interesting part of the outfit is seen as the headdress. At this point, it is thought that the Yuruks from Karaburun were influenced by the Greeks who lived here in the past and the periods they lived together, and reflected them to the tradition. The headwear is formed by covering the laurel leaves with gold leaf and arranging them in the form of a crown. It is made more magnificent by being decorated with flowers and golden string of coins. Red cloth is used as a cover. This cloth is the symbol of nomadism, and the dowry is made and kept by the bride-to-be.
As wedding dress, three skirts and kocadon are worn in the peninsula either made of bindallı or Bursa woven uskufa fabric. A silver or gold bakla belt is attached to the waist. These belts are made with filigree technique. Sometimes it is seen that nomadic belts with round buckles are worn.

İZMİR MENDERES POMAK /
IZMIR MENDERES POMAK

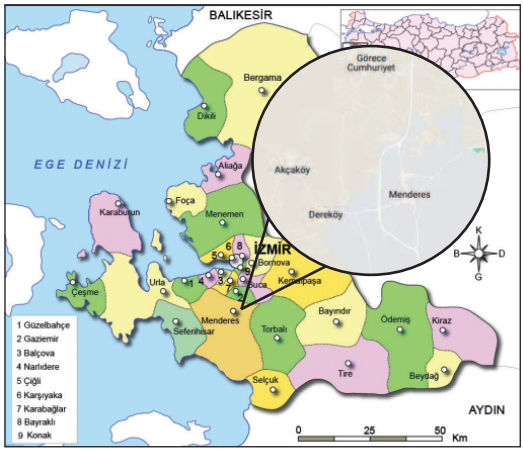

1877 sonrasında Türkiye'ye gelen Pomaklar, Balkanlarda Rodop Dağları, Kuzey Bulgaristan ile aşağı Trakya ve Makedonya bölgesinde yaşayan Müslüman Slav bir halktır. Pomak, ayrıca Müslümanlığı seçen Bulgarlara da verilen bir isimdir. Türkiye'de Trakya, Marmara ve Ege'nin pek çok köyünde yaşamlarını gelenekleri ile birlikte sürdürmektedirler. İzmir'de Gaziemir, Bayındır, Dikili ve Kemalpaşa'nın köylerinde bulunmaktadırlar.
Giysileri Batı Anadolu Yörük kıyafetlerine benzerlik göstermektedir. Pullu işlemeli üç etek, futa denilen önlük kendileri tarafından yapılmaktadır. Bu parçalar kendilerine has motiflerle bezenmektedir. Bele takılan kuşak (arkalaç), renkli ve süslüdür. Başlıklar yünden örülerek üzeri özel olarak nakışlanmaktadır. Başlığın üzerine örtülen kırmızı çizgili, pamuklu (karpa) dokuma bez özel bir biçimde başa bağlanmaktadır.

The Pomaks, who came to Türkiye after 1877, are a Muslim Slavic people living in the Rhodope Mountains, Northern Bulgaria, Lower Thrace and Macedonia in the Balkans . Pomak is also a name given to Bulgarians who converted to Islam. In Türkiye, they continue their lives with their traditions in many villages of Thrace, Marmara and Aegean. They are located in the villages of Gaziemir, Bayindir, Dikili and Kemalpasa in İzmir.
Their clothes are similar to western Anatolian Yuruk clothes. Three skirts embroidered with sequins and an apron called futa are made by them. These pieces are decorated with their own motifs. The belt (arkalac) worn on the waist is colorful and ornamented. The caps are knitted from wool and embroidered specially. The red-striped, cotton (karpa) woven cloth draped over the headgear is tied to the head in a special way.

İZMİR MERKEZ / IZMIR CENTER

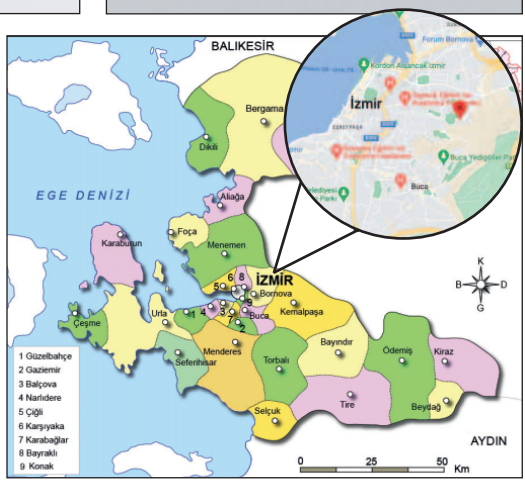

19. yy. başlarından itibaren kent merkezleri ve kasabalarında kullanılan gelinlik bindallılar, dönemin öne çıkan geleneksel kadın giyimi olarak görülmektedir. İpek, saten ve kadife kumaşların üzerine, yaprak ve dal motifleri bezenerek üretilen bindallıların pek çok çeşidi görülmektedir. Nakışlar, Anadolu'da Maraş işi olarak bilinen sim sarma tekniği ile yapılmaktadır. Dönemin kent soylu varlıklı aileleri, krem, lila renklerinin pastel tonlarını kullanmayı tercih ederken, kasaba ve köylerde patlıcan moru, pembe, narçiçeği kırmızısı renkleri kullanılmaktadır.
Bindallının üzerine takılan başlık, sim ve mercan kullanılarak yapılan tepeliğin fes üzerine monte edilmesi ile ortaya çıkmaktadır. Aynı sim ipler fesin ön ve yan bölümünde de görülmektedir. Tepeden tutturulan sim ve mercanlardan oluşan püskül ise kıyafetin en dikkat çekici bölümü olarak göze çarpmaktadır. Fes, başa iğne oyalı greple sabitlendikten sonra üzerine "ulada" adı verilen örtü örtülmektedir.

Wedding dress bindals, which have been used in city centers and towns since the beginning of the 19th century, are seen as the prominent traditional women's clothing of the period. Many varieties of bindalli are produced by embellishing leaf and branch motifs on silk satin and velvet fabrics. Embroidery is made with the glitter wrapping technique known as Maras work in Anatolia . While the wealthy urban families of the period preferred to use pastel tones of cream and lilac colors, eggplant purple, pink, narcissus reddish colors are used in towns and villages. The headdress worn on the bindalli comes out with the mounting of the cap made of silver and coral on the fez. The same silver threads are also seen on the front and side of the fez. The tassel, which is made of glitter and coral attached from the top, stands out as the most striking part of the outfit. After the fez is fixed on the head with a needle laced grebe, a drape called "ulada" is covered.

İZMİR URLA BADEMLER KÖYÜ /
IZMIR URLA BADEMLER VILLAGE

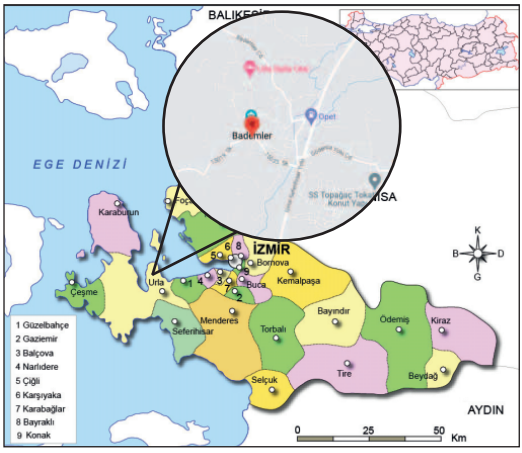

Bademler halkı Tahtacı Türkmenleri olarak bilinen Orta Asya kökenli Oğuz Türkleri'ndendir. 1800'lü yıllarda bölgeye geldikleri bilinmektedir. Geçimlerini ormancılık işlerinden sağladıkları için kendilerine tahtacı denmektedir. Köyün geleneksel kıyafetleri Alevi inancının simgelerini taşımaktadır. Başlık bunun en önemli göstergesidir. 'Tomaka' ya da güncellenerek tomakanın yerini alan 'ilmeçel' tahtacı kadının olmazsa olmazı olarak görülmektedir. Turalı takka, keten, yırtma, al çeki başlığın ana parçalarıdır. Al çekinin uçları boncuk oyası ile işlenerek, başın sağ yanında uçları aşağı gelecek şekilde fiyonk şeklinde bağlanmaktadır.
Bedene öne toplanarak bele bağlanan gömlek giyilip, üzerine üç etek (deyre) ve cepken (fermile) giyilmektedir. Şalvarın paçaları geniş olup, giyildiğinde dizin altına kadar inmektedir.

The people of Bademler are of Central Asian origin Oghuz Turks known as Tahtaci Turkmens . It is known that they came to the region in the 1800s. They are called Tahtaci because they earn their living from forestry work. The traditional clothes of the village bear the symbols of the Alevi faith. The title is the most important indicator of this. The 'tomaka' or 'ilmecel', which has been updated and replaced the tomaka, is seen as a sine qua non of the wooden woman. Takka with golden string of coins, linen, yirtma, al ceki are the main parts of the headboard. The ends of the al cek are embroidered with bead lace and tied in the form of a bow on the right side of the head with the ends down. Three skirts (deyre) and vest (fermile) are worn over the body, with a shirt that is gathered to the front and tied to the waist. The legs of the shalwar are wide and go below the knee when worn.

KÜTAHYA DOMANİÇ YAYLASI YÖRÜK /
KUTAHYA DOMANIC HIGHLAND YURUK

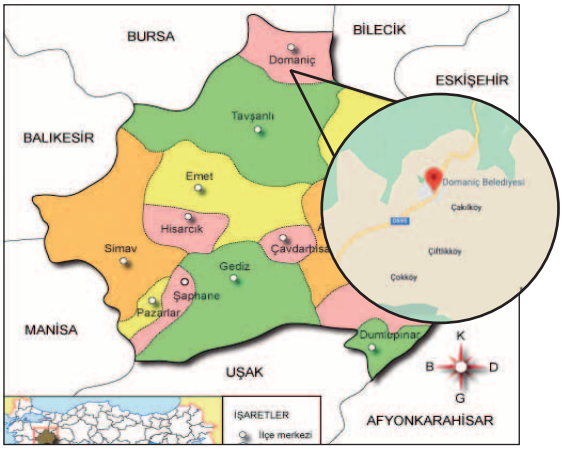

Tarihte “Ertuğrul Gazi’nin Yaylası” olarak bilinen Domaniç, dağları dumanlı küçük bir Anadolu kasabası olup, Osmanlı kültürünün izlerini günümüze kadar taşıyıp korumaktadır. Domaniç’te evlenecek genç kızların düğünlerde giyecekleri giysiler, onların vazgeçilmez giysi geleneğini oluşturmaktadır. Giysi don (paça), gömlek, cicili kuşak, peşkir, cepken ve başlıktan oluşmaktadır. Cicili kuşağın yapımı oldukça zor olup, önceden yapılarak çeyize konulmaktadır. Önceleri üç etek giyen Domaniçliler, günümüzde saten kumaştan yapılan kısa entarileri tercih etmektedirler. Bu değişikliği sebebi ise arkası özel nakışlarla süslenmiş gömleğin öne çıkartılması olarak bilinmektedir. Nakışlı peşkir öne bağlanmaktadır. Üzerine cepken giyilmektedir. Başa takke takılıp, pullu örtü ile süslenerek kostüm tamamlanmaktadır.

Known as "Ertugrul Gazi's Plateau" in history, Domanic is a small Anatolian town with smoky mountains and preserves the traces of Ottoman culture until today. The clothes that the young girls to be married in Domaniçc will wear at the weddings constitute their indispensable clothing tradition. Clothing consists of don (trotter/paca), shirt, tinsel belt, peşkir, vest and headgear. Tinsel belt is very difficult to make, it is made in advance and put into the dowry. The people of Domanic, who used to wear three skirts, nowadays prefer short dresses made of satin fabric. The reason for this change is known as the highlighting of the shirt, the back of which is decorated with special embroidery. The embroidered scarf is tied to the front. It is worn with a pocket on it. The costume is completed by wearing a cap on the head and embellishing it with a sequin cover.

KÜTAHYA MERKEZ / KUTAHYA CENTER

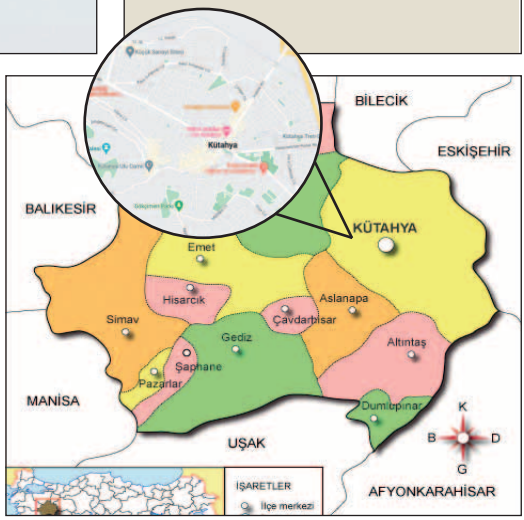

Kütahya Germiyan Beyliği ve Osmanlı saray giysilerinin etkilerini, 21. yy. a taşıyan bir giysi kültür çevresidir. Bu bağlamda renkli ipek işleme, sim sarma gibi tekniklerle kadife atlas yünlü martin kumaşlar üzerine işlenmiş çok değerli kıyafetler üretilip giyilmektedir. Tefebaşı, pullu, kırmızı bindallı, çatkılı takım, eğrimli ve dizi bağlı bunlardan bazılarıdır. Bu kıyafetlerin çoğu, ağır elbise olarak adlandırılan Kütahya düğün kıyafetleridir. Dizi bağlı; şalvar, fermene, gömlek(içe giyilen nakışlı giysi) bir takım kıyafet olarak bilinmektedir. Kadife, mantin ve çuha kumaşlar üzerine işlenenleri tercih edilmektedir. Şalvarı belden itibaren yanlardan sırma kordonların ikiye bükülerek tutturulması ile işlenen bordürlerden oluşmaktadır. Bu bordürler her iki diz üzerine gelerek açılan motif oluşturmakta bu sebeple dizi bağlı ismini almaktadır. Başa dane denilen oyalı yazma takılmaktadır.

It is a clothing culture environment that carries the effects of Kutahya Germiyan Principality and Ottoman palace clothing to the 21st century . In this context, very valuable clothes embroidered on velvet atlas woollen martin fabrics are produced and worn with techniques such as colored silk embroidery and glitter wrapping. Tefebasi, sequined, red bindallı, framed suit, curved and tied knee are some of them. Most of these dresses are Kutahya wedding dresses, which are called heavy dresses.
Array connected; shalwar, fermene, shirt (embroidered garment worn inside) is known as a set of clothes. The ones embroidered on velvet, mantine and broadcloth fabrics are preferred. The shalwar consists of 'bordürs' embroidered by twisting and attaching the lace cords from the sides, starting from the waist. These bordürs come on both knees and form an opening motif, which is why they get their name. Embroidered writing called dane is attached to the head.

MANİSA GÖRDES KARAKEÇİLİ KÖYÜ /
MANISA GORDES KARAKECILI VILLAGE

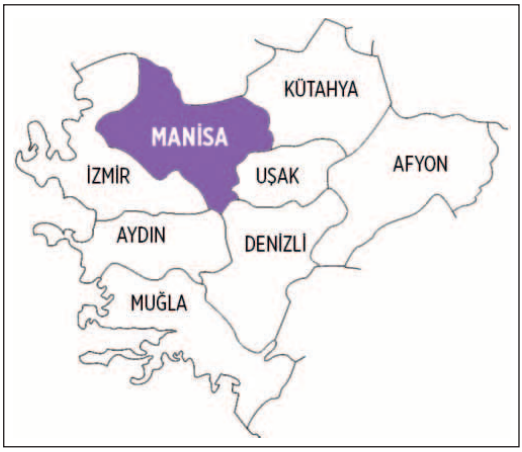

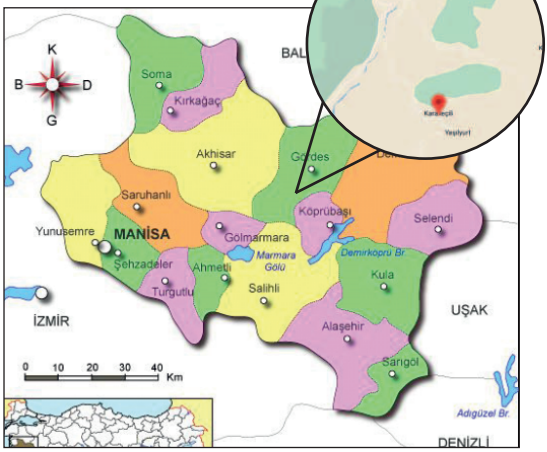

Karakeçili Yörükleri; Oğuzlar'ın Bozok Kolu'nun Kayı Boyu'ndandır. 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi'nin ardından Anadolu topraklarına yerleşen Yörüklerdendir. Yazın yüksek rakımlı dağlarda, kışın daha sıcak bölgelerde, son dönemlerde ise yerleştikleri köylerde yaşamaktadırlar. Giyim kuşam kültürleri, göçebe Yörük yaşam tarzına uygundur. Manisa Gördes İlçesi de bir Yörük yerleşim yeridir. Yörükler giysi parçalarının bazılarını, hayvanlarının yünlerinden dokudukları kumaşlarla yapmaktadırlar. Giysilerinin ana parçaları kozalı kuşak, önlük, paçalı don, üç etek ve cepken(ilbade)dir. Başlıkta kadınlığın simgesi olan al bez görülmektedir. Evlenmemiş genç kızlar ise pullu beyaz bez takmaktadır.

Karakecili Nomads are from the Kayi tribe of the Bozok Branch of the Oghuz. They are one of the nomads who settled in Anatolia after the 1071 Battle of Manzikert . They live in high altitude mountains in summer, in warmer regions in winter, and in villages where they have settled recently. Clothing cultures are suitable for the nomadic nomadic lifestyle. Manisa Gordes district is also a Yuruk settlement. The nomads make some of their garments with the fabrics they weave from the wool of their animals. The main parts of her clothes are cocooned waistcloth, apron, long johns, three skirts and vest (ilbade). The red cloth, which is the symbol of femininity, is seen on the headgear. Unmarried young girls wear sequined white cloth.

MANİSA SOMA DARKALE GELİN KIYAFETİ /
MANISA SOMA DARKALE BRIDE DRESS

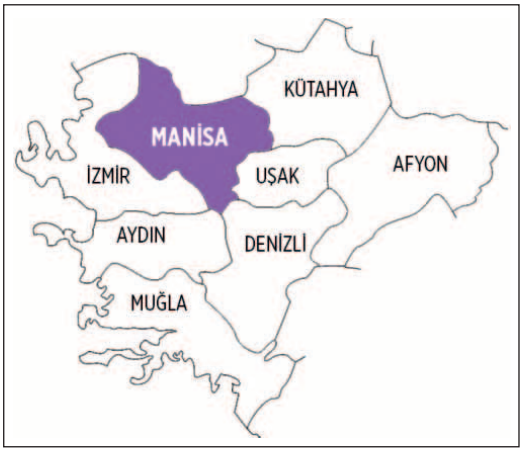

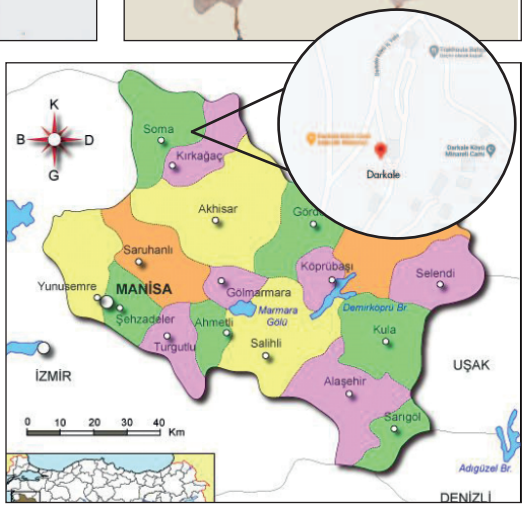

Soma'ya 3 km uzaklıkta, derin bir vadinin içine saklanmış olan Darkale'nin tarihinin M.Ö. 200'lü yıllarda hüküm süren Bergama Kralı'na kadar uzandığı söylenmektedir. 1876 yılında Osmanlı'nın ilk linyit madenlerinin açılması ile birlikte önemli bir merkeze dönüşmüştür. Darkale klasik Osmanlı mimari yapı örneklerinin yanı sıra geleneksel giyim kuşamı ve ipek iğne oyacılığı ile de dikkat çekmektedir. Giyinme biçimi Osmanlı saray kadınlarınınki ile benzerlik göstermektedir. Bursa dokuması uskufa kumaşların canlı örnekleri kullanılarak dikilen kocadon, cepken ve üç etekleri göz alıcıdır. Uskufa kumaşların desenlerini oluşturan sim teller, saçların üzerine takılan katmerli ipek iğne oyalı taçla birlikte görsel bir şöleni sergilemektedir. Üç etek ile gümüş telkari işi bakla kemer, cepken ile mini boynuzlu kemer bu geleneksel giysiye ayrı bir güzellik katmaktadır.

The history of Darkale, which is hidden in a deep valley, 3 km from Soma , dates back to BC. It is said to date back to the King of Pergamon, who reigned in the 200s. With the opening of the first lignite mines of the Ottoman Empire in 1876, it turned into an important center. Darkale draws attention with its traditional clothing and silk needlework, as well as examples of classical Ottoman architectural structures. The way of dressing is similar to that of the Ottoman palace women. The kocadon, vest and three skirts sewn using live samples of Bursa woven uskufa fabrics are eye-catching. The simtels, which form the patterns of uskufa fabrics, exhibit a visual feast together with the layered silk needle lace crown worn on the hair. Three skirts with a silver filigree bean belt, a pocket with a mini horn belt add a special beauty to this traditional dress.

MANİSA KIRKAĞAÇ YÖRESİ TÜRKMEN KIYAFETİ /
MANISA KIRKAGAC REGION TURKMEN CLOTHING

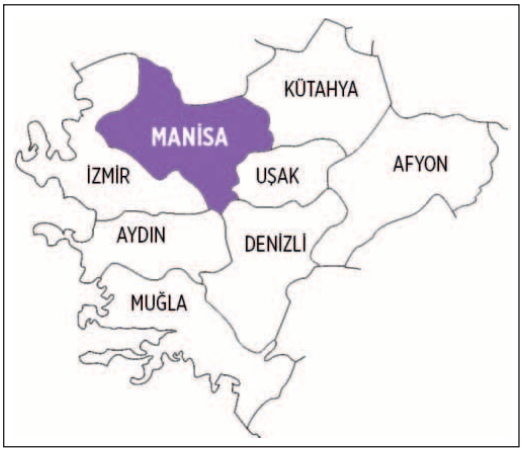

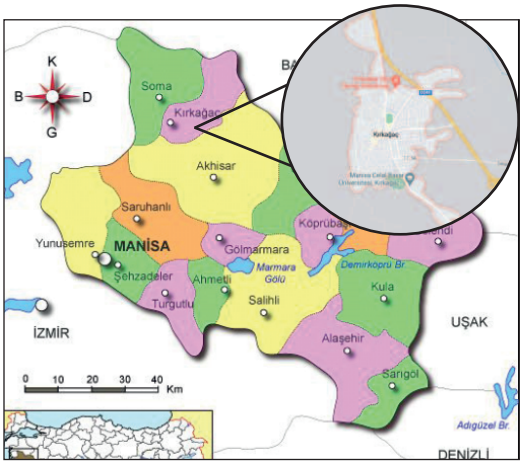

Cumhuriyet sonrası Batı Anadolu'da mübadele ile nüfus değişmiştir. Soma ve Kırkağaç çevresinde Yunanistan ve Bulgaristan'dan göç edenlerin bu yerleşimlerin giysi kültürünü etkilediği görülmektedir. Bu sebeple bölge giyim kuşamında sentez bir yapı olduğu söylenebilir. Kırkağaç kaynaklı bu geleneksel giysi bu örneklerden biri olarak görülmektedir. Elbisenin taraklı kutnu kumaştan yapılması, yanlarındaki yırtmaçları, kol ve yaka kesimleri, süslemek için kullanılan bordürler sentez giysi kültürünü desteklemektedir. Başlık, Kırkağaç Yörüklerinin kullandığı metal tepelik ve iki sıra tura ile bezenmiştir. Üste örtülen pullu ve karanfili beyaz yazma, boyuna takılan Demircili Şefik Gümüş ustanın yaptığı boyun takısı ise başlığın yöre Yörükleri'ne özgü olduğunu göstermektedir.

Population changed with the population exchange in Western Anatolia after the Republic. It is seen that the immigrants from Greece and Bulgaria around Soma and Kirkagac affected the clothing culture of these settlements. For this reason, it can be said that there is a synthesis structure in the regional clothing. This traditional garment originating from Kirkagac is seen as one of these examples. The dress's being made of scalloped kutnu fabric, the slits on the sides, the sleeve and collar cuts, the bordürs used to decorate support the synthesis clothing culture. The headdress is decorated with a metal crest and two rows of heads used by Kirkagaç Nomads . The scaly and carnation white writing on the top and the neck jewelery made by Demircili Sefik Gumus master shows that the headdress is unique to the local nomads.

MANİSA YUNUSEMRE YUNT DAĞI YÖRESİ /
MANISA YUNUSEMRE YUNT MOUNTAIN REGION

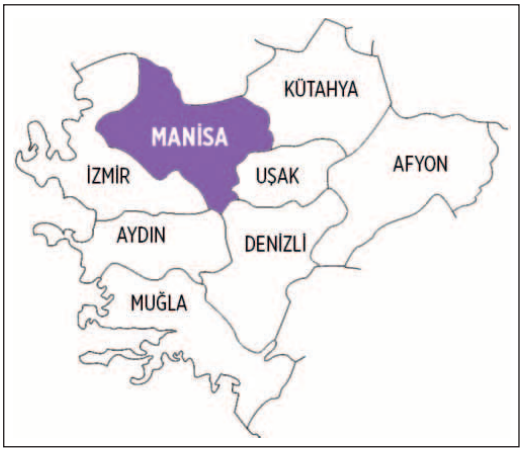

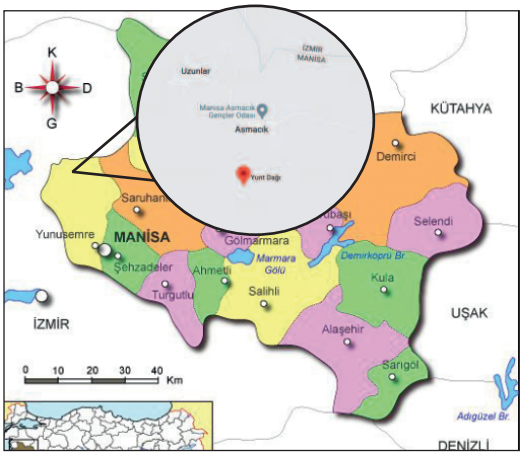

Günümüzde Manisa Yunt Dağları köylerinde, kadınların giysilerinin pazar işi pazen, basma kumaşlardan dikilme şalvar ve bir üst gömlekten ibaret olduğu görülmektedir. 1960'lı yıllarda İzmir Çankaya'da Yunt Dağı köylülerine kumaş satan kumaşçılarda bu köylere has, özel desenli şitare veya kutnu kumaşlar satılmaktaydı. Her köy için hangi kumaş moda ise dükkan sahibi müşteriye bu el dokuması kumaşlardan vermekteydi.
Koleksiyonda yer alan bu giysi de sözü edilen kumaştan dikilmiştir.
Başlıkta Yunt Dağları'nın giysi kimliğinin göstergesi olan pullu firkete oyalı (al bez) örtüler kullanılmıştır. Al, kırmızı anlamında kullanılsa da kına, düğün, bayram gibi özel günlerde başlara takılan mavi, sarı, pembe ve lacivert renkli al bezlerin de kullanıldığı tespit edilmiştir.

Today, in the villages of Manisa Yunt Mountains, it is seen that women 's clothes consist of market flannel, shalwar made of printed fabrics and a top shirt. In the 1960s, special patterned sitare or kutnu fabrics unique to these villages were sold in fabric shops selling fabrics to the villagers of Yunt Mountain in İzmir Cankaya. Whichever fabric was fashionable for each village, the shop owner gave these hand-woven fabrics to the customer. This garment in the collection is sewn from the aforementioned fabric.
On the headdress, sequined hairpin embroidered (red cloth) covers are used, which is an indicator of the clothing identity of the Yunt Mountains. Although red (al) is used in the sense of red, it has been determined that it is used in blue, yellow, pink and dark blue red (al) cloths worn on the heads on special occasions such as such as henna, weddings and holidays. weddings and holidays.

MANİSA YUNUSEMRE YUNT DAĞI YÖRESİ /
MANISA YUNUSEMRE YUNT MOUNTAIN REGION

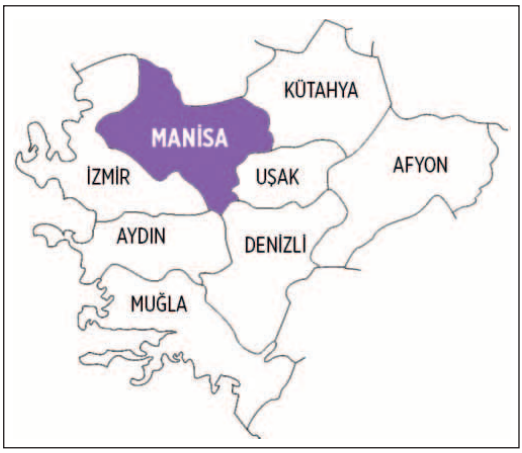

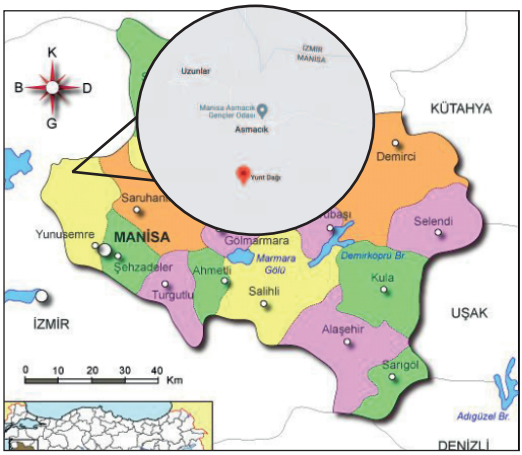

Koleksiyondaki bu giysi Manisa halk oyunları ekipleri tarafından genellikle tercih edilen kostüm olarak görülmektedir. 1980'lerde başlıklar Yunt Dağları usulü kullanılırken, daha sonraları Demirci'de üretilen el işi tepelik, alınlık ve gerdanlık takıların kullanıldığı baş süslemesi, Yunt Dağları baş bağlama geleneğinin yerini almıştır.
Giysi şalvar (paçalı don), şitare üçetek, sarka denilen cebken, öncek, arkalaç, uçları keçi kılı boncuk süslemeli kolon kuşak, nakışlı göynek, boynuzlu kemer tokası ve başlıktan oluşmaktadır. Giysinin giyinme biçimi yerel özellikler göstermektedir.

This garment in the collection is generally seen as the preferred costume by Manisa folk dance teams. While headdresses were used in the Yunt Mountains style in the 1980s, head ornamentation using handcrafted crown, pediment and necklace jewelry produced in Demirci later replaced the Yunt Mountains head tying tradition.
The dress consists of shalwar (long johns), sitare three-skirts, vest called sarka, loincloth, arkalac, column belt decorated with goat hair bead, embroidered undershirt, horned belt buckle and headgear. The dressing style of the garment shows local characteristics.

MUĞLA MERKEZ / MUGLA CENTER

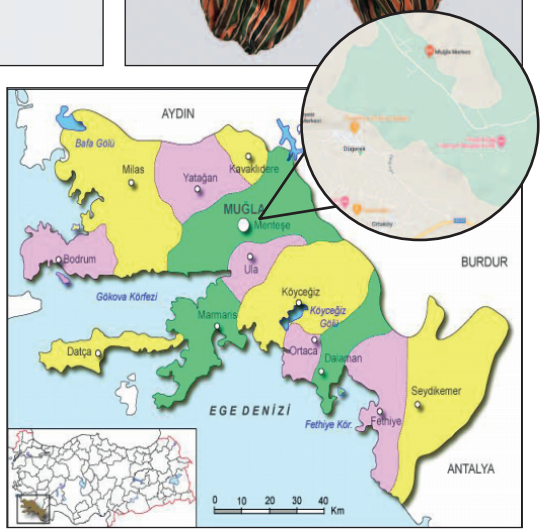

Muğla halkının geleneklerine bağlılığının yanı sıra yenilikçi yaklaşımı da benimsediği görülmektedir. Geleneksel giyim kuşamı güncelleyerek kullanıp ona farklı bir yapı kazandırmaları da bu tutumun göstergesidir. Bu bağlamda geleneğe dayalı çeşitlendirilmiş pek çok giysi türü bulunmaktadır. Yörede 'kırık bısat' diye adlandırılan, koleksiyondaki kadın giysisini halk oyunları ekipleri de kullanmaktadır.
Kıyafet, 'eğir baş' denilen başlık, kısa cepken, top don, bürümcük göynek, şal kuşak ve Muğla'ya has topuklu iskarpinden oluşmaktadır. Kırsal kesimde bele boynuzlu tokalı kemer, boyna ise beşi bir yerdeler ile inci diziler takılmaktadır.

It is seen that the people of Mugla adopt an innovative approach as well as their commitment to their traditions. The fact that they use traditional clothing by updating it and give it a different structure is also an indicator of this attitude. In this context, there are many types of clothing that are diversified based on tradition. Folk dance teams also use the women's clothing in the collection, which is called kirik bisat' in the region. The outfit consists of a headdress called 'egir bas', short pocket, top don, crepe goynek, shawl belt and heeled shoes unique to Mugla. In rural areas, belts with horns and buckles are worn around the waist, and strings of pearls are worn around the neck.

MUĞLA MİLAS İLÇESİ ÇOMAKDAĞ (YÖRÜK) /
MUGLA MILAS DISTRICT COMAKDAG (YURUK)

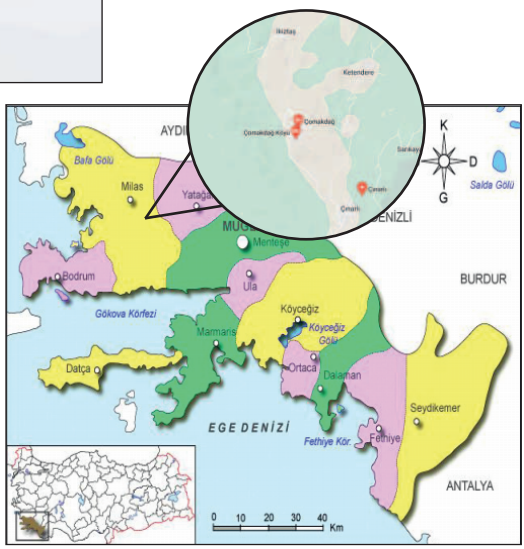

Milas, tarihte pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış Karya Uygarlığı ve Menteşe Beyliği'nin başkenti olmuş, Roma, Bizans, Selçuklu, Menteşe Beyliği ve Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde yer almış günümüzde folklor değerleri ile öne çıkan bir ilçe olarak bilinmektedir. İlçeye bağlı Çomakdağ köylerinden Kızılağaç, İkiztaş ve Ketendere, geleneksel giysi kültür çevresi olarak ünlenmiştir. Özellikle Kızılağaç Köyü kadınlarının, başlıklarına taktıkları; doğal saksı çiçekleri ve altın takıları ile dikkat çekmektedir. Köyde, ipek kozası yetiştirilerek, ipek iplik ve kumaş üretilmektedir. Üretilen kumaş ve iplerden, başlarına bağladıkları Çemperi'nin yapıldığı ve şalvar nakışlarının işlendiği görülmektedir. Üç beş entari ile takım olarak giyilen bu giysiler çok değerlidir ve artık yenileri üretilmemektedir. Koleksiyondaki giysi güncellenen giysilerden olup, başlık, fistan ve top dondan ibarettir. Fistan ipek kadifeden ve canlı renkler tercih edilerek yapılmaktadır. Top don ise fistanın kontrast renginden dikilmek zorundadır. Çemperili, çiçekli başlık bir kaç biçimde bağlanmaktadır. Kulaklarının göründüğü bağlama biçimine 'çetebaş' denmektedir.

Milas, which hosted many civilizations in history, became the capital of the Carian Civilization and the Mentese Principality , was included in the Roman, Byzantine, Seljuk, Mentese Principality and Ottoman Empire, and is known as a district that stands out with its folklore values today. Kizilagaç, İkiztas and Ketendere, which are the Comakdag villages of the district, are famous as the traditional clothing culture environment. Especially the women of Kizilagac village wear on their headdresses; It attracts attention with its natural potted flowers and gold jewelry. In the village, silk thread and fabric are produced by growing silk cocoon. It is seen that the fabric and ropes produced are made of the cumperi that they tie on their heads and the shalwar embroideries are embroidered. These clothes, which are worn as a team with three or five robes, are very valuable and new ones are no longer produced. The garment in the collection is an updated garment, consisting of a headwear, fistan and top don. Fistan is made of silk velvet and vibrant colors are preferred. Top don has to be cut from the contrast color of the fistan. The cempereli, floral headpiece is tied in several ways. The type of tying in which its ears are visible is called 'cetebas'.

UŞAK BANAZ AYRANCI KÖYÜ /
USAK BANAZ AYRANCI VILLAGE

Uşak, Murat Dağı'nın eteklerinde kurulu Kütahya sınırlarına çok yakın bir dağ köyüdür. Köyün eski adı Comburt olarak bilinmektedir. Köyde yapılan saha çalışmalarında, tüm kadınların güncellenen geleneksel giysileri ile dans ettiği görülmüştür.
Koleksiyondaki giysi; paçalı don, göynek, üç etek, kozalı kuşak, öncek ve aynalı gelin başlığından oluşmaktadır. Göynek paçalı donun üzerine çıkartılarak giyilmektedir. Ham bezden(el tezgahında dokunan kumaş) dikilen üç eteğin arka etek kısmında kaz ayağı motifleri yer almaktadır. Bu motif köylülerin Orta Asya kökenli Oğuzlar'ın Kayı Boyu'ndan olduklarının işaretidir. Kıyafetin başlığında aynalar bulunmaktadır. Bu nedenle gelin başı olarak kullanılan bu başlığa aynalı başlık denmektedir. Kozalı kuşak ve ipek dokuma öncek dikkat çeken diğer giysi parçaları olarak görülür.

Usak is a mountain village located at the foot of Murat Mountain , very close to the borders of Kutahya. The old name of the village is known as Comburt. During the field studies in the village, it was observed that all women danced with their updated traditional clothes.
Clothes in the collection; it consists of long johns, undershirts, three skirts, cocooned belt, a veil and a mirrored bridal headpiece.
It is worn by removing the long johns over the pants. There are crow's feet motifs on the back hem of the three skirts sewn from raw cloth (the fabric woven on the hand loom). This motif indicates that the villagers were from the Kayi tribe of the Oghuz people of Central Asia. There are mirrors on the head of the dress. For this reason, this headdress, which is used as a bride's head, is called a mirrored headwear.
The cocoon belt and silk weaving are seen as other pieces of clothing that attracted attention.

UŞAK BANAZ İLÇESİ BALTALI KÖYÜ /
USAK BANAZ DISTRICT BALTALI VILLAGE

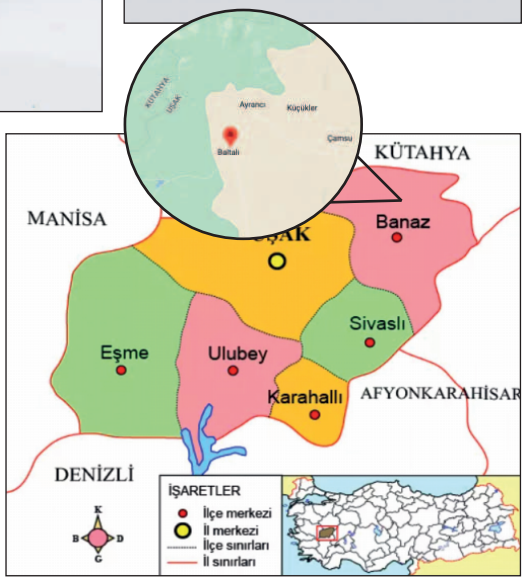

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Kütahya'ya bağlı olan Uşak'ın, 1953 yılında il olması ile birlikte Banaz'ın kasabaya dönüştüğü bilinmektedir. 1954 yılında ise Gediz'e bağlı olan Baltalı Köyü Banaz'a bağlanmıştır. Murat Dağı eteklerinde kurulu olan bu köy, bir Yörük köyüdür. Dolayısı ile kıyafetleri Batı Anadolu Yörük kıyafetleri özelliği taşımaktadır. Koleksiyondaki giysi; üç etek, göynek, ak don, kozalı kuşak, öncek, tepelikli başlıktan oluşmaktadır. Bu takım giysi Uşak halk oyunları ekipleri tarafından da kullanılmaktadır.
Kozalı kuşak ve öncek köylülerin kendileri tarafından üretilmektedir. Başlık gümüş tepeliklidir. Tepelik fes üzerine dikilerek kullanılmaktadır. Ön kısmına gümüş alınlık takılan bu fes, al bez bağlanarak kullanılmaktadır.

It is known that Usak, which was a part of Kutahya in the first years of the Republic, turned into a town after it became a province in 1953. In 1954, Baltali Village, which was connected to Gediz, was connected to Banaz.
Established on the skirts of Murat Mountain , this village is a Yuruk village. Therefore, their clothes have the characteristics of Western Anatolian Yuruk clothes.
Clothes in the collection consists of three skirts, undershirts, white don, cocooned belt, apron, and a crested headwear. This suit is also used by Usak folk dance teams.
Cocooned belt and apron are produced by the villagers themselves.
The cap is silver crested. It is used by standing on a crested fez. This fez, with a silver pediment on the front, is used by tying a red cloth.

BULGARİSTAN PİRİN BÖLGESİ /
BULGARIA PIRIN REGION

Bulgaristan'ın Pirin bölgesi Rodop'un kuzeyi ile Balkan Dağları'nın güneyindeki yaylalardan oluşur. Shopluk veya Sop Bölgesi olarak isimlendirilen bu yöre Slav halk kültürü etkilerini gösterir. Geleneksel giysinin temel öğesi tunik üzerine giyilen saya (palto) dır. Bulgar sayası pamuklu veya yün tek renk kumaştan yapılır. Sayanın kol ve etek kısımları ile göğüs çevresi nakışlar veya aplike desenlerle bezelidir ve kol astarlarında kırmızı kumaş kullanılır. Tuniğin (gömlek) kapalı yakası sayanın içinden görünür ve etekleri sayadan uzundur. Önlük ve büyük metal tokalı bir kemer ile ayaklardaki renkli çorap ve çarıklar kıyafeti tamamlar.

The Pirin region of Bulgaria consists of plateaus north of Rhodope and south of the Balkan Mountains. This region, called Shopluk or Sop Region, shows the influence of Slavic folk culture. The basic element of the traditional dress is the saya (overcoat) worn over the tunic. Bulgarian sayas are made of cotton or wool solid color fabric. The sleeves and skirts of the saya and the chest circumference are decorated with embroideries or appliqué patterns, and red fabric is used for the sleeve linings. The closed collar of the tunic (shirt) is visible through the saya and the skirts are longer than the saya. An apron and a belt with a large metal buckle and colorful socks and sandals on the feet complete the outfit.

BULGARİSTAN RODOP BÖLGESİ (POMAK) /
BULGARIA RODOP REGION (POMAK)

Pomaklar, Bulgaristan'da Smolyan, Blogoevgrad, Pazarcık, Velingrad, Razlık, Kırcaali, Goca Dalcev bölgelerinde ve Mesta Vadisi, Rodop Dağları'nda yaşamaktadırlar. Slav kökenli Müslüman bir halk olan Pomaklar çok renkli kıyafetleri ile dikkat çekmektedirler.
Koleksiyondaki bu giysi Rodop Pomakları'ndan alınmış olup, sokakta ferace adı verilen siyah pamuklu kumaştan dikilen bir dış giyim ile giyilmektedir.
Giysi; pazen şalvar, koyu renkli üst ve yelekten oluşan bir takımdır. Yelek ve geleneksel tekniklerle dokunan renkli bir önlük, püsküllü kuşak ile giysi tamamlanmaktadır. Başa boncuk oyalı, beyaz bir örtü takılmaktadır.

Pomaks live in Smolyan, Blogoevgrad, Pazarcik, Velingrad, Razlik, Kardzhali, Goca Dalcev regions and Mesta Valley, Rhodope Mountains in Bulgaria. The Pomaks, a Muslim people of Slavic origin, draw attention with their multi-colored clothes.
This garment in the collection was purchased from Rhodope Pomaks and is worn on the street with an outerwear made of black cotton fabric called ferace.
Clothes; The flannel shalwar is a set consisting of a dark colored top and a vest. The garment is completed with a vest and a colorful apron woven with traditional techniques, and a tasseled waistcloth. A white cloth embroidered with beads is attached to the head.

KUZEY BULGARİSTAN VİDİN BÖLGESİ /
NORTH BULGARIA VIDIN REGION

Kuzey Batı Bulgaristan'da Severnjashko folklor yöresi. Balkan Dağları'nın kuzeyi ve Tuna Irmağı'nın güneyi arasındaki bölgedir. Vidin bu bölgenin kuzeybatı bölümünde yer alan küçük bir liman ve sanayi kentidir. Kıyafet tunik üzerine gömlek (bırcanka) ve etekleri ayak bileğine kadar uzanan bir sukmandan oluşmuştur. Sukmanın dilimli kesilmiş kolları ile etekleri nakış bezelidir. Giysiyi tamamlayan ekose dokuma dar ve uzun önlük bele kordonla bağlıdır.

Severnjashko folklore region in North West Bulgaria. It is the region between the north of the Balkan Mountains and the south of the Danube River. Vidin is a small port and industrial city located in the northwestern part of this region.
The dress consists of a shirt (bırcanka) on a tunic and a sukman with skirts extending to the ankle. The slit-cut sleeves and skirts of the sukman are embroidered. A plaid woven tight and long apron that completes the outfit is tied at the waist with a cord.

KUZEY BULGARİSTAN VİDİN BÖLGESİ /
NORTH BULGARIA VIDIN REGION

Kuzeybatı Bulgaristan, Severnjashko folklor yöresinde yer alan Vidin kentinden derlenen çift önlüklü giysi uzun kol ve etekleri dantelli bir gömlek (bırcanka)ten oluşmuştur. Önde el tezgahı dokuması ve alt kenarı dantelli bir önlük ile geniş bir arka önlük kıyafeti tamamlar. Bele büyük metal tokalar olan bir kemer takılmıştır.

The double apron garment, compiled from the city of Vidin, located in the Severnjashko folklore region of northwestern Bulgaria, consists of a shirt (bırcanka) with lace on the long sleeves and skirts. It completes a wide back apron with a handloom weave at the front and an apron with a lace bottom hem. A belt with large metal buckles is attached to the waist.

ORTA BULGARİSTAN ZAĞRA BÖLGESİ (Sukman Elbiseli Gelin) /
CENTRAL BULGARIA ZAGRA REGION (Bride in Sukman Dress)

Slav halk kültürü özellikleri (Shop) gösteren törensel kıyafette sukman (palto) ayak bileklerine kadar uzun ve kolsuzdur. Tuniğin kapalı yakası sukman dekoltesinden görünür bu iç giysisinin yakası ve kolları nakışlarla bezelidir. Sukmanın belden aşağısı parça ilaveleri ile genişletilmiş ve bu parçalar renkli kumaşlardan kesilip aplike edilen yuvarlak parça sıraları, nakışlar, su taşı işlemeleri ile bezenip önde belden aşağısının iki yanına yün ponpon dizileri dikilmiştir. Başta çiçeklerle örülmüş bir çelenk taç ve bir beyaz örtü bulunmaktadır.

The sukman (coat) in the ceremonial dress showing Slavic folk culture features (Shop) is long and sleeveless up to the ankles. The closed collar of the tunic is visible from the sukman decollete. The collar and sleeves of this underwear are adorned with embroidery. The sukman's lower part was enlarged with the additions of pieces, and these pieces were adorned with rows of round pieces cut from colored fabrics and appliqués, embroideries, waterstone embroideries, and rows of wool pompoms were sewn on both sides of the waist down in the front. On the head is a wreath crown and a white veil woven with flowers.

Obasya Katalog Fotoğraf Çekimi / Obasya Catalog Photo Shoot

Obasya Katalog Fotoğraf Çekimi / Obasya Catalog Photo Shoot

Obasya Katalog Fotoğraf Çekimi / Obasya Catalog Photo Shoot

KAYNAKÇA

ALTUNTAŞ, ŞAHİN, KAHVECİ - 1995; Yener ALTUNTAŞ, Yüksel ŞAHİN, Mücella KAHVECİ, Aydın İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri, Ankara-1995

AVŞAR - 1984; M.Emin AVŞAR, Halk Oyunları, Müziği, Giysileri ve Düğün Adetleri ile Manisa, İzmir - 1984

AVŞAR - 2013; M.Emin AVŞAR, Manisa Halk Kültürü, İzmir-2013

BEKTAŞ - 1992; İlknur BEKTAŞ, "Türk Halk Giysilerinde Temel Sistemler" Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-1992

BERK - 2006; Aylin BERK, "Seçilmiş Örneklerden Bulgaristan ve Türk Geleneksel Yapılarının ve Kumaşlarının Karşılaştırılması", Marmara Üni., Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-2005

ÇAYLI, ÖLMEZ - 2012; Gülfizar CAYLI, Filiz Nurhan ÖLMEZ; "Denizli Atatürk ve Etnografya Müzesi'nde bulunan Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri" Süleyman Demirel Üniversitesi, ART-E, Isparta-2012

ÇAYLI, ÖLMEZ - 2017; Gülfizar ÇAYLI, Filiz Nurhan ÖLMEZ, "Denizli ili, Serinhisar ilçesi, üç etekleri" Ulakbilge, 2017, Cilt:5, sayı:9,; İstanbul - 2017

ÇİFTÇİOĞLU, CABUK - 2017; Arzu ÇİFTÇİOĞLU CABUK; "Türk <Kültüründe Gelin Süsleme ve Süsleme Ustaları", Milli Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi, Cilt 29, Sayı: 113, İstanbul - 2017

DEMİREL AKGÜN - 2019; Nuray DEMİREL AKGÜL; Gelenekli Bir Yaşam "Tahtacı Türkmen Giysileri" Ankara-2019 syf: 14,15
ERDEN - 2000; Atilla ERDEN, Anadolu Giysi Kültürü, Ankara - 200

ERDEN, SENOL, TEZSEVER, KARTAL - 1999; Z.Bilge ERDEN, Ahmet SENOL, Sunay TEZSEVER, Gülistan KARTAL, Türk Halk Oyunları Giysileri, Ankara - 1999

ERDEN, TUFAN, ÖZUS - 2014; Filiz ERDEN, Melek TUFAN, Elhan ÖZUS; "Denizli Tavas İlçesi Geleneksel Kadın Kıyafetleri" International Journal of Science Culture and Sport, sayı Haziran - 2014, İstanbul - 2014

EROĞLU, YATMAN - 2008; Türker EROĞLU, Eda YATMAN, "Halk Kültüründe Giyim Kuşam ve Süslenme"*, "Uluslararası Sempozyumu Bildirileri Türk Halk Oyunlarında Giysi Sorunu ve Geleneksellik"_Eskişehir_2008

FİNDLEY - 2005; Carter V. FİNDLEY, Dünya Tarihinde Türkler, İstanbul - 2005
GARGİ - 2007; Zeynep GARGİ; Ege Bölgesi Geleneksel Kadın Giyiminde Bel Aksesuarları (İzmir, Aydın, Manisa Örneğinde), Dokuz Eylül Üniversitesi Tekstil Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlilik Tezi,
İzmir - 2007

GÜNER-2001; Elanur GÜNER, Anadolu Türk Folklorik Giysileri ve Takıları, Mersin Üni. Yüksek Okulu Teknik Programı Uygulamalı Takı Teknolojisi Mezuniyet Tezi, Mersin - 2001

HAMDİ - 1873; Osman HAMDİ; *De Launay Vienna-1873*

KOCA, VURAL - 2013; Emine Koca, Tuba VURAL; "Türk Halk Kültüründe Kullanılan Göynekler" 7.Uluslararası Türk Kültürü Sanatı ve Kültürel Mirası Koruma Sempozyumu,Bakü - Azerbeycan-2013

KOCU - 1969; Reşat Ekrem KOCA; "Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözcüğü" Anakara - 1969

KOÇ - 2009; Adem KOÇ; "Kütahya Merkezinde Giyim Kuşam Kültüründeki Değişimlerin Çözümlenmesi"

KOÇ, KOCU; Fatma KOÇ, Emine KOCA; "Türk Halk Kültüründe Kullanılan Süslemelere Tipolojik Yaklaşım" İdil, Cilt:5, syf:19, Ankara....

KOMİTSKA, BORİSSOVA; Anita KOMİTSKA, Veska BORİSSOVA, Bulgarian Folk Costumes, Sofia - 2005

ÖZEL - 1992; Mehmet ÖZEL; Folklorik Türk Kıyafetleri - Turkish Folkloric Custumes, Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı,
İstanbul -1992

PAMUK - 2001; Beyhan PAMUK, Muğla İli, Milas İlçesi, Çomak Dağ Köyleri, ”Geleneksel Kadın Giysileri ve Çağdaş Tasarımları” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi
Ankara - 2001

ÖZDEMİR - 2014; Melda ÖZDEMİR; “Kozluören Köyü (Manisa İli, Soma İlçesi) Tahtacı Kadın Giyimi” Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, sayı:69
Ankara - 2014

RUDOLPH - 1985; Hermann RUDOLPH; Der Turkmenenschmuck, Zürich

SÜRER - 1983; Ayten SÜRER, Ege Bölgesi Kadın Kıyafetleri, İstanbul - 1983

TÜRE - 2014; M.Altan TÜRE, Takılar ve SüsTaşlarında Sembollerin Dili,
İstanbul - 2014

TÜRE - 2002; M.Altan TÜRE, Takılar ve Süs Taşlarında Sembollerin Dili, İstanbul - 2002

TÜRE - 2014; M.Altan TÜRE, İslam Dünyasında Takılar ve Kuyumculuk,
Ankara - 2014

AYDIN…ÖZNUR AYDIN; Anadolu’da Giyim Kültürü; idosanat.com/sunum

KOCA, KOÇ, VURAL - 2008; Emine KOCA, Fatma KOÇ, Tuba VURAL “Kültürler Arası Etkileşimde Giyim Kuşam” www.ayk.gov.tr, 2008

Traditional clothing: Bulgarian Folk Costume : https://fashionartventures.com/traditional-clothing-bulgarian-folk-costume/

Traditional Bulgarian Costumes Female Costumes:
http://www.omda.bg/public/engl/ethnography/female_costumes_en.htm

FolkCostume&Embroidery:
http://folkcostume.blogspot.com/2016/06/overview-of-costumes-of-north-bulgaria.html

The Bulgarian woman's hair, their braiding and braiding according to popular belief:
https://www.bulgarianroots.bg/post/kosite-na-bulgarkata-tyahnoto-splitane-i-zabrazhdane-spored-narodnata-vyara

This Project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibiliry of Obasya Tourisim Development Cooperative and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Bu yayın Avrupa Birliği maddi desteği ile hazırlanmıştır.
İçerik tamamıyla Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi sorumluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

OBASYA

OBASYA 4 yayınları

ISBN: 978-605-73163-0

Para ile satılmaz